

Provincie Utrecht Staat van Utrecht
Duurzaamheidmeting 2008

telos brabants centrum voor
duurzame ontwikkeling

Inhoud Staat van Utrecht

Voorwoord	4
Inleiding	6
De Telosmethode	9
De Staat van Utrecht	
People, <i>Sociaal-cultureel kapitaal</i>	16
Overzicht	90
Planet, <i>Ecologisch kapitaal</i>	94
Overzicht	150
Profit, <i>Economisch kapitaal</i>	154
Overzicht	190
Conclusie	192
Duurzaamheidsdriehoek	194

Voorwoord Staat van Utrecht

Als je bovenop de Dom in Utrecht of op de Onze Lieve Vrouwekerk in Amersfoort staat en je maakt een foto, dan is vrijwel de hele stad in beeld. Als je met een luchtballon nog wat hoger gaat, komt de hele provincie in beeld. Dan kun je zien dat alles in Utrecht klopt. De ligging en de verbindingen, het afwisselende landschap, de schat aan erfgoed, de culturele parels en de sterke (kennis)economie maken de provincie Utrecht het kloppend hart van Nederland.

Met de Staat van Utrecht hebben we zo'n foto gemaakt. Een soort röntgenfoto, dwars door alles heen, waarmee we meten hoe Utrecht het doet als het gaat om duurzame ontwikkeling. Dit is belangrijk om ervoor te zorgen dat we de kwaliteiten van onze provincie niet alleen behouden, maar ook versterken. En om ervoor te zorgen dat we bedreigingen en risico's op tijd te lijf kunnen gaan.

De duurzaamheidsmonitor Staat van Utrecht kijkt naar de 3 P's: People, Planet, Profit. We streven naar de perfecte balans. Daarbij moeten we ons continu realiseren dat als we aan de ene knop zitten, er ook wat met een andere gebeurt. Economische groei is goed voor de P van Profit, maar niet altijd voor de P van Planet. Bovendien moeten we zorgen dat de provincie voor de P van People leefbaar blijft.

'Samen maken we Utrecht mooier.' Het credo van de provincie Utrecht schept verwachtingen. Deze verwachtingen kunnen we alleen waarmaken als burgers, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en overheden allen verantwoordelijkheid willen dragen en zich samen willen inzetten voor een mooier Utrecht. Duidelijke visie en focus zijn absolute voorwaarden. De Staat van Utrecht biedt een goede houvast bij het bepalen daarvan. De tweejaarlijkse foto vertelt ons steeds opnieuw of we op koers liggen of dat we moeten bijsturen op onze duurzame weg naar het mooiste denkbare Utrecht.

R.C. Robbertsen,
Commissaris van de Koningin
in de provincie Utrecht

Inleiding Staat van Utrecht

Voor u ligt de Staat van Utrecht, samengesteld door Telos en de provincie Utrecht. Deze duurzaamheidsmonitor is de eerste in een reeks metingen die elke twee jaar wordt uitgevoerd.

De Staat van Utrecht geeft een inventarisatie van het economische, ecologische en sociaal-culturele 'kapitaal' van de provincie Utrecht. Dit is afgemeten aan de hand van een honderdtal indicatoren die elk voor zich iets zeggen over de veerkracht of de vitaliteit van de Utrechtse samenleving in economische, ecologische en sociaal-culturele zin.

De Staat van Utrecht heeft een dynamisch en interactief karakter. Bij het vaststellen van de indicatoren en de weging van het onderlinge belang daarvan wordt niet louter vertrouwd op wetenschappelijke of technische inzichten. De weging wordt bovendien gebaseerd op bestaande wettelijke kaders, op vastgesteld provinciaal beleid én op gesprekken met stakeholders. Zo wordt de Utrechtse samenleving nadrukkelijk bij het opstellen van de Staat van Utrecht betrokken en kan de Staat van Utrecht op haar beurt functioneren als een gedeelde inspiratiebron voor de ontwikkeling van beleid. Niet alleen door de provincie zelf, maar ook door andere Utrechtse partijen, zoals gemeenten, belangenorganisaties, maatschappelijke en private ondernemingen. Inhoud en proces zijn zo permanent op elkaar betrokken.

Bovendien is van belang dat de drie kapitaalsvoorraden op hun eigen waarden worden beoordeeld. Anders dan in bijvoorbeeld maatschappelijke kostenbatenanalyses worden de verschillende kapitalen niet herleid tot een eenduidige monetaire grootte. De voorliggende duurzaamheidsmeting laat elk kapitaal in zijn eigen waarde. Dit past volgens Telos beter bij de doelstelling van de Staat van Utrecht als monitoringinstrument voor de langere termijn en als inspiratiebron voor het maatschappelijke debat. Ook over de onderlinge weging van dat lange termijn belang bestaan immers uiteenlopende politieke opvattingen.

Die zijn niet te reduceren tot technische of gemiddelde standpunten. Eerder is het zaak om middels inzicht in de mogelijke effecten van wisselende vormen van normering het politieke en maatschappelijke debat daarover te stimuleren. Dit versterkt wederom de onderlinge betrokkenheid van inhoud en proces.

Deze duurzaamheidsmeting is vanaf begin 2008 in hoog tempo ontwikkeld. Dit was mogelijk doordat Telos in de voorgaande jaren ruime ervaring heeft opgedaan met het opstellen van provinciale duurzaamheidsrapportages en doordat er enthousiast is meegewerkt vanuit de Utrechtse provinciale organisatie. Zowel van de kant van de ambtelijke organisatie als van de kant van Gedeputeerde en Provinciale Staten. Tegelijkertijd was het in zo'n korte tijd onmogelijk om een volgroeid eindproduct op te leveren. De voorliggende Staat van Utrecht moet dan ook vooral worden gezien als een pilot die in de komende tijd nog vervolmaakt wordt. Dit instrument is voortdurend in ontwikkeling. We zijn voortdurend op zoek naar gegevens die ons in staat stellen om beter te monitoren.

In oktober 2008 is tijdens de conferentie 'Samen op weg naar 2040!' door een breder verband van organisaties voor een eerste keer publiek over de Staat van Utrecht gedebatteerd. Is Utrecht vitaal genoeg om de grote ontwikkelingen die onverminderd op de provincie af komen het hoofd te bieden? Zo nee, wat moet er dan de komende jaren gebeuren? Daarbij zijn belangrijke vraagstukken aan de orde gekomen zoals over energie, klimaat, biodiversiteit, mobiliteit, de sociale leefomgeving, de kwaliteit van de ruimte en Utrecht als kennisregio. Zowel tijdens de conferentie als tijdens eerdere gespreksrondes binnen het provinciehuis over de eerste resultaten is gebleken hoe de Staat van Utrecht haar werk doet. Ze levert op een transparante en aansprekende manier een integraal en samenvattend overzicht van de veelheid informatie die over de provincie aanwezig is. Daardoor ontstaat voor alle betrokken partijen een intersectoraal 'level playing field'. Samen met de achterliggende normering agendeert, actualiseert en informeert de Staat vervolgens het politieke en maatschappelijke debat.

Er bestaat geen statisch eindbeeld van een duurzame samenleving. Was het maar zo eenvoudig. Onze omgeving is voortdurend aan verandering onderhevig en is daarom steeds op zoek naar nieuwe antwoorden. Juist de vitaliteit en veerkracht van de economie, van natuur en landschap, van het sociale en culturele domein zijn daarbij bepalend. Duurzame ontwikkeling treft in de kern van de zaak: het veerkrachtig houden van de samenleving in de context van steeds veranderende omgevingscondities. Dat is in de mondiale wereld van vandaag meer dan ooit een permanente opgave. Hopelijk geeft deze Staat van Utrecht daaraan een verdere impuls.

prof. dr. ir. Hans Mommaas,
Directeur Telos

Staat van Utrecht

De Telosmethode

Er bestaan vele definities over wat duurzame ontwikkeling is. In het hedendaagse denken over duurzame ontwikkeling wordt meestal gerefereerd aan het werk van de commissie-Brundtland, de World Commission on Environment and Development, die in 1987 het rapport *Our Common Future* publiceerde. Daarin wordt duurzame ontwikkeling als volgt omschreven: “Duurzame ontwikkeling is een ontwikkeling die voorziet in de behoeften van de huidige generatie, zonder daarbij de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun behoeften te kunnen voorzien te beperken”.

Centraal in deze definitie staat de mens of, beter gezegd, de behoeften van de mens. Telos volgt de commissie-Brundtland in haar definitie van het begrip duurzame ontwikkeling. Het betreft echter een zeer algemene omschrijving. Om het begrip verder te kunnen operationaliseren maken we gebruik van een zogeheten driekapitalenmodel waarin een onderscheid gemaakt wordt tussen het economische, ecologische en sociaal-culturele kapitaal.

Volgens Telos kan duurzame ontwikkeling worden opgevat als een ontwikkelingsproces gericht op het bevorderen van een evenwichtige groei (in balans) van de veerkracht en kwaliteit van de natuur (het ecologisch kapitaal), van het lichamelijke en geestelijke welzijn van mensen (het sociaal-cultureel kapitaal) en een gezonde economische ontwikkeling (het economisch kapitaal).

Om te kunnen spreken van duurzame ontwikkeling moet in het verlengde van de gedachtegang van de commissie-Brundtland worden voldaan aan drie eisen:

- Er moet sprake zijn van het gelijktijdig verbeteren van het economische, ecologische en het sociaal-culturele kapitaal. Verbetering van het ene kapitaal mag niet ten koste gaan van één of beide andere kapitalen.
- De ontwikkeling moet houdbaar zijn over generaties heen: er mag geen afwenteling in de tijd plaatsvinden.
- De ontwikkeling moet ook houdbaar zijn op mondiaal niveau of, anders geformuleerd: er mag geen afwenteling in de ruimte plaatsvinden. Onze ontwikkeling mag niet ten koste gaan van die in andere gebieden en andere landen.

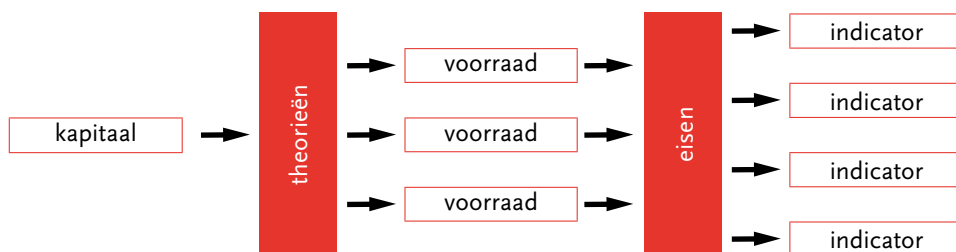
Met deze integrale benadering kiest Telos nadrukkelijk voor een breed perspectief op duurzame ontwikkeling. Het begrip heeft zowel een strategische dimensie (de langere termijn), als een normatieve dimensie (verantwoordelijkheid voor andere schaalniveaus en toekomstige generaties).

Om duurzame ontwikkeling te kunnen meten heeft Telos de duurzaamheidsbalans ontwikkeld. In een duurzaamheidsbalans brengen we de belangrijkste indicatoren voor de ontwikkeling van een gebied samen. Dat doen we door de kapitalen te ontleden in voorraden, eisen en indicatoren en hun normen. In het onderstaande schema worden deze begrippen kort toegelicht. Voor de provincie Utrecht wordt het begrip 'Staat van Utrecht' gehanteerd in plaats van het begrip duurzaamheidsbalans.

Figuur 1 De relevante begrippen uit de duurzaamheidbalans

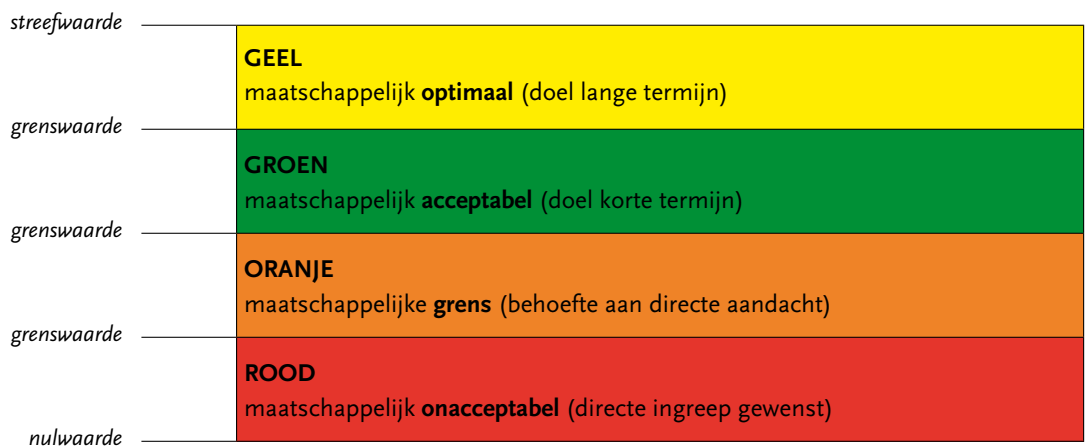
BEGRIJF	OMSCHRIJVING
Kapitaal	De drie essentiële delen, subsystemen van het totale maatschappelijke systeem: ecologie, sociaal-cultureel en economie.
Voorraad	De essentiële elementen die samen de kwaliteit en kwantiteit van een kapitaal bepalen.
Eisen	De langetermijndoelen die geformuleerd worden voor de ontwikkeling van een voorraad.
Indicatoren	Graadmeters waarmee de eisen kunnen worden geoperationaliseerd.
Normen	Normatief vastgestelde maatstaven met behulp waarvan we de score van indicatoren beoordelen.

Figuur 2 De samenhang tussen kapitalen, voorraden en indicatoren

Voor iedere indicator wordt een meetschaal opgesteld. Deze meetschaal bestaat uit normatief vastgestelde maatstaven die een nul- en een streefwaarde kennen met daartussen gelegen grenswaarden. In de balans wordt deze klassenindeling op de volgende manier zichtbaar gemaakt.

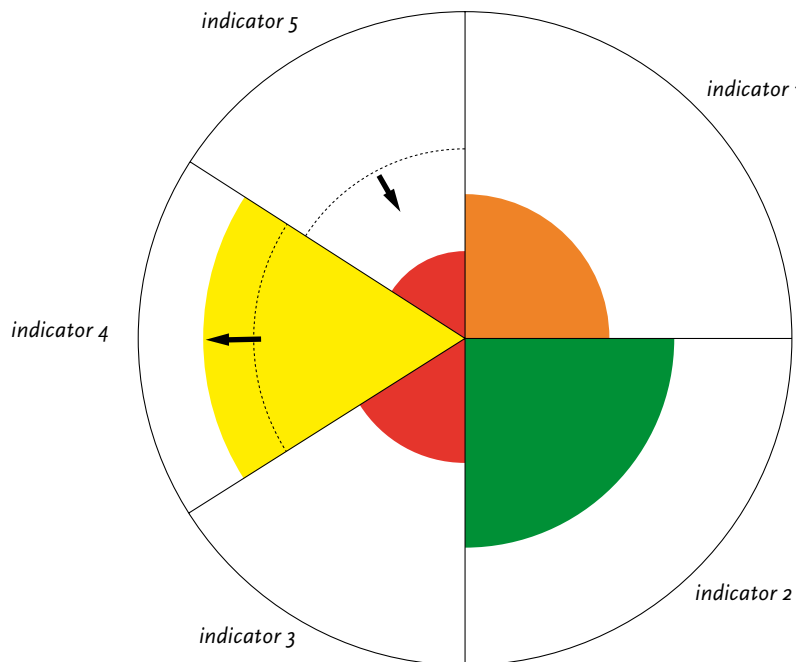
Figuur 3 *Klassenindeling*

Het bepalen van de grenswaarden is een onderdeel in de methode die veel discussie oplevert. Voor het bepalen van deze grenswaarden is gebruik gemaakt van beleidsdocumenten, vergelijkingen in de tijd, vergelijkingen met andere regio's en de resultaten van maatschappelijke discussies.

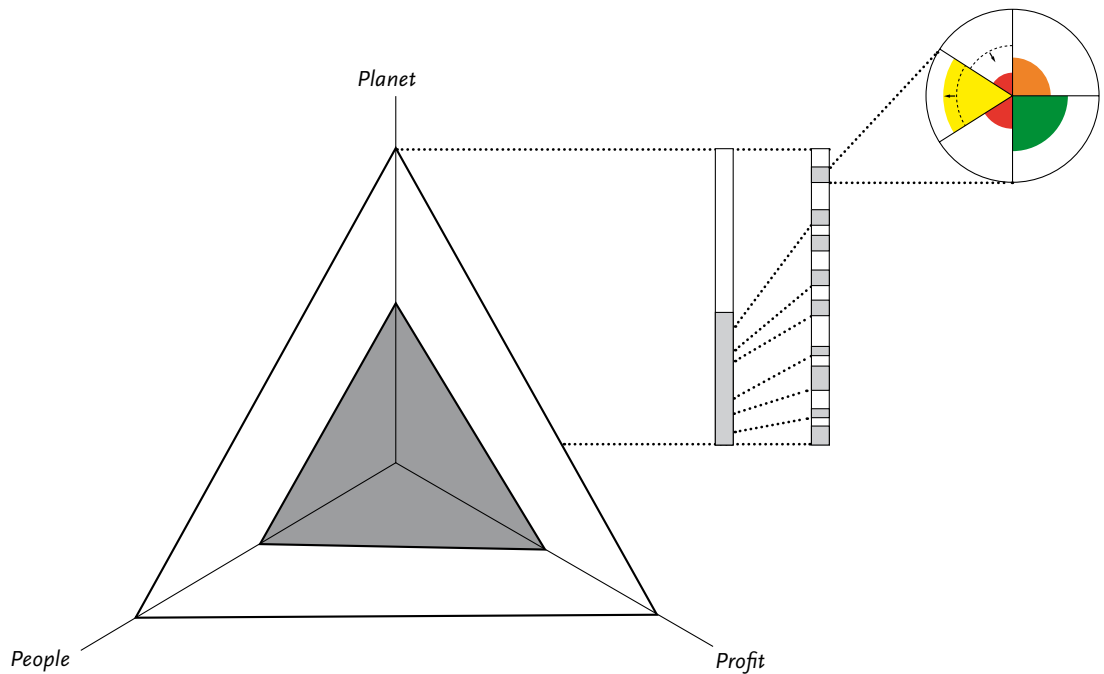
De weging van de indicatoren valt af te lezen uit de hoekpunt die een indicator inneemt in de taartdiagram. De straal van de taartpunt geeft de gemeten situatie aan. Hoe groter de straal, hoe beter de score.

Figuur 4 Voorbeeld cirkeldiagram

De optelsom van de voorraden binnen een kapitaal bepaalt vervolgens de score van het kapitaal. Ook hierbij vindt een weging plaats. Niet iedere voorraad is even belangrijk. Het gehanteerde gewicht van de voorraden is terug te vinden bij de conclusies bij ieder kapitaal. Voor deze editie hebben niet de stakeholders, maar heeft Telos zelf de gewichten bepaald.

Figuur 5 *Samenhang tussen kapitalen, voorraden en indicatoren*

Een overzicht van alle gehanteerde bronnen, data en een verantwoording bij de gemaakte keuzes voor (wegingen van) voorraden, indicatoren en normeringen is terug te vinden in de factsheets van de Staat van Utrecht 2008.

In de onderstaande tabel is een overzicht beschikbaar van de voorraden per kapitaal.

PEOPLE	PLANET	PROFIT
Gezondheid	Bodem	Arbeid
Cultuur	Lucht	Investering en rendement
Sociale samenhang en identiteit	Oppervlaktewater	Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden
Participatie en ontwikkeling	Natuur en landschap	Economisch profiel
Veiligheid	Grondwater	
Woonomgeving	Grondstoffen	
Onderwijs	Energie en klimaat	

In vergelijking met de Brabantse duurzaamheidbalansen is de systematiek in grote lijnen overeind gebleven. Over het algemeen worden dezelfde voorraden gebruikt voor de verschillende terreinen, er zijn echter wel naamswijzigingen doorgevoerd. Daarnaast zijn de eisen aangepast voor de specifieke situatie van de provincie Utrecht.

People

Sociaal-cultureel kapitaal

Binnen het sociaal-culturele kapitaal draait alles om de sociale interacties binnen een samenleving. Kernbegrippen zijn sociaal/economische en politieke participatie en vrijheid. Voor een sociaal en cultureel duurzame samenleving geldt het principe van sociale rechtvaardigheid (gelijke kansen, vrijheid, brede toegankelijkheid van voorzieningen en veiligheid) en het principe van maatschappelijke betrokkenheid (Sociale samenhang en identiteit, Participatie en ontwikkeling). Er is sprake van rechten en plichten van burgers.

In het sociaal-culturele kapitaal onderscheiden we zeven voorraden, die zowel onderling als met voorraden uit de andere kapitalen samenhangen. Het is duidelijk dat het sociaal-culturele kapitaal uit vele elementen bestaat. De relatie van mensen met elkaar en met hun omgeving is van belang. Daarnaast spelen idealistische maatschappelijke normen en waarden een rol. Uit de operationalisering komt een aantal gemeenschappelijke normen en waarden naar voren. Er kan in dit kapitaal onderscheid worden gemaakt tussen 'harde en zachte' voorraden. De 'zachte' voorraden richten zich met name op de sociale samenhang, participatie, identiteit en vrijheden, terwijl de 'harde' voorraden zich vooral richten op de aanwezige voorzieningenstructuur. Dit zijn als het ware de instrumenten waarmee de 'zachte' kant kan worden gefaciliteerd.

Vorraden:

Sociale samenhang en identiteit
Participatie en ontwikkeling
Cultuur
Gezondheid
Veiligheid
Woonomgeving
Onderwijs

Voorraad **People** Sociale samenhang en identiteit

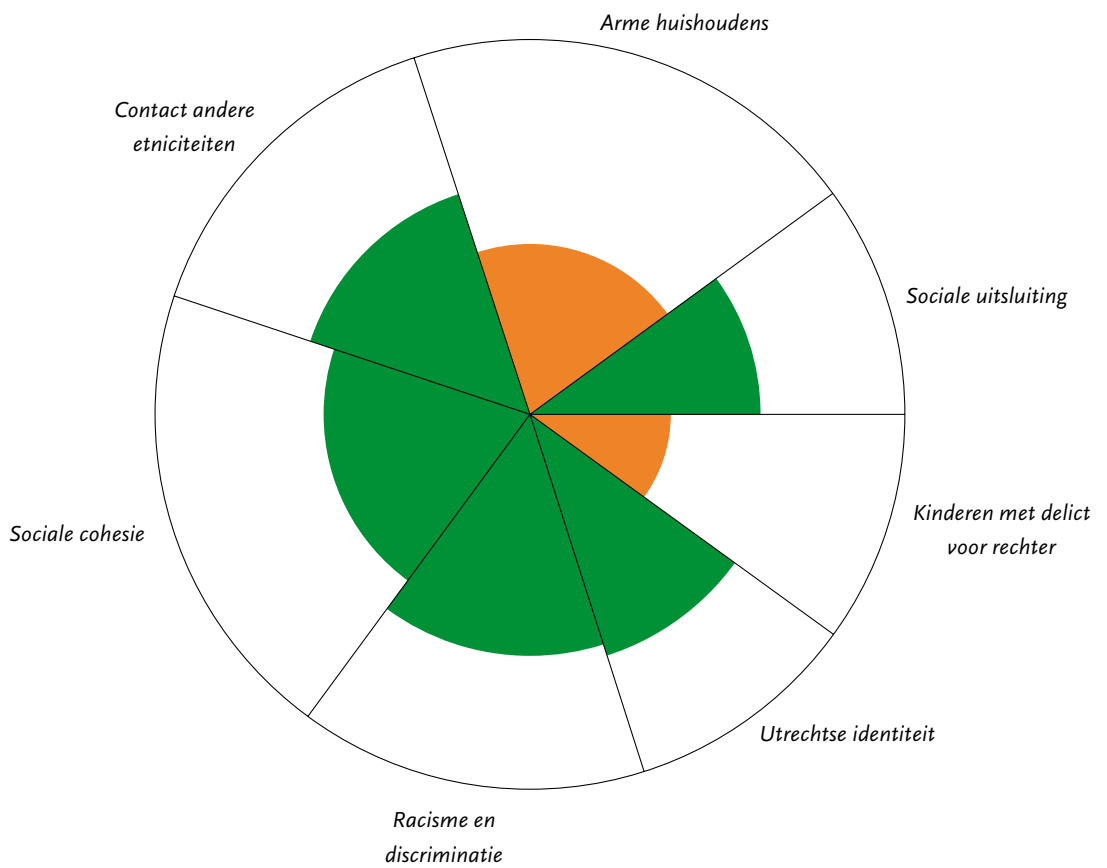
Eisen:

- Er is armoede noch uitsluiting.
- De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd.
- Iedereen heeft het recht om zijn eigen identiteit en diversiteit te koesteren en uit te dragen, in woord en gedrag, zolang dit anderen niet beperkt om hetzelfde te doen.

Sociale samenhang is een belangrijke voorwaarde voor cohesie in de samenleving, ze functioneert als 'sociale lijm'. Sociale samenhang gaat over wat mensen bindt, tussen gezinsleden onderling, maar juist ook tussen individuen en de belangenorganisaties waarmee mensen zich identificeren. Het is de voorwaarde voor sociale interactie en verwijst naar de mate waarin de samenleving een tweedeling weet te voorkomen.

De samenleving is samengesteld uit mensen van uiteenlopende culturen en achtergronden met ieder eigen identiteiten. Deze culturele diversiteit kan leiden tot creativiteit en innovatie, mits ruimte wordt geboden aan die diversiteit. In deze voorraad gaat het niet om zicht te krijgen op de bevolkingsopbouw van de provincie Utrecht, maar veeleer om te kijken naar de wijze waarop iedereen zijn eigen identiteit koestert en uitdraagt in woord en gedrag, zonder daarbij anderen te beperken om hetzelfde te doen.

De voorraad sociale samenhang en identiteit laat een overwegend positief beeld zien, alleen de indicator arme huishoudens scoort zorgelijk. Deze indicatoren zijn in veel gevallen gebaseerd op het belevingsonderzoek van de provincie Utrecht. Dit onderzoek maakt geen onderscheid tussen stad en land. In de toekomst is het wellicht mogelijk om bepaalde sectoren te specificeren naar gebied.

Indicator	1	ARME HUISHOUDENS
People		Sociale samenhang en identiteit
Eis		Er is armoede noch uitsluiting.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator
Het percentage huishoudens op of onder het beleidsmatig sociaal minimum (105% van het sociaal minimum inkomen).

Relatie eis
In een moderne samenleving als de Nederlandse kan men armoede niet gelijkstellen aan de absolute verschijningsvormen waar het begrip traditioneel mee wordt geassocieerd. Het gaat niet alleen om uiterst zichtbare zaken, zoals het op grote schaal voorkomen van honger, bedelarij etc. Ook dient men het begrip niet volledig te relativiseren: het is zo dat er in een samenleving per definitie sprake is van een zekere mate van armoede, omdat er nu eenmaal altijd een groep aan de onderkant van de maatschappelijke ladder verkeert. Armoede is meer dan het lokaliseren van de groepen met de laagste inkomens of geringste consumptiemogelijkheden, of het aanwijzen van degenen die in andere opzichten relatief gedepriiveerd zijn. Voor de benchmarkgegevens is gebruik gemaakt van cijfers uit 2003.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	20%
Richting	-
Norm Rood	> 12%
Norm Oranje	6% - 12%
Norm Groen	3% - 6%
Norm Goud	< 3%
Data bronnen	CBS, 2005
Waarde	7%

Benchmark
CBS (2005) Nederland: 9% Groningen: 10%, Friesland: 10%, Drenthe: 9%, Overijssel: 9% , Flevoland: 10%, Gelderland: 8%, Utrecht: 7%, Noord-Holland: 10%, Zuid-Holland: 10%, Zeeland: 9%, Noord-Brabant: 8%, Limburg: 10%
Utrecht 2003: 7%

Indicator	2	SOCIALE UITSLUITING
People		Sociale samenhang en identiteit
Eis		De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator
Aandeel van inwoners van Utrecht dat een eenzaam bestaan leidt.

Relatie eis
Uitsluiting gaat vaak hand in hand met eenzaamheid. De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd als er sprake is van voldoende sociale contacten. Het gaat daarbij om deelname, betrokkenheid en binding van mensen met het maatschappelijke leven. Voor deze indicator wordt de volgende stelling gebruikt om de indicator te vullen: 'Veel buurtbewoners lijken een eenzaam bestaan te leiden'.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	10%
Richting	-
Norm Rood	> 35%
Norm Oranje	25% - 35%
Norm Groen	15% - 25%
Norm Goud	< 15%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	20%

Benchmark
Burgerpanel provincie Utrecht, 2008 'Veel buurtbewoners lijken een eenzaam bestaan te leiden' volledig mee eens: 4%, mee eens: 16%, noch mee eens/noch mee oneens: 31%, mee oneens: 31%, volledig mee oneens: 15%, weet niet: 3%
In de monitoren van de GGD'en wordt gevraagd of men zich eenzaam voelt. Hieronder volgt een overzicht per GGD en wordt het landelijke percentage genoemd. GGD Midden-Nederland 2004: 33%, GGD Eemland 2004: 31%, GGD% Utrecht: 32%, Nederland: 33% (Zicht op eenzaamheid 2007)

Indicator	3	KINDEREN MET DELICT VOOR RECHTER
People		Sociale samenhang en identiteit
Eis		De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator
Percentage kinderen dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Relatie eis
Het aantal kinderen dat met een serieus delict in aanraking is gekomen met justitie zegt iets over de mate waarin jongeren kansen op een goede toekomst reduceren. De hele maatschappij is verantwoordelijk voor deze ontwikkelingen.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	10%
Richting	-
Norm Rood	> 4%
Norm Oranje	2,5% - 4%
Norm Groen	1% - 2,5%
Norm Goud	< 1%
Data bronnen	ABF Research, 2006
Waarde	3,2%

Benchmark
Flevoland: 3,9%, Noord-Holland: 3,8%, Zuid-Holland: 3,9%, Noord-Brabant: 3,1%

Indicator	4	UTRECHTSE IDENTITEIT
People		Sociale samenhang en identiteit
Eis		Iedereen heeft het recht om zijn eigen identiteit en diversiteit te koesteren en uit te dragen, in woord en gedrag, zolang dit anderen niet beperkt om hetzelfde te doen.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator
Score Utrechtse identiteit op een schaal van 1 tot 7.

Relatie eis
Deze indicator wordt gebruikt om het 'identiteit-onderdeel' van deze voorraad te ondervangen. Voor de data is gebruik gemaakt van een afstudeeronderzoek dat is gedaan bij de provincie Utrecht. Er is gescoord op een schaal van 1 tot 7 voor verschillende aspecten van het begrip 'identiteit'. Daarnaast is ook imago onderzocht, dit is echter niet meegenomen in deze indicator.

Eenheid	Score
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	10%
Richting	+
Norm Rood	< 2
Norm Oranje	2 - 3,5
Norm Groen	3,5 - 5
Norm Goud	> 5
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2008
Waarde	4,58

Benchmark
Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	5	RACISME EN DISCRIMINATIE
People	Sociale samenhang en identiteit	
Eis	Iedereen heeft het recht om zijn eigen identiteit en diversiteit te koesteren en uit te dragen, in woord en gedrag, zolang dit anderen niet beperkt om hetzelfde te doen.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

Deze indicator wordt gemeten aan de hand van twee stellingen die aan het burgerpanel zijn voorgelegd. Er wordt gekeken naar het percentage mensen dat het eens is met deze stellingen.

Relatie eis

Een indicator om de eis dat 'iedereen het recht heeft om zijn eigen identiteit te koesteren en uit te dragen in woord en gedrag, zolang dit anderen niet beperkt om hetzelfde te doen', komt dichterbij in de persoonlijke levenssfeer dan de eerste stelling. Het gaat dan om de houding ten opzichte van een toekomstige schoonzoon of dochter van een andere etnische afkomst.

Einheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	-
Norm Rood	> 35%
Norm Oranje	20% - 35%
Norm Groen	5% - 20%
Norm Goud	< 5%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	11%

Benchmark

Samengevoegd:

1. 'Ik vind het onacceptabel als mijn zoon/dochter zou willen trouwen met iemand met een andere etnische achtergrond'
2. 'Er vindt hier in de buurt op grote schaal discriminatie plaats'

Gemiddelde:

volledig mee eens: 4%, mee eens: 8%, noch mee eens/noch mee oneens: 29%,
mee oneens: 32%, volledig mee oneens: 21%, weet niet: 8%

Indicator	6	SOCIALE COHESIE
People	Sociale samenhang en identiteit	
Eis	De sociale samenhang van de samenleving is gewaarborgd.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator
Schaalscore dat weergeeft of men tevreden is met de sociale cohesie.

Relatie eis
Sociale cohesie kan omschreven worden als betrokkenheid van mensen onderling, bij maatschappelijke organisaties en andere sociale verbanden en bij de samenleving als geheel. Sociale cohesie bestaat dus op een macro-, meso- en microniveau. Gebrek aan sociale cohesie is in de politieke en maatschappelijke discussie een verzamelterm voor een verscheidenheid aan sociale verschijnselen die duiden op een gebrek aan sociale kwaliteit en sociale participatie.
In het burgerpanel is gevraagd of men denkt dat de mensen in de buurt elkaar kennen. 38% geeft aan het oneens te zijn met de stelling 'De mensen in mijn buurt kennen elkaar nauwelijks'.

Eenheid	Schaal
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	20%
Richting	+
Norm Rood	< 6
Norm Oranje	6 - 6,5
Norm Groen	6,5 - 7
Norm Goud	> 7
Data bronnen	CBS, 2006
Waarde	6,6

Benchmark
CBS: WoOn 2006, Tevreden met sociale cohesie (schaal 0-10) Gemiddelde: 6,8
Groningen: 6,8, Friesland: 7,0, Drenthe: 7,2, Overijssel: 7,0, Flevoland: 6,5, Gelderland: 6,9, Utrecht: 6,6, Noord-Holland: 6,6, Zuid-Holland: 6,5, Zeeland: 7,0, Noord-Brabant: 6,9, Limburg: 7,0

Indicator	7	CONTACT ANDERE ETNICITEITEN
People	Sociale samenhang en identiteit	
Eis	Iedereen heeft het recht om zijn eigen identiteit en diversiteit te koesteren en uit te dragen, in woord en gedrag, zolang dit anderen niet beperkt om hetzelfde te doen.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

Deze indicator wordt gemeten aan de hand van twee stellingen die aan het burgerpanel zijn voorgelegd. Er wordt gekeken naar het percentage mensen dat het oneens is met deze stelling.

Relatie eis

Een indicator die we gebruiken om de eis die gesteld wordt aan de voorraad identiteit en diversiteit te toetsen kijkt naar hoe verschillende etniciteiten in de buurt met elkaar omgaan.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	-
Norm Rood	> 50%
Norm Oranje	30% - 50%
Norm Groen	10% - 30%
Norm Goud	< 10%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	20%

Benchmark

Samengevoegd:

1. 'Mensen met verschillende etnische afkomst gaan in mijn buurt goed met elkaar om'
2. 'Ik vind het leuk als er naast mij iemand met een andere etnische achtergrond komt wonen'

Gemiddelde:

volledig mee eens: 4%, mee eens: 31%, noch mee eens/noch mee oneens: 39%,
mee oneens: 13%, volledig mee oneens: 7%, weet niet: 8%

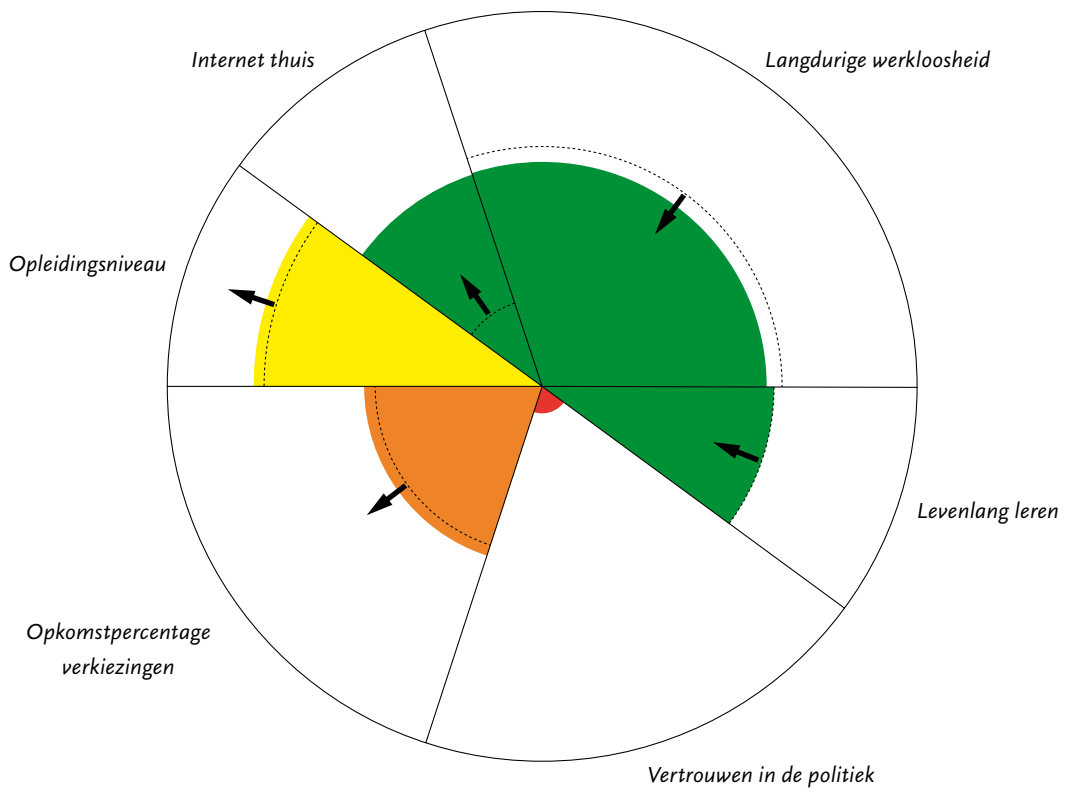
Voorraad **People** Participatie en ontwikkeling

Eisen:

- Burgers zijn in staat om zich economisch staande te houden.
- Elke burger heeft zeggenschap in politieke besluitvorming die hem of haar en de samenleving en haar toekomst aangaat en heeft toegang tot de informatie die hiervoor noodzakelijk is.
- De burger beantwoordt aan de (morele) plicht om gebruik te maken van de zeggenschap in politieke besluitvorming.
- Iedereen heeft de kans om zich dusdanig te ontwikkelen dat hij of zij economisch en sociaal kan blijven participeren en dat zijn of haar competenties blijven aansluiten op de maatschappelijke behoefte.
- Burgers zijn betrokken bij de samenleving (en hebben daartoe de mogelijkheden).

Participatie verwijst naar de sociale, economische en politieke relaties tussen de inwoners van de provincie Utrecht en al de georganiseerde sociale, economische en politieke instituties. Participatie is gebaseerd op het gelijkheidsprincipe: alle mensen in een land hebben als burger, voor de wet, gelijke rechten en plichten. Sociale participatie en economische participatie lopen deels in elkaar over en hebben als voornaamste gemeenschappelijke deler werk of nog beter: werkloosheid. Het al dan niet hebben van werk is om twee redenen van belang, namelijk het genereren van inkomen en het verwerkelijken van jezelf. Politieke participatie concentreert zich op de deelname aan het politieke proces. Voor het gedeelte ontwikkeling gaat het primair om 'embodied knowledge'. Bij 'embodied knowledge' gaat het om kennis die arbeidskrachten bezitten.

De voorraad participatie en ontwikkeling kent één indicator met een optimale score: opleidingsniveau. Aan de andere kant zien we een lage score voor het vertrouwen in de politiek. De provincie Utrecht loopt daarmee in de pas voor wat betreft de nationale trend. Dit komt deels tot uiting in het opkomstpercentage van de verkiezingen waar een zorgelijke situatie wordt gesignaleerd. Langdurige werkloosheid scoort iets lager t.o.v. 2001 maar nog steeds voldoende. Het aantal internetaansluitingen thuis (stijging t.o.v. 2001) en de indicator levenlang leren (daling t.o.v. 2001) scoren voldoende waarmee het ontwikkelingsdeel van deze voorraad als geheel goed scoort.

Indicator	1	LANGDURIGE WERKLOOSHEID
People		Participatie en ontwikkeling
Eis		Mensen zijn in staat om zich economisch staande te houden.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator

Percentage langdurige werkloosheid (op de totale beroepsbevolking).

Tot de langdurig werklozen wordt iedereen gerekend die 12 maanden of langer werkloos is. De werkloze beroepsbevolking bestaat uit in Nederland wonende mensen van 15–64 jaar zonder werk (of met werk van minder dan 12 uur per week) die actief zoeken naar een baan van 12 uur per week of meer en daarvoor ook beschikbaar zijn.

Relatie eis

Hoewel werkloosheid in onze samenleving als negatief ervaren wordt, kan onze westerse kapitalistische economie niet functioneren zonder een beperkte mate van werkloosheid. Dit neemt niet weg dat langdurige werkloosheid zowel vanuit economisch als sociaal oogpunt geheel onwenselijk is. Binnen de voorraad participatie en ontwikkeling is deze langdurige werkloosheid om tweeërlei reden als indicator opgenomen.

Allereerst geeft het een indicatie van hoe solidair de samenleving is. In een solidaire samenleving mag langdurige werkloosheid niet voorkomen. Daarnaast gaat langdurige werkloosheid hand in hand met een aantal andere maatschappelijk onacceptabele problemen, zoals armoede en sociale uitsluiting. Naarmate de werkloosheid langer duurt, wordt het risico om sociaal geïsoleerd te raken groter.

Voor de data t.b.v. de benchmark is de maand januari uit het jaar 2003 gehanteerd.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	30%
Richting	-
Norm Rood	> 5%
Norm Oranje	3,5% - 5%
Norm Groen	2% - 3,5%
Norm Goud	< 2%
Data bronnen	Sociale monitor (CBS en CWI), 2006
Waarde	2,8%

Benchmark

Nederland: 3,7%, Groningen: 5,9%, Friesland: 4,4%, Drenthe: 5,0%, Overijssel: 4,4%, Flevoland: 4,1%, Gelderland: 3,6%, Utrecht: 2,8%, Noord-Holland: 3,0%, Zuid-Holland: 3,5%, Zeeland: 2,7%, Noord-Brabant: 3,6%, Limburg: 5,4%

Nederland tijdreeks

2003: 4,5%

2004: 5,0%

2005: cijfers onbekend

Provincie Utrecht tijdreeks

2003: 3,2%

2004: 3,5%

2005: cijfers onbekend

Provincie Utrecht

Januari 2003: 2,6%

Indicator	2	LEVENLANG LEREN
People	Participatie en ontwikkeling	
Eis	Iedereen heeft de kans om zich dusdanig te ontwikkelen dat hij of zij economisch en sociaal kan blijven participeren en dat zijn of haar competenties blijven aansluiten op de maatschappelijke behoefte.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

De participatie wordt uitgedrukt als aandeel van het totaal aantal mensen dat participeert in 'een leven lang leren' activiteiten in de totale bevolking tussen de 25 en 65 jaar.

Relatie eis

De zogenaamde Lissabon-strategie is er op gericht er voor te zorgen dat de EU in 2010 de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie van de wereld zal zijn. Daarbij gaat het om het realiseren van zowel een duurzame economische groei met meer en betere banen en een hechtere sociale samenhang. Een van de doelen die daarbij geformuleerd zijn, heeft betrekking op het aantal mensen dat participeert in zogeheten 'een leven lang leren' activiteiten. Een leven lang leren wordt van belang geacht omdat in een kennisintensieve samenleving de aanwezige kennis snel verouderd. Het up-to-date houden van de aanwezige kennis is derhalve van groot belang.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht
Weging	10%
Richting	+
Norm Rood	< 8%
Norm Oranje	8% - 12%
Norm Groen	12% - 20%
Norm Goud	> 20%
Data bronnen	Eurostat
Waarde	16,3%

Benchmark

Vanaf 2003 neemt het aandeel personen dat deelneemt aan levenlang leren-projecten af. Van 18,1% in 2003 naar 16,3% in 2006. Het aandeel personen dat deelneemt aan levenlang leren is in de provincie Utrecht hoger dan het landelijke aandeel. Voor de data t.b.v. de benchmark is het jaar 2002 geselecteerd.

	NL	GR	FR	OV	FLE	GLD	UTR	N-H	Z-H	N-BR	LIM
2002	15,7	16,3	12,9	13,9	16,8	15,0	16,6	17,0	16,9	15,3	14,4
2003	16,4	17,7	13,3	15,0	17,3	15,4	18,1	17,2	17,4	15,8	15,3
2004	16,4	16,8	14,0	14,5	17,8	15,0	17,5	18,5	17,2	15,7	14,8
2005	15,8	16,6	12,9	14,0	16,4	14,1	17,1	24,7	17,2	14,5	14,1
2006	15,5	16,2	13,1	13,4	16,7	13,9	16,3	17,9	16,9	14,2	14,3

Indicator	3	VERTROUWEN IN DE POLITIEK
People	Participatie en ontwikkeling	
Eis	De burger beantwoordt aan de (morele) plicht om gebruik te maken van de zeggenschap in politieke besluitvorming.	
Kleurcode	Rood	

Omschrijving indicator
Percentage van de bevolking dat vertrouwen heeft in de politiek.

Relatie eis
Naast het opkomstpercentage bij verkiezingen is het vertrouwen dat de burger in de politiek heeft een belangrijke factor die medebepalend is of de burger de (morele) plicht voelt om gebruik te maken van de zeggenschap in politieke besluitvorming. De stelling: 'Ik heb in het algemeen veel vertrouwen in de politiek' wordt hier gebruikt om de indicator te vullen.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	20%
Richting	+
Norm Rood	< 25%
Norm Oranje	25% - 40%
Norm Groen	40% - 65%
Norm Goud	> 65%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	8%

Benchmark
Burgerpanel provincie Utrecht, 2008 'Ik heb in het algemeen veel vertrouwen in de politiek' volledig mee eens: 1%, mee eens: 7%, mee eens / mee oneens: 26%, mee oneens: 34%, volledig mee oneens: 29%, weet niet: 3%

Indicator	4	OPKOMSTPERCENTAGE VERKIEZINGEN
People	Participatie en ontwikkeling	
Eis	De burger beantwoord aan de (morele) plicht om gebruik te maken van de zeggenschap in politieke besluitvorming.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator
Gemiddeld opkomst percentage bij laatste landelijke, provinciale en gemeenteraadsverkiezingen.

Relatie eis
Deze indicator zegt iets over hoe het ervoor staat met de (morele) plicht van burgers om gebruik te maken van de zeggenschap in politieke besluitvorming. Een indicator die alleen iets zegt over de nationale verkiezingen volstaat niet. Het gaat ook om de provinciale en gemeentelijke verkiezingen. Daarom wordt het opkomstpercentage bij de laatste drie landelijke (2006), provinciale (2007) en lokale verkiezingen (2006) uitgemiddeld. Voor de data van 2001 zijn de verkiezingen van de lokale (2002), provinciale (1999) en landelijke (2002) opgenomen.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	20%
Richting	+
Norm Rood	< 50%
Norm Oranje	50% - 65%
Norm Groen	65% - 80%
Norm Goud	> 80%
Data bronnen	Sociale monitor CBS, 2008
Waarde	64%

Benchmark
Nederland: 62%, Groningen: 65%, Friesland: 67%, Drenthe: 66%, Overijssel: 65%, Flevoland: 58%, Gelderland: 64%, Utrecht: 64%, Noord-Holland: 60%, Zuid-Holland: 60%, Zeeland: 65%, Noord-Brabant: 59%, Limburg: 61%
2001: 62%

Indicator	5	OPLEIDINGSNIVEAU
People	Participatie en ontwikkeling	
Eis	Iedereen heeft de kans om zich dusdanig te ontwikkelen dat hij of zij economisch en sociaal kan blijven participeren en dat zijn of haar competenties blijven aansluiten op de maatschappelijke behoefte.	
Kleurcode	Goud	

Omschrijving indicator
Percentage laag opgeleiden.

Relatie eis
Hoger opgeleiden nemen actiever deel aan de samenleving en plaatsen andere thema's op de politieke agenda.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	10%
Richting	-
Norm Rood	> 37%
Norm Oranje	35% - 37%
Norm Groen	31% - 35%
Norm Goud	< 31%
Data bronnen	CBS, 2006
Waarde	27%

Benchmark
Nederland: 33%, Groningen: 31%, Friesland: 35%, Drenthe: 37%, Overijssel: 34%, Flevoland: 32%, Gelderland: 35%, Utrecht: 27%, Noord-Holland: 30%, Zuid-Holland: 34%, Zeeland: 32%, Noord-Brabant: 35%, Limburg: 36%, Nederland 2002: 37%
Provincie Utrecht, tijdreeks
2002: 31%
2003: 29%
2004: 29%
2005: 29%
2006: 27%
<i>Voor de data t.b.v. de benchmark is het jaar 2002 geselecteerd.</i>

Indicator	6	INTERNET THUIS
People	Participatie en ontwikkeling	
Eis	Iedereen heeft de kans om zich dusdanig te ontwikkelen dat hij of zij economisch en sociaal kan blijven participeren en dat zijn of haar competenties blijven aansluiten op de maatschappelijke behoefte.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator
Percentage huishoudens dat geen internetverbinding heeft.

Relatie eis
<p>Anno 2008 leven we in een digitaal tijdperk. Veel informatie krijgen we via de computer binnen. Op het internet is veel informatie te vinden. Steeds meer (overheid)instanties werken met digitale invulformulieren.</p> <p>Ook sociaal contact gaat steeds meer via internet en de e-mail. Om in deze tijd mee te kunnen, dienen mensen toegang te hebben tot internet. De eenvoudigste manier van toegang tot internet, is een internetaansluiting op de eigen pc.</p> <p>Het aantal huishoudens met internetverbinding en het aantal huishoudens met een pc geeft ons inzicht in de mate waarin de bevolking digitaal kan participeren. Natuurlijk kunnen mensen (bijvoorbeeld zonder pc) ook in (openbare) bibliotheken gebruik maken van computers met internettoegang (tegen betaling). Deze nemen wij niet mee in dit onderzoek.</p>

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	10%
Richting	-
Norm Rood	>15%
Norm Oranje	10% - 15%
Norm Groen	5% - 10%
Norm Goud	< 5%
Data bronnen	Sociale monitor, 2008
Waarde	8%

Benchmark

Sociale monitor 2008 (WoOn)

Percentage huishoudens zonder internetaansluiting 2006

Gemiddeld: 11%

Groningen: 12%, Friesland: 14%, Drenthe: 11%, Overijssel: 10%, Flevoland: 10%, Gelderland: 10%, Utrecht: 8%, Noord-Holland: 12%, Zuid-Holland: 12%, Zeeland: 9%, Noord-Brabant: 10%, Limburg: 13%

Tijdreeks provincie Utrecht

1998: 69%

2002: 18%

2006: 8%

Tijdreeks Nederland

1998: 71%

2002: 19%

2006: 11%

Voor de data t.b.v. de benchmark is het jaar 2002 geselecteerd.

Voorraad Cultuur

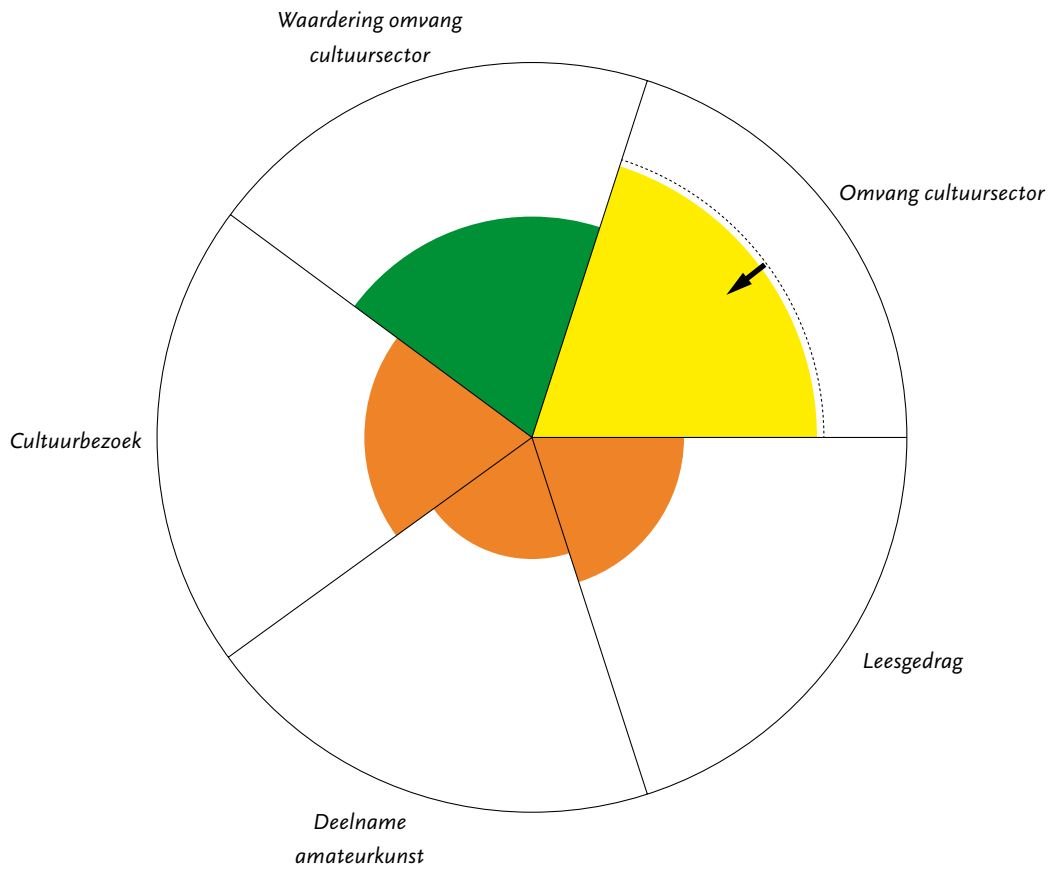
People

Eisen:

- Het culturele aanbod is groot evenals de diversiteit.
- Iedereen kan actief of passief deelnemen aan culturele uitingen en activiteiten.
- Cultuureducatie is een wezenlijk onderdeel van het onderwijspakket.
- Het cultureel erfgoed wordt beschermd en versterkt.

De voorraad cultuur wordt gemeten in 'enge' zin, dat wil zeggen dat de voorzieningenstructuur hierbij centraal staat. Met deze voorraad wordt het belang van cultuur als uiting van (of reactie op) bestaande normen en waarden onderstreept binnen het sociaal-cultureel kapitaal. Bij de voorraad cultuur gaat het over het bewaren en opnieuw inbedden van in de tijd en ruimte vastgelegde culturele uitingen, het bewaren en beschermen van het culturele erfgoed. Het gaat daarnaast over de aanwezigheid en toegang tot culturele voorzieningen en activiteiten. Met name dit laatste aspect is vaak aanzienlijk eenvoudiger om in kaart te brengen dan de andere aspecten.

In de voorraad cultuur is het opvallend dat de aanbodzijde van de culturele voorzieningen prima op orde is en ook zo wordt gewaardeerd door de burgers, maar dat aan de vraagzijde de resultaten enigszins zorgelijk scoren. Dit gegeven is consequent voor zowel het cultuurbezoek, de deelname amateurkunst als het leesgedrag.

Indicator	1	OMVANG CULTUURSECTOR
People		Cultuur
Eis		Het culturele aanbod is groot evenals de diversiteit.
Kleurcode		Goud

Omschrijving indicator
Omvang cultuursector per 100.000 inwoners.

Relatie eis
Om te toetsen of de culturele sector voldoende omvang heeft, kijken we naar het aantal culturele instellingen (musea, theaters, bioscopen en filmhuizen) binnen de regio. We kijken naar het aantal voorzieningen per 100.000 inwoners.

Eenheid	Aantal per 100.000 inwoners
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	20%
Richting	+
Norm Rood	< 3,5
Norm Oranje	3,5 - 5
Norm Groen	5 - 6,5
Norm Goud	> 6,5
Data bronnen	Sociale monitor, 2008
Waarde	6,7

Benchmark
Flevoland: 3,9, Noord-Holland: 9,6, Noord-Brabant: 6,6
Utrecht, 2001: 6,9

Indicator	2	LEESGEDRAG
People		Cultuur
Eis		Cultuureducatie is een wezenlijk onderdeel van het onderwijspakket.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator
Het gemiddelde aantal uitleningen per persoon.

Relatie eis
Een indicator om de eis 'cultuureducatie is een wezenlijk onderdeel van het onderwijspakket in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs' te toetsen is het gemiddelde aantal uitleningen per persoon. Lezen is een manier om meer bekend te raken met de eigen en andere culturen. De openbare bibliotheek kan bij een goed aanbod, zowel voor de allochtone als autochtone jeugd een venster vormen op de wereld.

Eenheid	Aantal uitleningen
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	20%
Richting	+
Norm Rood	< 6
Norm Oranje	6 - 9
Norm Groen	9 - 12
Norm Goud	> 12
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2007
Waarde	7,87

Benchmark
Nederlands gemiddelde laatste vijf jaar: 8,84 Streefcijfer provincie Utrecht: 9,08
Trends bibliotheken (SCP)
- minder leden en uitleningen
- leden komen minder vaak, lenen minder (vaak) boeken en zijn vaker 'nulleners'
- lidmaatschap en lenen lopen sterker terug onder mannen, werkenden en hoger opgeleiden
- onder (vooral jongere) Marokkanen en Turken stijgen lidmaatschap en lenen
- met name voor jongere generaties en hoger opgeleiden geldt dat de digitale media de gedrukte en audiovisuele media steeds meer in zich op neemt

Indicator	3	DEELNAME AMATEURKUNST
People		Cultuur
Eis		Iedereen kan actief of passief deelnemen aan culturele uitingen en activiteiten.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator
De indicator deelname amateurkunst geeft het percentage van de bevolking dat het oneens is met de stelling 'in mijn omgeving is te weinig gelegenheid om aan toneel, kunst en andere culturele uitingen te doen'. Deze indicator meet voornamelijk of men voldoende mogelijkheden heeft om actief aan cultuur te doen.

Relatie eis
Deze indicator geeft zicht op de mate waarin mensen actief deelnemen aan culturele uitingen en activiteiten. Amateurkunst is onderverdeeld in zes disciplines, namelijk: audio-visueel, beeldend, dans, muziek, schrijven, theater.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht
Weging	20%
Richting	+
Norm Rood	< 50%
Norm Oranje	50% - 60%
Norm Groen	60% - 70%
Norm Goud	> 70%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	53%

Benchmark
Burgerpanel provincie Utrecht, 2008 'In mijn omgeving is te weinig gelegenheid om aan toneel, kunst en andere culturele uitingen te doen' volledig mee eens: 3%, mee eens: 16%, noch mee eens, noch mee oneens: 23%, mee oneens: 39%, volledig mee oneens: 14%, weet niet: 5%
Achtergrond: Cultuurnetwerk.nl Nederland telt enige miljoenen amateurkunstenaars. Van de totale Nederlandse bevolking boven de twaalf jaar besteedt 44% minimaal 50 minuten per week aan een kunstzinnige hobby. Dit percentage is redelijk stabiel. Zo'n 16% daarvan is vrij fanatiek kunstbeoefenaar. Die groep besteedt gemiddeld 3,5 uur per week aan kunstzinnige activiteiten.

Indicator	4	CULTUURBEZOEK
People		Cultuur
Eis		Iedereen kan actief of passief deelnemen aan culturele uitingen en activiteiten.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator
Het percentage van de bevolking dat het oneens is met de stelling 'Als kunst in je leven een belangrijke rol speelt, kun je in mijn omgeving goed aan je trekken komen'.

Relatie eis
Iedereen moet in zijn omgeving de mogelijkheid hebben om kunst te bezichtigen. Deze indicator meet de mate waarin mensen passief cultuur kunnen beleven.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	20%
Richting	-
Norm Rood	> 30%
Norm Oranje	20% - 30%
Norm Groen	10% - 20%
Norm Goud	< 10%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	22%

Benchmark
Burgerpanel provincie Utrecht, 2008 'Als kunst in je leven een belangrijke rol speelt, kun je in mijn omgeving goed aan je trekken komen' volledig mee eens: 7%, mee eens: 33%, noch mee eens, noch mee oneens: 30%, mee oneens: 16%, volledig mee oneens: 6%, weet niet: 9%

Indicator	5	WAARDERING OMVANG CULTUURSECTOR
People		Cultuur
Eis		Het culturele aanbod is groot evenals de diversiteit.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator
Waardering omvang cultuursector per 100.000 inwoners.

Relatie eis
Om te toetsen of de culturele sector voldoende omvang heeft, kijken we naar het aantal culturele instellingen (musea, theaters, bioscopen en filmhuizen) binnen de regio. We kijken naar het percentage mensen van het burgerpanel dat aangeeft dat er voldoende cultureel aanbod is.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	20%
Richting	+
Norm Rood	< 40%
Norm Oranje	40% - 50%
Norm Groen	50% - 70%
Norm Goud	> 70%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	57%

Benchmark
Burgerpanel provincie Utrecht, 2008 'In mijn omgeving kan ik kiezen uit diverse musea, theaters en ander cultureel aanbod' volledig mee eens: 10%, mee eens: 47%, noch mee eens, noch mee oneens: 20%, mee oneens: 16%, volledig mee oneens: 5%, weet niet: 3%

Voorraad Gezondheid

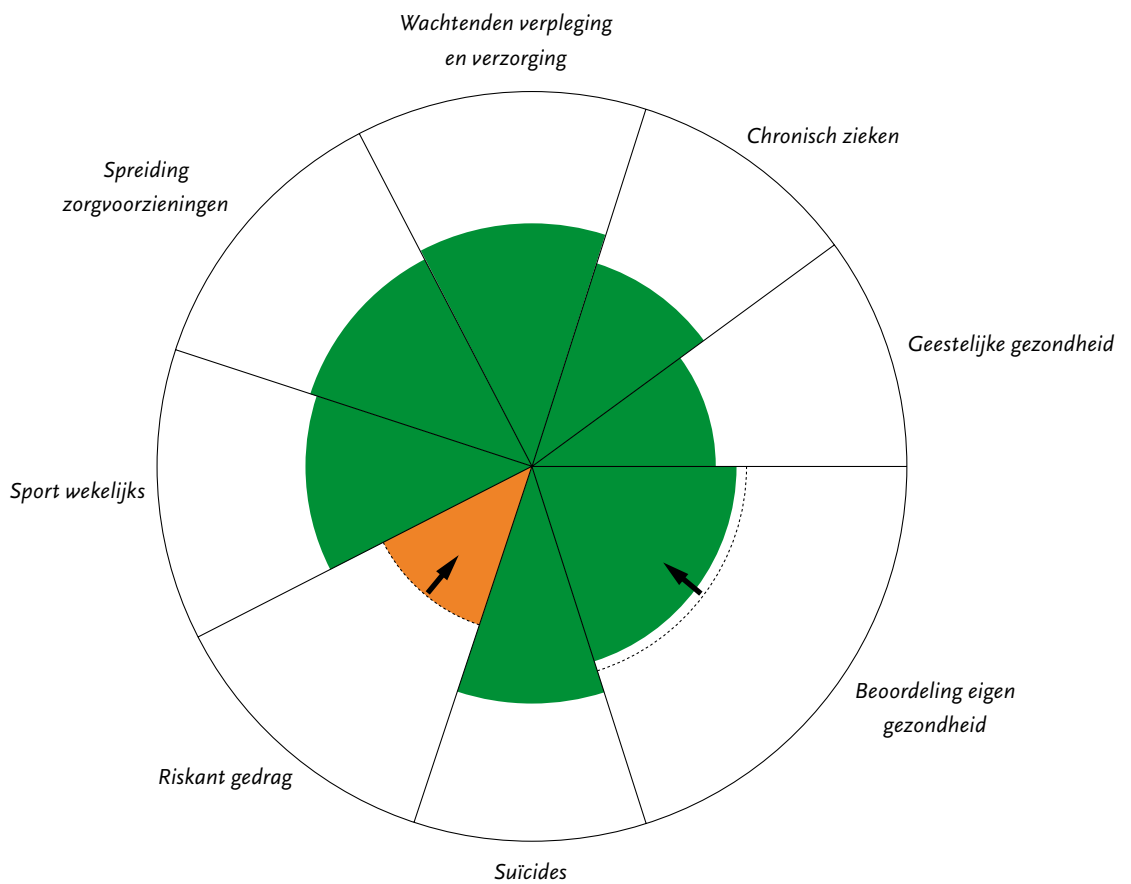
People

Eisen:

- De burgers zijn lichamelijk en geestelijk gezond.
- De gezondheidszorg is van goede kwaliteit en toegankelijk voor iedereen; inclusief preventie en nazorg.
- Iedereen neemt een eigen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl.
- De burgers voelen zich gezond.

Een van de voorwaarden voor een duurzame samenleving is een gezonde bevolking, in lichamelijk en psychisch opzicht. Gezondheid heeft zowel een objectieve (percentage zieken en sterfgevallen) als een subjectieve component (gezondheidsbeleving). Daarnaast ligt de verantwoordelijkheid voor de gezondheid(zorg) deels bij de overheid, maar zeker ook bij de individuele burgers. Met behulp van de eisen en indicatoren is getracht dit beschreven correct in beeld te brengen. Hieruit komt duidelijk naar voren dat burgers enerzijds rechten hebben (voorzieningenstructuur, etc.) en anderzijds plichten (gezonde leefstijl, etc.).

De voorraad gezondheid wordt gekenmerkt door goede scores voor de verschillende indicatoren. Het enige zorgelijke punt is het riskante gedrag van de bevolking (alcoholgebruik, drugsgebruik en overgewicht). Verder wordt zowel aan de objectieve als de subjectieve zijde voldoende gescoord. Het is nu zaak om deze scores te behouden en waar mogelijk te verbeteren in de toekomst. We zien verder dat, ten opzichte van de situatie in 2001, zowel het riskante gedrag als de beoordeling van de eigen gezondheid slechter scoort.

Indicator	1	CHRONISCH ZIEKEN
People		Gezondheid
Eis		De burgers zijn lichamelijk en geestelijk gezond.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator
Percentage burgers dat minimaal te maken heeft met één of meer langdurige aandoeningen.

Relatie eis
Langdurige aandoeningen kunnen leiden tot belemmeringen in het dagelijks leven en daardoor de kwaliteit van leven negatief beïnvloeden. Het percentage chronisch zieken in een samenleving geeft een beeld van de algehele fysieke gezondheidstoestand. De indicator geeft informatie over de eis of de bevolking lichamelijk en geestelijk gezond is.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	10%
Richting	-
Norm Rood	> 40%
Norm Oranje	25% - 40%
Norm Groen	15% - 25%
Norm Goud	< 15%
Data bronnen	RIVM, 2006
Waarde	22%

Benchmark
RIVM 2006 (op basis van WoOn onderzoek)
Nederland: 24%
Abcoude: 29,3%, Ronde Vennen: 12,6%, Loenen 5,5% (significant onder landelijk gemiddelde), Breukelen: 9,5%, Woerden: 20,5%, Oudewater: 31,0%, Montfoort: 7,8%, IJsselstein: 24,0%, Lopik: 26,5%, Maarssen: 23,4%, Utrecht: 28,3% (significant boven NL gemiddelde), Nieuwegein: 23,1%, Vianen: 19,6%, De Bilt: 21,3%, Zeist: 26,4%, Bunnik: 26,7%, Houten: 30,2%, Eemnes: 24,1%, Baarn: 21,8%, Soest: 23,3%, Wijk bij Duurstede: 20,8%, Utrechtse Heuvelrug: 19,4%, Bunschoten: 20,7%, Amersfoort: 25,1%, Leusden: 18,5%, Woudenberg: 15,8%, Renswoude: 31,5%, Veenendaal: 22,1%, Rhenen: 25,2%
Gemiddelde provincie Utrecht: 22,0%

Indicator	2	GEESTELIJKE GEZONDHEID
People		Gezondheid
Eis		De burgers zijn lichamelijk en geestelijk gezond.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator

De psychische gezondheid is bepaald met behulp van de MHI-5, oftewel de 'Mental Health Inventory'. Dit is een internationale standaard voor een meting van de psychische gezondheid, bestaande uit 5 vragen. Psychische klachten omvatten gevoelens van angst en depressie.

Relatie eis

De precieze omvang van de prevalentie van psychische problematiek, zelfs als er eenduidigheid bestond over de definitie daarvan, is niet te achterhalen. Bijna 25% de bevolking zou jaarlijks een periode van psychische ziekte doormaken. De meest voorkomende klachten zijn: angststoornissen, depressieve stoornissen en alcoholmisbruik en –verslaving. In Nederland bereikt de geestelijke gezondheidszorg 10% van deze mensen. Lang niet iedereen zoekt hulp of heeft behoefte aan hulp. In het burgerpanel geeft 10% aan dat zij de indruk hebben meer psychische klachten te hebben dan anderen.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	GGD regio
Weging	10%
Richting	-
Norm Rood	> 20%
Norm Oranje	10% - 20%
Norm Groen	1% - 10%
Norm Goud	< 1%
Data bronnen	RIVM, 2004
Waarde	10,0%

Benchmark

RIVM, Zorgatlas (2001-2004)

Psychische klachten, Nederland: 10,2%, GG en GD Utrecht: 11,8%, Midden Nederland: 8,5%. Eemland: 9,8%,
Gemiddelde provincie Utrecht: 10,0%

CBS (2001-2004) Psychische gezondheid (MH15). Nederland:10%,

Groningen: 11%, Friesland: 8%, Drenthe: 8%, Overijssel: 9%, Flevoland: 9%, Gelderland: 9%, Utrecht: 10%, Noord-Holland: 12%, Zuid-Holland: 11%, Zeeland: 8%, Noord-Brabant: 10%, Limburg: 12%,

GGD Eemland: 10%, GG&GD Utrecht: 12%, GGD Midden-Nederland: 9%

Indicator	3	BEOORDELING EIGEN GEZONDHEID
People		Gezondheid
Eis		De burgers voelen zich gezond.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator
Percentage van de bevolking dat zijn of haar gezondheid als goed beoordeelt.

Relatie eis
Om de eis te toetsen of de bevolking zich gezond voelt moeten we afgaan op de subjectieve perceptie van de gezondheid. Het gaat hier om de subjectieve ervaring van de eigen gezondheidstoestand. De bevolking dient niet alleen gezond te zijn, maar zich ook gezond te voelen. In theorie zou dus de gezondheid van de bevolking toe kunnen nemen, terwijl de bevolking zich tegelijkertijd minder gezond voelt. We hebben gekozen om de cijfers van de sociale monitor te gebruiken, omdat deze cijfers vergelijking met andere provincies en in de tijd mogelijk maken, waardoor een reële norm gesteld kan worden.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	20%
Richting	+
Norm Rood	< 70%
Norm Oranje	70% - 80%
Norm Groen	80% - 90%
Norm Goud	> 90%
Data bronnen	Sociale monitor 2006
Waarde	82%

Benchmark
Sociale monitor 2006 (zeer goed + goed) Nederland: 79,5%, Groningen: 80%, Friesland: 80%, Drenthe: 81%, Overijssel: 79%, Flevoland: 80%, Gelderland: 80%, Utrecht: 82%, Noord-Holland: 79%, Zuid-Holland: 80%, Zeeland: 78%, Noord-Brabant: 79%, Limburg: 76%
Provincie Utrecht, tijdreeks: 1998: 78% / 2002: 83% / 2006: 82%

Indicator	4	SUÏCIDES
People		Gezondheid
Eis		De burgers zijn lichamelijk en geestelijk gezond.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator
Het aantal suïcides per 10.000 inwoners.

Relatie eis
De precieze omvang van de prevalentie van psychische problematiek, zelfs als er eenduidigheid bestond over de definitie daarvan, is niet te achterhalen. Bijna 25% de bevolking zou jaarlijks een periode van psychische ziekte doormaken. De meest voorkomende klachten zijn: angststoornissen, depressieve stoornissen en alcoholmisbruik en –verslaving. In Nederland bereikt de geestelijke gezondheidszorg 10% van deze mensen. Lang niet iedereen zoekt hulp of heeft behoefte aan hulp. Aangezien precieze gegevens over de prevalentie van psychische problemen ontbreken, wordt hier gekozen voor de indicator suïcide ratio. Ondanks de langdurige discussies over de oorzaak van zelfdoding, zijn de deskundigen het er nu over eens dat psychische stoornissen vrijwel altijd de oorzaak zijn van suïcide. Suïcide is de meest dramatische uiting van psychische stoornissen.

Eenheid	Aantal per 10.000 inwoners
(Des)aggregatie	GGD regio
Weging	10%
Richting	-
Norm Rood	> 2,5
Norm Oranje	1,5 - 2,5
Norm Groen	0,5 - 1,5
Norm Goud	< 0,5
Data bronnen	RIVM, 2004
Waarde	0,93

Benchmark
Nederland: 0,93, GG en GD Utrecht: 1,0, Midden Nederland: 0,79, Eemland: 1,0 Gemiddelde provincie Utrecht: 0,93
CBS (2005) aantallen: Nederland:1.570 Groningen: 65, Friesland: 75, Drenthe: 60, Overijssel: 100, Flevoland: 20, Gelderland: 195, Utrecht: 95, Noord-Holland: 260, Zuid-Holland: 290, Zeeland: 40, Noord-Brabant: 250, Limburg: 120
Provincie Utrecht tijdreeks CBS, aantallen: 2003: 90 / 2004: 105 / 2005: 95

Indicator	5	RISKANT GEDRAG
People	Gezondheid	
Eis	Iedereen neemt een eigen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator
Percentage van de mensen dat riskant gedrag vertoont dat schadelijk is voor de gezondheid. Onder riskant gedrag wordt verstaan: zwaar roken, excessief drinken en sterk overgewicht (obesitas). Som van mensen die zwaar roken, drinken of overgewicht hebben. Hier kan overlap in zitten. Iemand die én zwaar rookt én overmatig drinkt, wordt in dit geval dubbel geteld. Dit is niet te voorkomen met de gegevens die voorhanden zijn. NB: Personen die bijvoorbeeld en zwaar roken en overmatig drinken beïnvloeden hun gezondheid sterker dan iemand die alleen zwaar rookt.

Relatie eis
Net als de indicator sportbeoefening zegt de indicator 'riskant gedrag' iets over hoe mensen invulling geven aan de eis 'Iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl'. De indicator riskant gedrag is opgebouwd uit drie onderliggende indicatoren te weten:
<ul style="list-style-type: none"> • Zware rokers Personen die enkel sigaar en/of pijp roken zijn meegeteld als roker met 0 sigaretten per dag. Het cijfer betreft het percentage personen in de bevolking van 12 jaar of ouder die per dag 20 of meer sigaretten roken. • (Zeer) excessieve drinkers Het cijfer betreft het percentage personen in de bevolking van 12 jaar of ouder die minstens één keer per week 6 of meer glazen op één dag drinken EN/OF die gemiddeld per dag (mannen: 3 of meer) (vrouwen: 2 of meer) glazen alcohol drinken. • Overgewicht Personen met een BMI van 25,0 kg/lengte en hoger. Cijfers betreffen personen van 20 jaar of ouder.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	12,5%
Richting	-
Norm Rood	> 75%
Norm Oranje	65% – 75%
Norm Groen	55% – 65%
Norm Goud	< 55%
Data bronnen	CBS, 2004/2007
Waarde	67,2%

Benchmark

In vergelijking met het Nederlandse gemiddelde doet de provincie Utrecht het goed. Er zijn relatief minder zware rokers, minder overmatige drinkers en minder mensen met overgewicht.

Zware rokers (12 jaar of ouder) Gestandaardiseerd 2004/2007 (%)

Nederland: 7,3%, Groningen: 8,3%, Friesland: 5,6%, Drenthe: 7,3%, Overijssel: 6,8%, Flevoland: 7,5%, Gelderland: 6,7%, Utrecht: 6,5%, Noord-Holland: 7,5%, Zuid-Holland: 7,0%, Zeeland: 6,8%, Noord-Brabant: 8,2%, Limburg: 8,3%

Zware of overmatige drinker (12 jaar of ouder) Gestandaardiseerd 2004/2007 (%)

Nederland: 18,1%, Groningen: 18,7%, Friesland: 18,9%, Drenthe: 17,9%, Overijssel: 19,7%, Flevoland: 16,0%, Gelderland: 18,1%, Utrecht: 17,2%, Noord-Holland: 19,6%, Zuid-Holland: 16,4%, Zeeland: 13,3%, Noord-Brabant: 19,2%, Limburg: 18,1%

Overgewicht (12 jaar of ouder) Gestandaardiseerd 2004/2007 (%)

Nederland: 45,9%, Groningen: 49,4%, Friesland: 46,3%, Drenthe: 47,1%, Overijssel: 46,8%, Flevoland: 52,8%, Gelderland: 48,4%, Utrecht: 43,5%, Noord-Holland: 42,8%, Zuid-Holland: 45,9%, Zeeland: 44,9%, Noord-Brabant: 45,5%, Limburg: 46,1%

Totaal: Nederland: 71,3%, Utrecht: 67,2%

In de provincie Utrecht zijn 3 GGD'en actief. Deze hebben allen een ander tijdstip gekozen om de gezondheid van de bevolking in beeld te brengen, waardoor de cijfers moeilijk te vergelijken zijn. Ook worden er andere normen gebruikt bij roken en alcoholgebruik. Hieronder worden de resultaten per GGD gepresenteerd.

GGD Eemland 2004

Zware roker: 8%, Excessief alcoholgebruik: 13%, Overgewicht (BMI = 25-30 en >30): 44%

GG&GD Utrecht 2005

Roken: 31%, Overmatig alcoholgebruik: 21%, Overgewicht (BMI > 25 en > 30): 47%

GGD Midden-Nederland

Roken: 23%, (zeer) Excessieve drinker: 14%, Overgewicht (BMI 25-30 en >30): 52%

Samenleven in Utrecht, Tweede Sociaal Rapport provincie Utrecht, 2006

Bij 4% van de inwoners van de provincie is sprake van overgewicht. Mannen, oudere mensen, allochtonen en mensen met een met een lagere sociaal-economische status hebben meer kans op overgewicht.

Utrecht, 2001: 67,0

Indicator	6	SPORT WEKELIJKS
People	Gezondheid	
Eis	Iedereen neemt een eigen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator
 De Nederlandse Norm Gezond Bewegen schrijft voor volwassenen van 18 - 55 jaar voor om tenminste 5 dagen per week een half uur matig intensief te bewegen.

Relatie eis
 Preventie tegen ziekten en het bewaken van een goede gezondheid is niet alleen een kwestie van beschikbaarheid en toegankelijkheid van goede zorgvoorzieningen maar is ook een persoonlijke verantwoordelijkheid van iedere burger. Dit wordt uitgedrukt met de eis 'Iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid voor een gezonde leefstijl'. Bewegen is daarbij voor ieder mens een belangrijk criterium. De indicator sportbeoefening geeft inzicht in de mate waarin burgers uitdrukking geven aan deze gezonde leefwijze.

Einheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	12,5%
Richting	+
Norm Rood	< 40%
Norm Oranje	40% - 50%
Norm Groen	50% - 60%
Norm Goud	> 60%
Data bronnen	CBS, 2004
Waarde	54%

Benchmark
 CBS 2001-2004 voldoet aan beweegnorm:
 Nederland: 52%, Groningen:55%, Friesland: 56%, Drenthe: 53%, Overijssel: 56%, Flevoland: 50%, Gelderland: 54%, Utrecht: 54%, Noord-Holland: 53%, Zuid-Holland: 49%, Zeeland: 54%, Noord-Brabant: 53%, Limburg: 49%

Indicator	7	SPREIDING ZORGVOORZIENINGEN
People	Gezondheid	
Eis	De gezondheidszorg is van goede kwaliteit en toegankelijk voor iedereen; inclusief preventie en nazorg.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

Percentage mensen dat aangeeft dat het eens is met de stelling 'In mijn omgeving zijn meer dan genoeg medische voorzieningen zoals huisarts, apotheek en tandarts'.

Relatie eis

Gezondheidszorg dient voor iedereen toegankelijk en bereikbaar te zijn. Er dienen voldoende zorgvoorzieningen in de directe omgeving aanwezig te zijn.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht
Weging	12,5%
Richting	+
Norm Rood	< 60%
Norm Oranje	60% - 70%
Norm Groen	70% - 80%
Norm Goud	> 80%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	75%

Benchmark

Burgerpanel provincie Utrecht, 2008

'In mijn omgeving zijn meer dan genoeg medische voorzieningen zoals huisarts, apotheek en tandarts'
 volledig mee eens: 22%, mee eens: 53%, noch mee eens, noch mee oneens: 15%, mee oneens: 5%,
 volledig mee oneens: 3%, weet ik niet: 1%

Indicator	8	WACHTENDEN OP VERPLEGING EN VERZORGING
People		Gezondheid
Eis		De burgers voelen zich gezond.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator
Aantal wachtenden 75+ op verpleging en verzorging per 1.000 inwoners.

Relatie eis
Deze indicator zegt iets over de kwaliteit en toegankelijkheid van de (gezondheid)zorg. Bij veel wachtenden is de toegankelijkheid slecht geregeld.

Eenheid	Aantal
(Des)aggregatie	AWBZ regio
Weging	12,5%
Richting	-
Norm Rood	> 71
Norm Oranje	51 - 71
Norm Groen	38 - 51
Norm Goud	< 38
Data bronnen	RIVM, 2005
Waarde	43

Benchmark
RIVM (Bron CVZ)
Nederland: 50
Utrecht: 43

Voorraad

Veiligheid

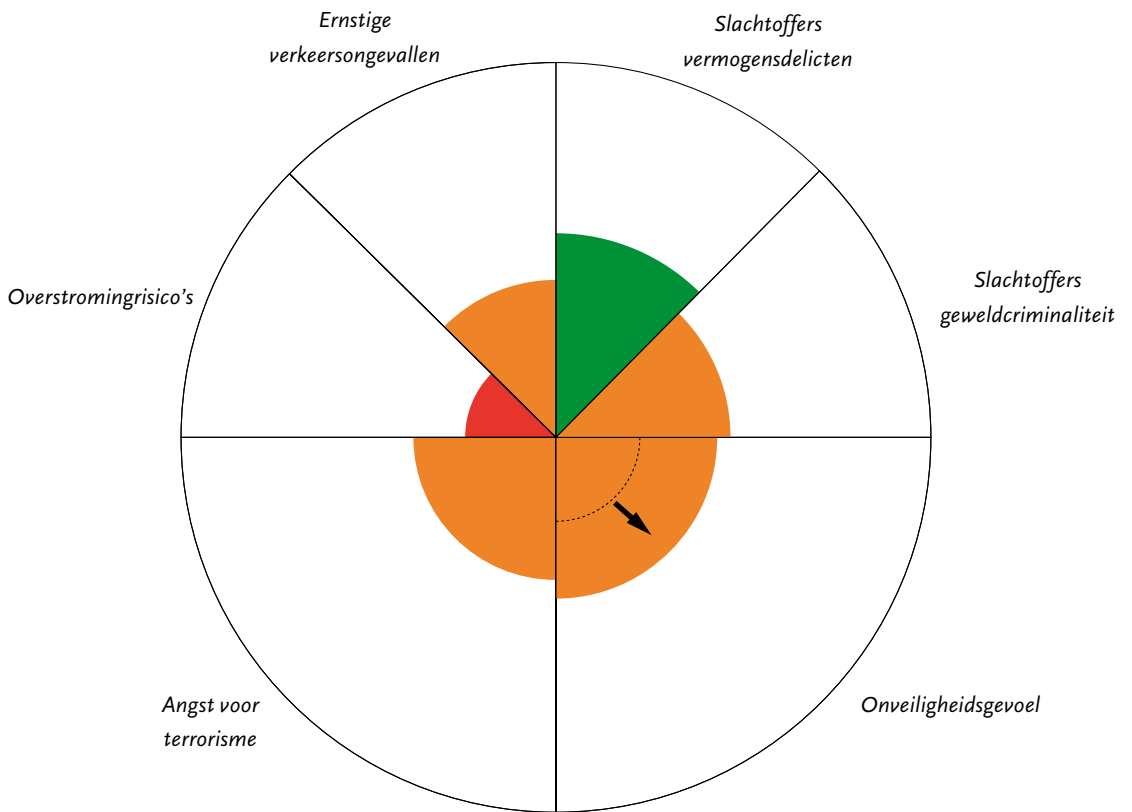
People

Eisen:

- De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.
- Iedereen voelt zich veilig in Utrecht.

Zowel het individu als de samenleving heeft een bepaalde mate van veiligheid nodig om te kunnen functioneren. In de afgelopen tien jaar heeft het onderwerp veiligheid sterk aan belang gewonnen. Binnen de voorraad veiligheid is onderscheid gemaakt tussen min of meer geobjectiveerde veiligheid in termen van risico's om ergens slachtoffer van te worden en de subjectieve beleving van veiligheid: het veiligheidsgevoel. Veiligheid spitst zich in deze voorraad toe op bescherming tegen geweld, misdaad, terrorisme, verkeersongevallen en overstromingsrisico's.

De voorraad veiligheid laat over het algemeen een zorgelijk beeld zien, dat geldt zowel voor de min of meer geobjectiveerde veiligheid als de subjectieve beleving van veiligheid. De indicator slachtoffers vermogensdelicten is daarbij een positieve uitzondering. De overstromingsrisico's zijn onacceptabel hoog. Ten opzichte van de situatie in 2001 is het wel beter gesteld met het onveiligheidsgevoel, desondanks is de score op deze indicator nog altijd zorgelijk.

Indicator	1	SLACHTOFFERS VERMOGENSDELICTEN
People		Veiligheid
Eis		De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator

Percentage slachtoffers van vermogensdelicten.

Relatie eis

Vermogensdelicten komen veel vaker voor dan geweldscriminaliteit, maar de impact op zowel het slachtoffer als op de samenleving is geringer dan bij geweldscriminaliteit. Onder vermogensdelicten worden inbraak, fietsdiefstal, diefstal van auto's, vernieling aan of diefstal uit auto's verstaan.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Politieregio Utrecht
Weging	12,5%
Richting	-
Norm Rood	> 20%
Norm Oranje	15% - 20%
Norm Groen	10% - 15%
Norm Goud	< 10%
Data bronnen	CBS, 2007
Waarde	13,9%

Benchmark

Politieregio's 2007 (Politieregio's die geen provinciale eenheid vertegenwoordigen zijn eruit gehaald, omdat er anders op een ander schaalniveau wordt gemeten. Deze regio's zijn dan niet met elkaar te vergelijken).
Nederland: 12,3%, Groningen: 11,6%, Friesland: 10,9%, Drenthe: 10,4%, Utrecht: 13,9%, Zeeland: 7,1%

Tijdreeks regio Utrecht

2006: 17,1% / 2007: 13,9%

Achtergrond Elsevier onderzoek 2008

De gemeenten in de provincie Utrecht scoren gemiddeld lager op het gebied van misdaad vergeleken met de andere gemeenten in Nederland.

Indicator	2	SLACHTOFFERS GEWELDSCRIMINALITEIT
People		Veiligheid
Eis		De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator
Aantal geweldsmisdrijven per 10.000 inwoners.

Relatie eis
Slachtofferschap van gewelddelicten komt relatief weinig voor, maar de impact van gewelddelicten op zowel het slachtoffer als op de samenleving is vele malen groter dan de impact van zogenaamde vermogenscriminaliteit.

Eenheid	Aantal
(Des)aggregatie	Politieregio Utrecht
Weging	12,5%
Richting	-
Norm Rood	> 7
Norm Oranje	5 - 7
Norm Groen	3 - 5
Norm Goud	< 3
Data bronnen	CBS, 2007
Waarde	5,2

Benchmark
Politieregio's 2007 (Politieregio's die geen provinciale eenheid vertegenwoordigen zijn eruit gehaald, omdat er anders op een ander schaalniveau wordt gemeten. Deze regio's zijn dan niet met elkaar te vergelijken). Nederland: 5,3, Groningen: 6,7, Friesland: 4,0, Drenthe: 4,5, Utrecht: 5,2, Zeeland: 3,7
Tijdreeks regio Utrecht
2006: 5,7 / 2007: 5,2

Indicator	3	ONVEILIGHEIDSGEVOEL
People		Veiligheid
Eis		Iedereen voelt zich veilig in Utrecht.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator
Percentage mensen dat vaak omloopt of omrijdt om onveilige plekken te vermijden (percentage mensen dat antwoordt met mee eens en volledig mee eens, op de stelling 'Ik loop of rijd vaak om, om onveilige plekken te vermijden').

Relatie eis
Veiligheid wordt deels beleefd. Mensen kunnen in bepaalde situaties gevoelens van onveiligheid ervaren, ook als deze objectief niet aanwezig zijn. Deze onveiligheidsgevoelens kunnen het gedrag van mensen in negatieve zin beïnvloeden (vermijdingsgedrag). Zo geeft 21% van het burgerpanel aan wel eens om te rijden of lopen om onveilige plekken te vermijden.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	-
Norm Rood	> 28%
Norm Oranje	24% - 28%
Norm Groen	20% - 24%
Norm Goud	< 20%
Data bronnen	Sociale monitor
Waarde	25%

Benchmark

Voelt zich wel eens onveilig, 2005

Nederland: 24%

Groningen: 22%, Friesland: 18%, Drenthe: 17%, Overijssel: 17%, Flevoland: 21%, Gelderland: 20%, Utrecht: 25%, Noord-Holland: 27%, Zuid-Holland: 32%, Zeeland: 13%, Noord-Brabant: 21%, Limburg: 22%

Nederland tijdreeks

2001: 28% / 2002: 31% / 2003: 28% / 2004: 27% / 2005: 24%

Provincie Utrecht Tijdreeks

2001: 32% / 2002: 34% / 2003: 29% / 2004: 29% / 2005: 25%

Achtergrond Burgerpanel Provincie Utrecht

'Ik loop of rijd vaak om, om onveilige plekken te vermijden'

volledig mee eens: 5%, mee eens: 16%, noch mee eens, noch mee oneens: 20%, mee oneens: 31%, volledig mee oneens: 26%, weet niet: 3%

Indicator	4	ANGST VOOR TERRORISME
People		Veiligheid
Eis		Iedereen voelt zich veilig in Utrecht.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator
Percentage mensen dat zich zorgen maakt over terrorisme in de provincie Utrecht.

Relatie eis
Veiligheid wordt deels beleefd. Mensen kunnen in bepaalde situaties gevoelens van onveiligheid ervaren, ook als deze objectief niet aanwezig zijn. Terrorisme speelt daar een rol in, ook op provinciaal niveau.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	-
Norm Rood	> 20%
Norm Oranje	10% - 20%
Norm Groen	5% - 10%
Norm Goud	< 5%
Data bronnen	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008
Waarde	15%

Benchmark
Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008 'Ik maak mij zorgen over terrorisme dreiging in de provincie Utrecht' volledig mee eens: 3%, mee eens: 12%, noch mee eens, noch mee oneens: 27%, mee oneens: 33%, volledig mee oneens: 23%, weet niet: 2%

Indicator	5	OVERSTROMINGSRISICO'S
People		Veiligheid
Eis		Iedereen voelt zich veilig in Utrecht.
Kleurcode		Rood

Omschrijving indicator
Percentage waterkeringen dat voldoet aan de huidige veiligheidseisen m.b.t. overstromingen.

Relatie eis
Het percentage waterkeringen dat voldoet aan de huidige veiligheidseisen m.b.t. overstromingen is een belangrijke factor voor de kans op een ramp.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	12,5%
Richting	+
Norm Rood	< 75%
Norm Oranje	75% - 81%
Norm Groen	81% - 99%
Norm Goud	> 99%
Data bronnen	Provincie Utrecht
Waarde	72%

Benchmark
Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008 'Ik maak me zorgen over overstromingsrisico's in mijn omgeving' volledig mee eens: 1%, mee eens: 9%, noch mee eens, noch mee oneens: 23%, mee oneens: 35%, volledig mee oneens: 28%, weet niet: 4%

Indicator	6	ERNSTIGE VERKEERSONGEVALLEN
People		Veiligheid
Eis		De kans om slachtoffer te worden van geweld, misdaad, ongelukken en rampen is verwaarloosbaar.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator

Aantal ernstige verkeersslachtoffers (doden¹ of zwaargewonden²) per 100.000 inwoners.

Relatie eis

Slachtofferschap binnen het verkeer is een risico waar de samenleving mee om moet gaan. Het aantal verkeersongevallen met gewonden is een objectieve maat van de aanwezigheid van veiligheidscondities in de leefomgeving en van het (verkeers)gedrag van mensen.

Eenheid	Score
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	12,5%
Richting	-
Norm Rood	> 0,7
Norm Oranje	> 0,6 en ≤ 0,7
Norm Groen	> 0,5 en ≤ 0,6
Norm Goud	≤ 0,5
Data bronnen	BRON-bestand 2007, Dienst Verkeer en Scheepvaart van Rijkswaterstaat
Waarde	0,63

Benchmark

Utrecht: 0,63

Nederland: 0,635

Utrecht: 750 ernstige verkeersslachtoffers per 1.190.721 inwoners.

Dit zijn 63 ernstige verkeersslachtoffers per 100.000 inwoners.

Nederland: 10392 ernstige verkeersslachtoffers op 16.356.914 inwoners.

Dit zijn 63,5 ernstige verkeersslachtoffers per 100.000 inwoners.

¹De personen die ter plaatse aan hun verwondingen zijn overleden of ernstig gewond raakten en binnen 30 dagen na de datum van het ongeval alsnog zijn overleden.

²De personen die ernstig gewond raakten en tenminste 24 uur in het ziekenhuis zijn opgenomen.

Voorraad Woonomgeving

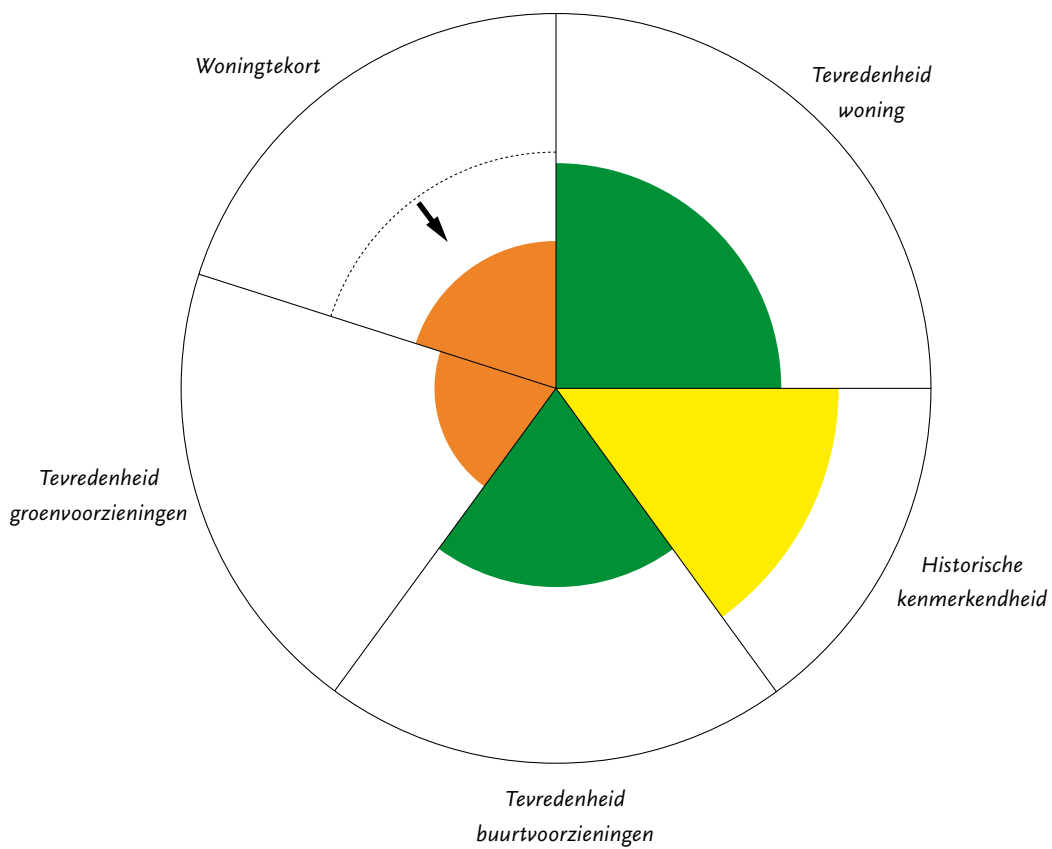
People

Eisen:

- Iedereen heeft toegang tot een betaalbare woning van goede kwaliteit.
- Iedereen is tevreden met het landschap waar hij of zij woont en werkt.
- Publieke en dagelijkse voorzieningen zijn bereikbaar, van hoge kwaliteit en toegankelijk voor iedereen.

Binnen deze voorraad is aandacht voor de beschikbaarheid en de kwaliteit van woningen, de aanwezigheid van publieke en dagelijkse voorzieningen en de tevredenheid met de eigen woonomgeving. Daarnaast is de historische kenmerkendheid in beeld gebracht.

De voorraad woonomgeving geeft een wisselend beeld. De historische kenmerkendheid laat een optimaal resultaat zien. Aan de andere kant zien we dat de indicatoren woningtekort en tevredenheid groenvoorzieningen zorgelijk scoren. Voor de indicator woningtekort geldt dat deze slechter scoort dan in 2001. Daarnaast is het opmerkelijk dat het 'groen in de wijk' matig scoort terwijl de provincie Utrecht in zijn totaliteit beschikt over prachtige natuurparels. Op het terrein van de woning zelf, wordt een score behaald die voldoende is en ook de voorzieningenstructuur om de woningen heen is van een dermate hoog niveau dat een goede score wordt behaald.

Indicator	1	TEVREDENHEID WONING
People	Woonomgeving	
Eis	Iedereen heeft toegang tot een betaalbare woning van goede kwaliteit.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

De mate van tevredenheid van inwoners over hun woning.

Relatie eis

De eis dat iedereen toegang heeft tot een betaalbare woning van goede kwaliteit wordt allereerst getoetst aan de mate waarin mensen tevreden zijn met de eigen woning. Onvrede over de eigen woning kan verschillende oorzaken hebben, maar de meeste mensen die van plan zijn te verhuizen noemen het meest als reden dat de huidige woning te klein is.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	+
Norm Rood	< 75%
Norm Oranje	75% - 85%
Norm Groen	85% - 95%
Norm Goud	> 95%
Data bronnen	WoOn, 2006
Waarde	89%

Benchmark

Achtergrond WoOn 2006

(zeer) tevreden met de woning

Gemiddelde: 91%

Groningen: 91%, Friesland: 92%, Drenthe: 94%, Overijssel: 91%, Flevoland: 89%, Gelderland: 91%, Utrecht: 89%, Noord-Holland: 86%, Zuid-Holland: 88%, Zeeland: 93%, Noord-Brabant: 92%, Limburg: 91%

Indicator	2	HISTORISCHE KENMERKENDHEID
People		Woonomgeving
Eis		Iedereen is tevreden met het landschap waar hij of zij woont en werkt.
Kleurcode		Goud

Omschrijving indicator

In de BelevingsGIS is een historische ingang gekozen in de vorm van cultuurhistorische monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten.

- Aan gridcellen met reeds beschermende en hiervoor in procedure zijnde stads- en dorpsgezichten en/of monumenten is een waarde 4 toegekend;
- Aan gridcellen die direct grenzen aan gridcellen met monumenten en binnen 1 km van een stads- en dorpsgezicht zijn gelegen, wordt een waarde 3 toegekend;
- Aan gridcellen die liggen binnen 1 km van gridcellen met monumenten en binnen 300 m van een stad- en dorpsgezicht wordt een waarde 3 toegekend;
- Aan de 8 gridcellen die direct grenzen aan gridcellen met monumenten is een waarde 2 toegekend;
- Aan gridcellen die binnen een straal van 500 m liggen van gridcellen met een stad- en dorpsgezicht wordt de waarde 2 toegekend;
- Aan de gridcellen die binnen een straal van 1 km van een stads- of dorpsgezicht en een monument liggen, wordt een waarde 2 toegekend;
- Aan gridcellen die niet aan gridcellen met monumenten grenzen, maar wel binnen 1 km van monumenten zijn gelegen, wordt waarde 1 toegekend;
- Aan gridcellen die tussen een straal van 500 m en 1 km zijn gelegen van een stads- of dorpsgezicht wordt de waarde 1 toegekend;
- De overige gridcellen hebben de waarde 0 gekregen.

Relatie eis

Met de indicator historische kenmerkendheid wordt een deel van de waardering van het landschap gemodelleerd dat te maken heeft met de ontstaansgeschiedenis of herkenbaarheid van een gebied.

vervolg volgende pagina >>

Indicator	2	VERVOLG HISTORISCHE KENMERKENDHEID
People		Woonomgeving
Eis		Iedereen is tevreden met het landschap waar hij of zij woont en werkt.
Kleurcode		Goud

Eenheid	Gemiddelde waarde van gridcellen
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	+
Norm Rood	<0,3
Norm Oranje	0,3 – 0,6
Norm Groen	0,6 – 0,9
Norm Goud	>0,9
Data bronnen	BelevingsGIS Alterra 2005
Waarde	1,046

Benchmark
Gemiddeld: 0,649
Groningen: 0,705, Friesland: 0,723, Drenthe: 0,467, Overijssel: 0,600, Flevoland: 0,029, Gelderland: 0,650, Utrecht: 1,046, Noord-Holland: 0,737, Zuid-Holland: 0,779, Zeeland: 0,651, Noord-Brabant: 0,500, Limburg: 0,903
Achtergrondinformatie is verder te vinden op: http://www.milieuennatuurcompendium.nl/indicatoren/nl1032-Beleving-historische-kenmerkendheid.html

Indicator	3	TEVREDENHEID BUURTVOORZIENINGEN
People		Woonomgeving
Eis		Publieke en dagelijkse voorzieningen zijn bereikbaar, van hoge kwaliteit en toegankelijk voor iedereen.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator

Om deze indicator te meten is gebruik gemaakt van vier stellingen:

1. 'In mijn woonomgeving zijn diverse speelvoorzieningen'
2. 'Aan haltes voor openbaar vervoer is in mijn buurt geen gebrek'
3. 'Voor de dagelijkse boodschappen kan ik in mijn buurt prima terecht'
4. 'Er zijn nauwelijks sportfaciliteiten te vinden in mijn woonomgeving'

Er is gekeken welk percentage het niet eens is met stellingen 1 tot en met 3 en welk aandeel het wel eens is met stelling 4. Hiervan is het gemiddelde berekend.

Relatie eis

In een goede woonomgeving dienen publieke en dagelijkse voorzieningen toegankelijk en bereikbaar te zijn. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden tussen basisvoorzieningen en andere voorzieningen.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	20%
Richting	-
Norm Rood	> 25%
Norm Oranje	15% - 25%
Norm Groen	5% - 15%
Norm Goud	< 5%
Data bronnen	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008
Waarde	14%

vervolg volgende pagina >>

Indicator	3	VERVOLG TEVREDENHEID BUURTVOORZIENINGEN
People		Woonomgeving
Eis		Publieke en dagelijkse voorzieningen zijn bereikbaar, van hoge kwaliteit en toegankelijk voor iedereen.
Kleurcode		Groen

Benchmark
<p>Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008</p> <p>‘In mijn woonomgeving zijn diverse speelvoorzieningen’ volledig mee eens: 11%, mee eens: 53%, nog mee eens, nog mee oneens: 15%, mee oneens: 14%, volledig mee oneens: 4%, weet niet: 3%</p> <p>‘Aan haltes voor openbaar vervoer is in mijn buurt geen gebrek’ volledig mee eens: 13%, mee eens: 50%, nog mee eens, nog mee oneens: 18%, mee oneens: 12%, volledig mee oneens: 6%, weet niet: 2%</p> <p>‘Voor de dagelijkse boodschappen kan ik in mijn buurt prima terecht’ volledig mee eens: 29%, mee eens: 48%, nog mee eens, nog mee oneens: 13%, mee oneens: 6%, volledig mee oneens: 3%, weet niet: 1%</p> <p>‘Er zijn nauwelijks sportfaciliteiten te vinden in mijn woonomgeving’ volledig mee eens: 3%, mee eens: 8%, noch mee eens, noch mee oneens: 20%, mee oneens: 41%, volledig mee oneens: 26%, weet ik niet: 3%</p>

Indicator	4	TEVREDENHEID GROENVOORZIENINGEN
People		Woonomgeving
Eis		Publieke en dagelijkse voorzieningen zijn bereikbaar, van hoge kwaliteit en toegankelijk voor iedereen.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator

Percentage van de bevolking dat aangeeft dat er onvoldoende groenvoorzieningen in de buurt aanwezig zijn.

Relatie eis

Het rapport Perspectief op Wonen (2000) laat zien dat het oordeel over de aanwezigheid van groenvoorzieningen duidelijk van invloed is op de subjectieve beleving van de woonomgeving. Onderzoek naar de relatie tussen natuur en gezondheid (de Vries, Verhey en Groenewegen, 2000) laat zien dat mensen die in een groenere omgeving wonen minder klachten hebben, een betere subjectieve gezondheid aangeven en een betere psychische gezondheid hebben. Het is niet onmogelijk dat dit verschil gedeeltelijk verklaard wordt door sociaal-economische gezondheidsverschillen.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	20%
Richting	-
Norm Rood	> 25%
Norm Oranje	15% - 25%
Norm Groen	5% - 15%
Norm Goud	< 5%
Data bronnen	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008
Waarde	22%

Benchmark

Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008

'De kwaliteit van het groen in mijn buurt is onder de maat'

volledig mee eens: 4%, mee eens: 18%, nog mee eens, nog mee oneens: 20%,

mee oneens: 40%, volledig mee oneens: 18%, weet niet: 1%

Indicator	5	WONINGTEKORT
People	Woonomgeving	
Eis	Iedereen heeft toegang tot een betaalbare woning van goede kwaliteit.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator
Vraagoverschot woningen (vraagoverschot totaal / aantal huishoudens *100%).

Relatie eis
Het vraagoverschot geeft aan in hoeverre er sprake is van een overspannen woningmarkt. Wanneer er meer vraag is dan aanbod, zullen de woningprijzen stijgen, waardoor het voor bepaalde groepen moeilijker wordt om een geschikte betaalbare woning te betrekken.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	20%
Richting	-
Norm Rood	> 5%
Norm Oranje	4% - 5%
Norm Groen	3% - 4%
Norm Goud	< 3%
Data bronnen	CBS, WoOn 2006
Waarde	4,41%

Benchmark
Vraagoverschot, WoOn 2006
Gemiddeld: 3,86%
Groningen: 3,37%, Friesland: 2,84%, Drenthe: 3,19%, Overijssel: 3,30%, Flevoland: 2,74%, Gelderland: 4,41%, Utrecht: 4,41%, Noord-Holland: 3,96%, Zuid-Holland: 4,23%, Zeeland: 2,99%, Noord-Brabant: 4,03%, Limburg: 2,91%
Utrecht 2001: 3,44%
Provincie Utrecht
Vraagoverschot huur/eengezins: 6.910
Vraagoverschot huur/meergezins: -4.180
Vraagoverschot koop/eengezins: 11.380
Vraagoverschot koop/meergezins: 8.700

Vervolg Benchmark

Naast de 'reguliere' woningtekorten kunnen er specificaties worden gemaakt voor starters, gehandicapten, ouderen, etc.

Voor ouderen zijn er bijvoorbeeld kleine wooneenheden beschikbaar en verzorgingshuizen of verpleeghuizen. Ouderen willen over het algemeen graag zolang mogelijk zelfstandig wonen. Voor de maatschappij is dit het meest efficiënt qua zorgkosten. Hiervoor is het noodzakelijk dat er voldoende seniorenwoningen beschikbaar zijn.

In de sociale monitor is aangegeven hoeveel seniorenwoningen er aanwezig zijn in de provincie Utrecht.

	2002	2006
Aantal woningen speciaal voor ouderen	27.390	26.070
Ouderenwoning, bejaardenwoning, seniorenwoning (%)	67	59
Aanleunwoning (%)	8	12
Serviceflat (%)	10	11
Woonzorgcomplex (%)	5	6
Bejaardenoord (%)	0	0
Verzorgingsflat (%)	0	0
Andere woonvorm (%)	10	11

Bron: WoOn 2006

Voorraad Onderwijs

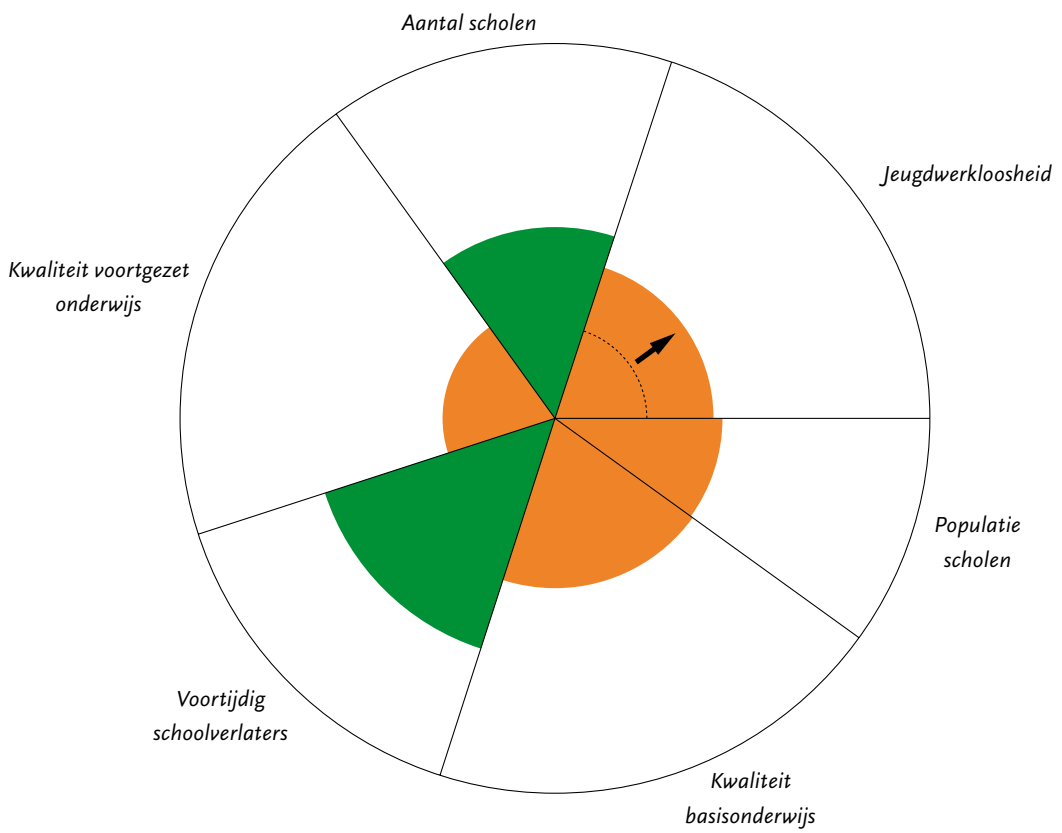
People

Eisen:

- Het onderwijs sluit aan op de maatschappelijke behoefte.
- Het onderwijs is van hoge kwaliteit.
- Iedereen heeft toegang tot een vorm van onderwijs of scholing die past bij zijn of haar capaciteiten (ongeacht leeftijd, geslacht, afkomst of achtergrond).

Onderwijs is buitengewoon belangrijk voor onze samenleving, zowel voor het overdragen van praktisch of economisch inzetbare kennis en vaardigheden als voor de overdracht van normen en waarden van de ene op de ander generatie. In de voorraad onderwijs is zowel aandacht voor de kwaliteit van basis- en voortgezet onderwijs, als voor de scholing en vorming van volwassenen en de aansluiting van onderwijs op de maatschappelijke behoeften. Ook populatiescholen worden in deze voorraad ingebracht. De voorraad focust zich op de voorzieningenstructuur, het gedeelte m.b.t. ontwikkeling is ondergebracht bij de voorraad participatie.

De voorraad onderwijs scoort matig tot voldoende. Er zijn relatief weinig voortijdig schoolverlaters in de provincie Utrecht, wat leidt tot een voldoende resultaat. De kwaliteit van het basis- en voortgezet onderwijs is enigszins zorgelijk te noemen al moet daarbij worden opgemerkt dat de resultaten afkomstig zijn uit het belevingsonderzoek. In de toekomst zullen objectieve gegevens toegevoegd worden aan de analyse voor deze indicatoren. De indicator jeugdwerkloosheid is ten opzichte van 2001 verbeterd maar scoort nog steeds matig. Daarnaast vertoont de indicator populatiescholen een zorgelijk beeld, wat met name in de hand wordt gewerkt door de gemeente Utrecht waar het grootste gedeelte van deze scholen is te vinden. Deze problematiek speelt dus nadrukkelijk in de grote steden en niet of in mindere mate op het platteland.

Indicator	1	JEUGDWERKLOOSHEID
People		Onderwijs
Eis		Het onderwijs sluit aan op de maatschappelijke behoefte.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator
Bevolkingsgroep van 15-24 jarigen die korter dan één jaar werkloos is als percentage van de beroepsbevolking.

Relatie eis
<p>Om te toetsen of het onderwijs aansluit op de maatschappelijke behoefte is deze behoefte onder andere vertaald naar de economische behoefte op de arbeidsmarkt. Aan de hand van de indicator jeugdwerkloosheid wordt zicht verkregen op de mate waarop het onderwijs aansluit op de arbeidsmarkt. Voor het in kaart brengen van jeugdwerkloosheid zijn meerdere bronnen beschikbaar.</p> <p>Wij hebben gekozen voor data van het CBS, omdat deze eenvoudig te verkrijgen zijn. Het CBS hanteert een definitie van jeugdwerkloosheid die gebaseerd is op beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt. De jeugdwerkloosheidcijfers van het CBS zijn gebaseerd op een combinatie van gegevens uit de enquête beroepsbevolking (EBB) en de registraties van het CWI. De jeugdwerkloosheidcijfers van het CBS omvatten alle jongeren in de leeftijd van 15 tot en met 24 jaar die, ongeacht de duur van de werkloosheid, in een bepaald jaar als werkloos geregistreerd staan. Hierin zijn dus ook de jeugdigen meegenomen die 1 of 2 jaar werkloos zijn. Vraag is dan of dit aantal werklozen iets zegt over de wijze waarop het genoten onderwijs aansluit op de arbeidsmarkt. Naarmate de werkloosheid langer duurt, is het aannemelijk dat er andere factoren in het spel zijn dan alleen de kwaliteit van het genoten onderwijs.</p> <p>Een andere bron voor data omtrent jeugdwerkloosheid is het CWI. Het CWI telt alleen jongeren mee die ingeschreven staan als niet-werkende werkzoekenden. Dit laatste levert een lager percentage op omdat niet alle jongeren die geen werk hebben zich inschrijven bij het CWI. Oorzaak is bijvoorbeeld dat niet alle scholieren en/of studenten die op zoek zijn naar een bijbaan van meer dan 12 uur per week zich inschrijven bij het CWI. Helaas waren de data van het CWI niet op korte termijn voor handen.</p>

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	20%
Richting	-
Norm Rood	> 11%
Norm Oranje	6% - 11%
Norm Groen	1% - 6%
Norm Goud	< 1%
Data bronnen	CBS, 2006
Waarde	7,8%

Benchmark

Achtergrondcijfers CBS:

Percentage Werkloze beroepsbevolking 15-24 jaar, 2006

Groningen: 15,2%, Friesland: 6,1%, Drenthe: 21,7%, Overijssel: 9,8%, Flevoland: 16,0%, Gelderland: 11,2%,
 Utrecht: 7,8%, Noord-Holland: 11,1%, Zuid-Holland: 10,9%, Zeeland: 5,0%, Noord-Brabant: 6,9%, Limburg: 12,2%
Nederland: 10,8%

Tijdreeks Nederland

2002: 8,7%

2003: 10,4%

2004: 13,4%

2005: 13,0%

2006: 10,8%

Tijdreeks Provincie Utrecht

2002: 13,6%

2003: 9,2%

2004: 13,6%

2005: 10,9%

2006: 7,8%

Samenleven in Utrecht, Tweede Sociaal Rapport provincie Utrecht, 2006

Van het aantal jongeren tussen de 15 en 24 jaar maakt 46% deel uit van de beroepsbevolking.

Van hen is 13% werkloos, wat overeenkomt met het landelijk gemiddelde.

Voor de data t.b.v. de benchmark is het jaar 2002 gehanteerd.

Indicator	2	POPULATIESCHOLEN
People		Onderwijs
Eis		Het onderwijs is van hoge kwaliteit.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator

Percentage scholen in het voortgezet onderwijs waarbij meer dan 80% van de scholieren van niet-westerse allochtone afkomst is.

Relatie eis

De kwaliteit van populatiescholen staat vaak ter discussie. Over het algemeen kunnen we vaststellen dat er sterke aanwijzingen zijn dat de etnische samenstelling van de klas van invloed is op de leerprestaties van leerlingen. De grootte van de effecten verschilt per context en is soms minimaal. Zo is er een verschil in reken- en taalprestaties. Naast cijfers voor het voortgezet onderwijs, waar deze indicator op is gebouwd, beschikken we over cijfers voor het basisonderwijs. We hebben echter besloten om deze cijfers niet te gebruiken voor deze indicator, omdat het verzorgingsgebied van basisscholen veel kleiner is waardoor het belang van de wijkpopulatie toeneemt. Voor de volgende monitoringsopgave zal nader worden onderzocht wat de koppeling tussen wijkpopulaties en basisschoolpopulaties voor additionele informatie kan opleveren.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht
Weging	10%
Richting	-
Norm Rood	> 10%
Norm Oranje	5% - 10%
Norm Groen	1% - 5%
Norm Goud	0% - 1%
Data bronnen	Cfi, bewerkt door Telos, 2007
Waarde	6,02

Benchmark

Cfi (bewerkt door Telos), 2007

Percentage scholen met meer dan 80% niet-westerse allochtonen

2005-2006: 4,82% / 2006-2007: 6,02% (Bron: Jaarboek onderwijs 2008)

Percentage gekleurde scholen: een gekleurde school is hier een schoolvestiging met meer dan 80% niet-westerse allochtone leerlingen. Nederland: 4%, Amsterdam: 31%, Rotterdam: 27%, Den Haag: 15%, Utrecht: 16%, overig Nederland: 0%

De stad Utrecht zou voor deze indicator dus een rode kaart scoren.

Indicator	3	KWALITEIT BASISONDERWIJS
People		Onderwijs
Eis		Het onderwijs is van hoge kwaliteit.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator
Waardering kwaliteit basisonderwijs.

Relatie eis
Evenals voor het voortgezet onderwijs, is de kwaliteit van het basisonderwijs gemeten met de stelling 'De kwaliteit van het lokale basisonderwijs is uitstekend'. Als uitgangspunt nemen we het percentage mensen dat het niet eens is met deze stelling. Voor deze indicator hadden we liever data ingezet van de onderwijsinspectie, het bleek echter onmogelijk om op korte termijn de gewenste informatie aan te leveren.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	20%
Richting	-
Norm Rood	>15%
Norm Oranje	10% - 15%
Norm Groen	5% - 10%
Norm Goud	< 5%
Data bronnen	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008
Waarde	11%

vervolg volgende pagina >>

Indicator	3	VERVOLG KWALITEIT BASISONDERWIJS
People		Onderwijs
Eis		Het onderwijs is van hoge kwaliteit.
Kleurcode		Oranje

Benchmark
<p>Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008</p> <p>‘De kwaliteit van het lokale basisonderwijs is uitstekend’</p> <p>volledig mee eens: 5%, mee eens: 37%, noch mee eens/noch mee oneens: 25%, mee oneens: 9%, volledig mee oneens: 2%, weet niet: 10%</p> <p>Achtergrond: Inspectie van het onderwijs</p> <p>De Inspectie van het Onderwijs heeft een lijst van zeer zwakke scholen (2008) gepubliceerd. Een zeer zwakke school is een school die onvoldoende onderwijsresultaten (eindopbrengsten) realiseert en die op cruciale onderdelen van het onderwijsleerproces onvoldoende kwaliteit laat zien. Een school wordt aan dit overzicht toegevoegd wanneer de inspectie de school als zeer zwak heeft beoordeeld.</p> <p>Basisonderwijs</p> <p>Op de lijst met zeer zwakke basisscholen staan 74 scholen. De provincie Utrecht telt twee zwakke basisscholen. Op de lijst van zeer zwakke basisscholen in het speciaal onderwijs staan 19 scholen. Geen daarvan is gelokaliseerd in de provincie Utrecht.</p>

Indicator	4	VOORTIJDIG SCHOOLVERLATERS
People	Onderwijs	
Eis	Iedereen heeft toegang tot een vorm van onderwijs of scholing die past bij zijn of haar capaciteiten (ongeacht leeftijd, geslacht, afkomst of achtergrond).	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator
Percentage leerlingen (jonger dan 23) dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat.

Relatie eis
Een van de eisen die aan de voorraad onderwijs is gesteld zegt dat iedereen toegang dient te hebben tot een vorm van onderwijs of scholing die past bij zijn of haar capaciteiten (ongeacht leeftijd, geslacht, afkomst en achtergrond). In het geval veel leerlingen voortijdig de schoolloopbaan beëindigen kan gesteld worden dat aan deze eis niet is voldaan.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	-
Norm Rood	> 4%
Norm Oranje	3% - 4%
Norm Groen	1% - 3%
Norm Goud	< 1%
Data bronnen	RMC analyses, 2005
Waarde	1,8%

Benchmark
Totaal RMC Utrecht: 2,0%
Totaal RMC Eem en vallei: 1,7%
Totaal RMC Gooi en Vechtstreek: 2,3%
Totaal provincie Utrecht: 1,8%
Totaal Nederland: 1,8%

Indicator	5	KWALITEIT VOORTGEZET ONDERWIJS
People		Onderwijs
Eis		Het onderwijs is van hoge kwaliteit.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator
Waardering kwaliteit voortgezet onderwijs.

Relatie eis
Om de eis te toetsen of het onderwijs van hoge kwaliteit is, gebruiken we de indicator kwaliteit voortgezet onderwijs. Deze indicator geeft het oordeel van de inwoners van de provincie Utrecht over het voortgezet onderwijs. Deze indicator wordt gemeten aan de hand van de stelling 'De kwaliteit van het lokale voortgezet onderwijs is uitstekend'. Als uitgangspunt nemen we het percentage mensen dat het niet eens is met deze stelling.
Voor deze indicator hadden we liever data ingezet van de onderwijsinspectie, het bleek echter onmogelijk om op korte termijn de gewenste informatie aan te leveren.

Einheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	20%
Richting	-
Norm Rood	> 15%
Norm Oranje	10% - 15%
Norm Groen	5% - 10%
Norm Goud	< 5%
Data bronnen	Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008
Waarde	14%

Benchmark
Burgerpanel Provincie Utrecht, 2008
'De kwaliteit van het lokale voortgezet onderwijs is uitstekend'
volledig mee eens: 4%, mee eens: 32%, noch mee eens/noch mee oneens: 26%, mee oneens: 10%, volledig mee oneens: 4%, weet niet: 26%

Vervolg benchmark

Achtergrond: Inspectie van het Onderwijs.

Voortgezet onderwijs.

Ook voor scholen in het voorgezet onderwijs stelt de Inspectie van het Onderwijs lijsten op met zeer zwakke scholen. Per 1 juli 2008 staan er 25 scholen op deze lijst. Drie scholen liggen in de provincie Utrecht. Er is 1 school voor voortgezet speciaal onderwijs in de provincie Utrecht die gekwalificeerd is als zeer zwakke school.

Indicator	6	AANTAL SCHOLEN
People		Onderwijs
Eis		Iedereen heeft toegang tot een vorm van onderwijs of scholing die past bij zijn of haar capaciteiten (ongeacht leeftijd, geslacht, afkomst of achtergrond).
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator
Gemiddeld type scholen per 10.000 inwoners.

Relatie eis
De bereikbaarheid van scholen dient goed te zijn. Er dienen voldoende (verschillende) vormen van onderwijs beschikbaar te zijn in de directe omgeving. Voor deze indicator is gekeken naar het aantal basisscholen, voortgezet onderwijsscholen en bijzonder onderwijsscholen per 10.000 inwoners waar vervolgens het gemiddelde van is genomen.

Eenheid	Aantal per 10.000 inwoners
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	+
Norm Rood	< 1,6
Norm Oranje	1,6 - ,18
Norm Groen	1,8 - 2,0
Norm Goud	> 2,0
Data bronnen	Sociale monitor, 2008
Waarde	1,8

Benchmark
Totaal aantal scholen per 10.000 inwoners
Groningen: 2,5, Friesland: 3,0, Drenthe: 2,5, Overijssel: 2,1, Flevoland: 2,1, Gelderland: 2,1, Utrecht: 1,8, Noord-Holland: 1,6, Zuid-Holland: 1,7, Zeeland: 1,6, Noord-Brabant: 1,7, Limburg: 1,6, Nederland: 1,9

Benchmark

Scholen **basisonderwijs** per 10.000 inwoners

Groningen: 5,8, Friesland: 7,5, Drenthe: 6,3, Overijssel: 5,0, Flevoland: 5,2, Gelderland: 4,9, Utrecht: 4,1, Noord-Holland: 3,6, Zuid-Holland: 3,6, Zeeland: 6,5, Noord-Brabant: 3,8, Limburg: 3,7, Nederland: 4,4

Provincie Utrecht tijdreeks

2003: 4,2 / 2004: 4,2 / 2005: 4,1 / 2006: 4,1 / 2007: 4,1

Nederland tijdreeks

2003: 4,4 / 2004: 4,4 / 2005: 4,4 / 2006: 4,4 / 2007: 4,4

Scholen **voortgezet onderwijs** per 10.000 inwoners

Groningen: 1,0, Friesland: 1,1, Drenthe: 0,7, Overijssel: 0,8, Flevoland: 0,7, Gelderland: 0,8, Utrecht: 0,8, Noord-Holland: 0,8, Zuid-Holland: 0,9, Zeeland: 0,7, Noord-Brabant: 0,7, Limburg: 0,7, Nederland: 0,8

Provincie Utrecht tijdreeks

2003: 0,8 / 2004: 0,7 / 2005: 0,7 / 2006: 0,7 / 2007: 0,8

Nederland tijdreeks

2003: 0,8 / 2004: 0,8 / 2005: 0,8 / 2006: 0,8 / 2007: 0,8

Scholen **speciaal onderwijs** per 10.000 inwoners

Groningen: 0,6, Friesland: 0,5, Drenthe: 0,4, Overijssel: 0,6, Flevoland: 0,4, Gelderland: 0,6, Utrecht: 0,5, Noord-Holland: 0,5, Zuid-Holland: 0,5, Zeeland: 0,4, Noord-Brabant: 0,5, Limburg: 0,5, Nederland: 0,5

Provincie Utrecht tijdreeks

2003: 0,4 / 2004: 0,4 / 2005: 0,5 / 2006: 0,5 / 2007: 0,5

Nederland tijdreeks

2003: 0,5 / 2004: 0,5 / 2005: 0,5 / 2006: 0,5 / 2007: 0,5

Overzicht

Sociaal-cultureel kapitaal

People

VOORRAAD	INDICATOR	RICHTING	EENHEID	
Sociale samenhang en identiteit	Arme huishoudens	-	Percentage	
	Sociale uitsluiting	-	Percentage	
	Kinderen met delict voor rechter	-	Percentage	
	Utrechtse identiteit	+	Score	
	Racisme en discriminatie	-	Percentage	
	Sociale cohesie	+	Score	
	Contact andere etniciteiten	-	Percentage	
Participatie en ontwikkeling	Langdurige werkloosheid	-	Percentage	
	Levenlang leren	+	Percentage	
	Vertrouwen in de politiek	+	Percentage	
	Opkomstpercentage verkiezingen	+	Percentage	
	Opleidingsniveau	-	Percentage	
	Internet thuis	-	Percentage	
Cultuur	Omvang cultuursector	+	Aantal	
	Leesgedrag	+	Aantal/Capita	
	Deelname amateurkunst	+	Percentage	
	Cultuurbezoek	-	Percentage	
	Waardering omvang cultuursector	+	Percentage	
Gezondheid	Chronisch zieken	-	Percentage	
	Geestelijke gezondheid	-	Aantal	
	Beoordeling eigen gezondheid	+	Percentage	
	Suïcides	-	Aantal	
	Risikant gedrag	-	Percentage	
	Sport wekelijks	+	Percentage	
	Spreiding zorgvoorzieningen	+	Percentage	
	Wachtenden verpleging en verzorging	-	Aantal	

NORMERING					-1 METING		o METING	
1	2	3	4	5	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
o	3	6	12	100	-	-	20	7
o	15	25	35	100	-	-	10	20
o	1	2,5	4	100	-	-	10	3,2
o	2	3,5	5	7	-	-	10	4,58
o	5	20	35	100	-	-	15	11
o	6	6,5	7	10	-	-	20	6,6
o	10	30	50	100	-	-	15	20
o	2	3,5	5	100	30	2,6	30	2,8
o	8	12	20	100	10	16,6	10	16,3
o	25	40	65	100	-	-	20	8
o	50	65	80	100	20	62	20	64
o	31	35	37	100	10	31	10	27
o	5	10	15	100	10	18	10	8
o	3,5	5	6,5	100	20	6,9	20	6,7
o	6	9	12	20	-	-	20	7,87
o	50	60	70	100	-	-	20	53
o	10	20	30	100	-	-	20	22
o	40	50	70	100	-	-	20	57
o	15	25	40	100	-	-	10	22
o	1	10	20	100	-	-	10	10
o	70	80	90	100	20	83	20	82
o	0,5	1,5	2,5	10.000	-	-	10	0,93
o	55	65	75	100	12,5	67,0	12,5	67,2
o	40	50	60	100	-	-	12,5	54
o	60	70	80	100	-	-	12,5	75
o	38	51	71	100	-	-	12,5	43

vervolg volgende pagina >>

Vervolg overzicht

Sociaal-cultureel kapitaal

People

VOORRAAD	INDICATOR	RICHTING	EENHEID	
Veiligheid	Slachtoffers vermogensdelicten	-	Percentage	
	Slachtoffers geweldcriminaliteit	-	Aantal	
	Onveiligheidsgevoel	-	Percentage	
	Angst voor terrorisme	-	Percentage	
	Overstromingsrisico's	+	Percentage	
	Ernstige verkeersongevallen	-	Percentage	
Woonomgeving	Tevredenheid woning	+	Percentage	
	Historische kenmerkendheid	+	Score	
	Tevredenheid buurtvoorzieningen	-	Percentage	
	Tevredenheid groenvoorzieningen	-	Percentage	
	Woningtekort	-	Percentage	
Onderwijs	Jeugdwerkloosheid	-	Percentage	
	Populatiescholen	-	Percentage	
	Kwaliteit basisonderwijs	-	Percentage	
	Voortijdig schoolverlaters	-	Percentage	
	Kwaliteit voortgezet onderwijs	-	Percentage	
	Aantal scholen	+	Aantal	

NORMERING					-1 METING		o METING	
1	2	3	4	5	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
o	10	15	20	100	-	-	12,5	13,9
o	3	5	7	10.000	-	-	12,5	5,2
o	20	24	28	100	25	32	25	25
o	5	10	20	100	-	-	25	15
o	75	81	99	100	-	-	12,5	72
o	0,5	0,6	0,7	1.000	-	-	12,5	0,63
o	75	85	95	100	-	-	25	89
o	0,3	0,6	0,9	4	-	-	15	1,046
o	5	15	25	100	-	-	20	14
o	5	15	25	100	-	-	20	22
o	3	4	5	100	20	3,44	20	4,41
o	1	6	11	100	20	13,6	20	7,8
o	1	5	10	100	-	-	10	6,02
o	5	10	15	100	-	-	20	11
o	1	3	4	100	-	-	15	1,8
o	5	10	15	100	-	-	20	14
o	1,6	1,8	2	10.000	-	-	15	1,8

Planet

Ecologisch kapitaal

Het ecologisch kapitaal van de provincie Utrecht beschouwt de verschillende ecosystemen binnen de provinciale grenzen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen biotische elementen zoals de aanwezigheid van planten en dieren in de provincie Utrecht en abiotische elementen zoals bodem, water en lucht.

De kwaliteit van de abiotische elementen bepaalt in sterke mate de mogelijkheden van de natuur die er kan gedijen. Vanuit de relatie met de twee andere kapitalen zijn er twee (deel)voorraden toegevoegd: landschap en grondstoffen. Vanuit de economische theorie worden grondstoffen als productiefactor gezien naast arbeid, kapitaal en kennis. Een plaats binnen het economisch kapitaal was daarom logisch geweest. Grondstoffen zijn echter ook onlosmakelijk verbonden met ecologie en dit onderwerp viel beleidsmatig gezien binnen deze afdeling. Daarom is de voorraad grondstoffen in het ecologisch kapitaal geplaatst. Hetzelfde geldt voor de deelvoorraad energie. De relatie tussen het ecologische kapitaal en het sociaal-culturele kapitaal wordt vooral gedefinieerd vanuit de beleving van het ecologische kapitaal. De deelvoorraad landschap maakt onderdeel uit van de belevingskant van natuur en is daarom in het ecologisch kapitaal opgenomen.

Voorraden:

Bodem
Lucht
Oppervlaktewater
Natuur en landschap
Grondwater
Grondstoffen
Energie en klimaat

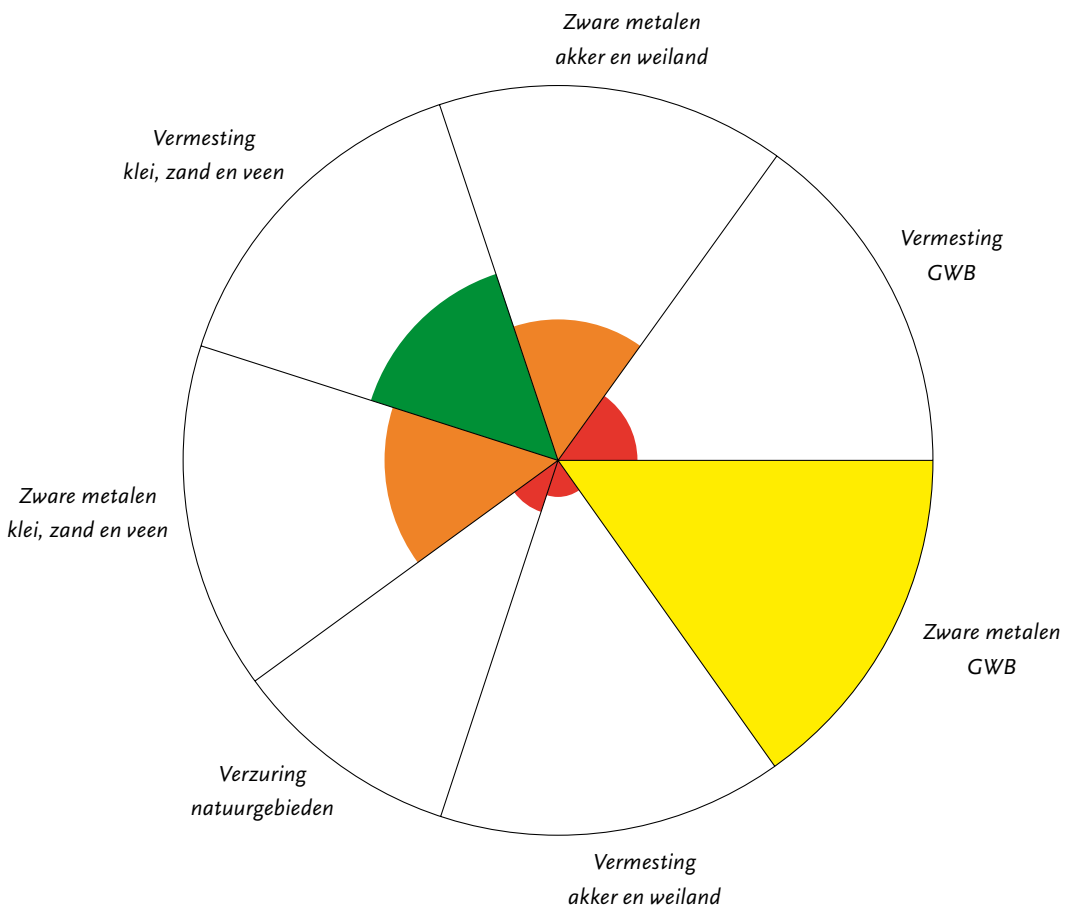
Eisen:

- De bodem is vrij van voor mens en gewenste natuur schadelijke verontreinigingen van antropogene oorsprong.
- De functies van de bodem als drager, producent en regulator worden niet (onomkeerbaar) aangetast.

De voorraad bodem heeft betrekking op de bovenste laag van de aardkorst, voor zover deze beworteld is en onder invloed van fysische, chemische of biologische processen verandert. In Nederland is de bodem zelden meer dan 1 à 2 meter dik. De voorraad bodem vertoont een wisselend beeld. In zandbodem is het gehalte aan nitraat en fosfaat groot en de draagkracht van de bodem klein. Het bodemgebruik, met name akkers (maïs), in deze zandgebieden vormt hiervan de oorzaak. De klei en veengebieden laten een iets beter beeld zien. Deze beschikken over een ander soort gewasteelt op de akkers en op de weilanden is de vermistingsgraad teruggedrongen door verbeterde inzichten en bedrijfsvoering bij het houden van vee. Een aandachtspunt blijft de grondwaterbeschermingsgebieden in de provincie Utrecht. De kwaliteit van de gebieden is goed, wel zijn er historische vervuilingen onderweg. De Utrechtse Heuvelrug bestaat uit voor verzuring kwetsbare zandgronden. Early warning monitoring toont aan dat de bodem van dit gebied kwetsbaar blijft voor verzuring. Reductie van de ammoniakbelasting (atmosferische depositie) heeft tot een verbetering geleid van de kwaliteit van dit gebied. Verzuring is echter een onomkeerbaar proces, dat nauwlettend moet worden gevolgd om in een vroeg stadium maatregelen te kunnen voorbereiden.

Het beeld voor de toestand van de voorraad bodem is nog incompleet, er ontbreekt nog een aantal zaken:

- bodemsanering: hoewel in de afgelopen jaren grote inspanning is verricht om saneringen door derden te stimuleren, zijn saneringen niet in dit beeld opgenomen. In 2008 zijn de resterende locaties geïnventariseerd waarbij bodemverontreiniging humane, of ecologische risico's met zich meebrengt. De voortgang van de aanpak van deze locaties zal in de toekomst in de Staat van Utrecht worden opgenomen;
- verdichting en bodemdaling: deze aspecten zullen in de Bodemvisie in het belang van bescherming van de functies van de bodem aandacht krijgen. In 2009 wordt de Bodemvisie opgesteld;
- verdroging natuur.

Indicator	1	ZWARE METALEN AKKER EN WEILAND
Planet		Bodem
Eis		De bodem is vrij van voor mens en natuur schadelijke verontreinigingen van antropogene oorsprong.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator
Percentage normoverschrijdingen op akkers en weilanden voor cadmium, nikkel en zink.

Relatie eis
De indicator omvat het aantal meetpunten waar in akker- en weilandgrond voor cadmium, nikkel en zink de norm wordt overschreden in het freatisch grondwater. Er is gebruik gemaakt van het percentage normoverschrijdingen. Voor meetpunten waar geen overschrijding heeft plaatsgevonden, is 0% overschrijding berekend. Er kan dus niet 'gecompenseerd' worden voor andere meetpunten waar wel overschrijding plaatsvindt.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	-
Norm Rood	≤ 5%
Norm Oranje	5% - 25%
Norm Groen	25% - 50%
Norm Goud	> 50%
Data bronnen	Provincie Utrecht, CSO
Waarde	37%

Benchmark
Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	2	VERMESTING GRONDWATERBESCHERMINGSGBIEDEN
Planet		Bodem
Eis		De bodem is vrij van voor mens en natuur schadelijke verontreinigingen van antropogene oorsprong.
Kleurcode		Rood

Omschrijving indicator

Percentage normoverschrijdingen in grondwaterbeschermingsgebieden voor nitraat en fosfaat.

Relatie eis

De indicator omvat het aantal meetpunten waar in grondwaterbeschermingsgebieden voor nitraat en/of fosfaat de norm wordt overschreden in het freatisch grondwater. Er is gebruik gemaakt van het percentage normoverschrijdingen. Voor meetpunten waar geen overschrijding heeft plaatsgevonden, is 0% overschrijding berekend. Er kan dus niet 'gecompenseerd' worden voor andere meetpunten waar wel overschrijding plaatsvindt.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	-
Norm Rood	> 10%
Norm Oranje	5% - 10%
Norm Groen	0% - 5%
Norm Goud	0%
Data bronnen	Provincie Utrecht, CSO
Waarde	56%

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	3	ZWARE METALEN GRONDWATERBESCHERMINGSGBIEDEN
Planet	Bodem	
Eis	De bodem is vrij van voor mens en natuur schadelijke verontreinigingen van antropogene oorsprong.	
Kleurcode	Goud	

Omschrijving indicator
Percentage normoverschrijdingen in grondwaterbeschermingsgebieden voor cadmium, nikkel en zink.

Relatie eis
De indicator omvat het aantal meetpunten waar in grondwaterbeschermingsgebieden voor cadmium, nikkel en zink de norm wordt overschreden in het freatisch grondwater. Er is gebruik gemaakt van het percentage normoverschrijdingen. Voor meetpunten waar geen overschrijding heeft plaatsgevonden, is 0% overschrijding berekend. Er kan dus niet 'gecompenseerd' worden voor andere meetpunten waar wel overschrijding plaatsvindt.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	-
Norm Rood	> 10%
Norm Oranje	5% - 10%
Norm Groen	0% - 5%
Norm Goud	0%
Data bronnen	Provincie Utrecht, CSO
Waarde	0%

Benchmark
Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	4	VERMESTING AKKER EN WEILAND
Planet		Bodem
Eis		De bodem is vrij van voor mens en natuur schadelijke verontreinigingen van antropogene oorsprong.
Kleurcode		Rood

Omschrijving indicator

Percentage normoverschrijdingen op akkers en weilanden voor nitraat en fosfaat.

Relatie eis

De indicator omvat het aantal meetpunten waar in akker- en weilandgrond voor nitraat en/of fosfaat de norm wordt overschreden in het freatisch grondwater. Er is gebruik gemaakt van het percentage normoverschrijdingen. Voor meetpunten waar geen overschrijding heeft plaatsgevonden, is 0% overschrijding berekend. Er kan dus niet 'gecompenseerd' worden voor andere meetpunten waar wel overschrijding plaatsvindt.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	-
Norm Rood	≤ 5%
Norm Oranje	5% - 25%
Norm Groen	25% - 50%
Norm Goud	> 50%
Data bronnen	Provincie Utrecht, CSO
Waarde	205%

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	5	VERZURING NATUURGEBIEDEN
Planet	Bodem	
Eis	De functies van de bodem als drager, producent en regulator worden niet (onomkeerbaar) aangetast.	
Kleurcode	Rood	

Omschrijving indicator
Percentage meetpunten in natuurgebied Utrechtse Heuvelrug dat de verzuringnorm overschrijdt.

Relatie eis
<p>Indicator omvat het aantal meetpunten waar in natuurgebied Utrechtse Heuvelrug voor pH de norm wordt overschreden in het freatisch grondwater. We denken dat nitraat en ammonium in het bodemvocht van zowel de bovengrond als de ondergrond een geschikte indicator is. Deze indicator is geloofwaardig, omdat een overmaat aan stikstofdepositie leidt tot verzuring en eutrofiering in gevoelige natuur:</p> <p>(i) De overmaat is de hoeveelheid die uitspoelt (=verzuring) onder de wortelzone. Die wordt gemeten als nitraat in bodemvocht van de ondergrond</p> <p>(ii) De hoeveelheid N die beschikbaar is voor de opname door plantenwortels (=eutrofiering) wordt gemeten met behulp van de hoeveelheid ammonium en nitraat in de bovengrond.</p> <p>In de rapportage hanteren we vier normen voor nitraat en ammonium in het bodemvocht: normen als drinkwater, grondwater, voor samenstelling van plantsoorten, en voor bosvitaliteit. De norm voor de bescherming van de samenstelling plantensoorten is het strengst. De provincie Utrecht hanteert voor de Staat van Utrecht de strengste norm en zet daarmee in op een hoog ambitieniveau.</p>

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Regio
Weging	10%
Richting	-
Norm Rood	≥ 50%
Norm Oranje	25% - 50%
Norm Groen	5% - 25%
Norm Goud	< 5%
Data bronnen	Provincie Utrecht, Alterra, 2007
Waarde	72%

Benchmark
Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	6	ZWARE METALEN KLEI, ZAND EN VEEN
Planet		Bodem
Eis		De functies van de bodem als drager, producent en regulator worden niet (onomkeerbaar) aangetast.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator

Percentage normoverschrijdingen op zand, klei en veengronden voor cadmium, nikkel en zink.

Relatie eis

De indicator omvat het aantal meetpunten waar in klei, zand en veengebieden voor cadmium, nikkel en zink de norm wordt overschreden in het freatisch grondwater. Er is gebruik gemaakt van het percentage normoverschrijdingen. Voor meetpunten waar geen overschrijding heeft plaatsgevonden is 0% overschrijding berekend. Er kan dus niet 'gecompenseerd' worden voor andere meetpunten waar wel overschrijding plaatsvindt.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	-
Norm Rood	≥ 50%
Norm Oranje	25% - 50%
Norm Groen	5% - 25%
Norm Goud	< 5%
Data bronnen	Provincie
Waarde	29%

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	7	VERMESTING KLEI, ZAND EN VEEN
Planet	Bodem	
Eis	De bodem is vrij van voor mens en natuur schadelijke verontreinigingen van antropogene oorsprong.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator
Percentage normoverschrijdingen op zand, klei en veengronden voor nitraat en fosfaat.

Relatie eis
De indicator omvat het aantal meetpunten waar in klei, zand en veengebieden voor nitraat en/of fosfaat de norm wordt overschreden in het freatisch grondwater. Er is gebruik gemaakt van het percentage normoverschrijdingen. Voor meetpunten waar geen overschrijding heeft plaatsgevonden is 0% overschrijding berekend. Er kan dus niet 'gecompenseerd' worden voor andere meetpunten waar wel overschrijding plaatsvindt.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	-
Norm Rood	≥ 50%
Norm Oranje	25% - 50%
Norm Groen	5% - 25%
Norm Goud	< 5%
Data bronnen	Provincie Utrecht, CSO
Waarde	23%

Benchmark
Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Eisen:

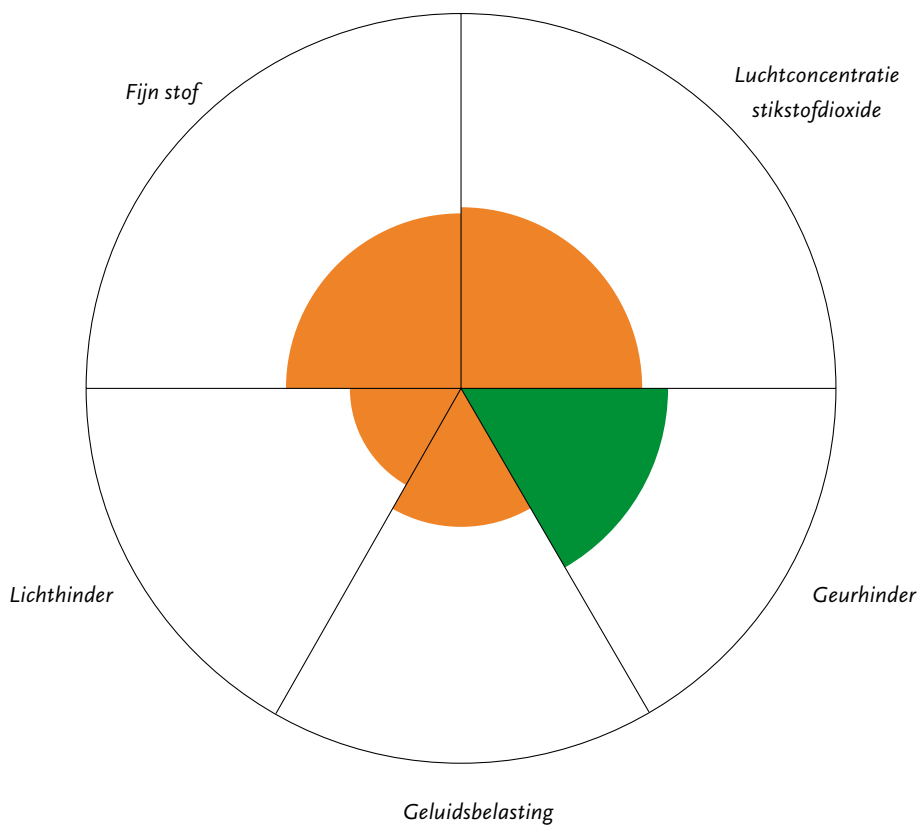
- De lucht is vrij van voor mens en natuur schadelijke verontreinigingen van antropogene oorsprong.
- Er is geen door de mens veroorzaakte overlast in de vorm van geur, licht en geluid.

De voorraad lucht heeft betrekking op de samenstelling van de atmosfeer in een bepaald gebied. Luchtkwaliteit wordt voor een groot deel beïnvloed door emissies die soms lokaal, maar lang niet altijd in hetzelfde gebied worden uitgestoten. Luchtkwaliteit speelt dus op heel verschillende schaalniveaus.

Op lokaal niveau gaat het gepaard met problemen als fijn stof (PM_x) en luchtconcentratie stikstofdioxide, terwijl (aan het andere uiterste) op mondiaal niveau de uitstoot van CO₂ uit verbrandingsprocessen een rol speelt. Deze mondiale factoren zijn opgenomen in de voorraad energie en klimaat. Daarnaast wordt lucht ook gezien als drager van licht, geluid en geur.

De voorraad lucht scoort over het geheel gezien zorgelijk, alleen de indicator geurhinder scoort voldoende. De overige twee indicatoren die zijn opgenomen om de eis: 'Er is geen door de mens veroorzaakte overlast in de vorm van geur, licht en geluid' in te vullen scoren zorgelijk. Dit zijn geluidshinder en lichthinder.

Voor wat betreft de verontreiniging van de lucht laten zowel de indicator fijn stof als de indicator luchtconcentratie stikstofdioxide een zorgwekkend resultaat zien.

Indicator	1	LUCHTCONCENTRATIE STIKSTOFDIOXIDE
Planet		Lucht
Eis		De lucht is vrij van voor mens en natuur schadelijke verontreinigingen van antropogene oorsprong.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator

Jaargemiddelde concentraties stikstofdioxide van de regionale meetstations Zegveld, Cabouw en Wekerom (Gelderland).

Relatie eis

Stikstofdioxide is naast Fijn stof bepalend voor de luchtkwaliteit in de provincie Utrecht. Het gemiddelde van de genoemde regionale meetstations geeft aan wat de achtergrondconcentratie is in de provincie Utrecht. De invloedssfeer op deze concentraties liggen op landelijk en Europees niveau. In het stedelijk gebied, en met name vlak bij drukke wegen, zijn de concentraties hoger. Voor het jaar 2001 gaan we uit van een gemiddelde van 21, Wekerom is hierbij niet meegenomen in de berekening.

Eenheid	Jaargemiddelde concentratie in $\mu\text{g} / \text{m}^3$				
(Des)aggregatie	Provincie				
Weging	25%				
Richting	-				
Norm Rood	> 25				
Norm Oranje	20 - 25				
Norm Groen	10 - 20				
Norm Goud	< 10				
Data bronnen	RIVM-LML, 2007				
	Jaargemiddelde concentraties	2007	2003	2002	2001
	Cabouw	22	27	25	24
	Zegveld	21	24	22	22
	Wekerom	18	24	20	n.b.
Gemiddeld	20,3	25	22,3	n.b.	
Waarde	20,3				

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	2	GEURHINDER
Planet		Lucht
Eis		Er is geen door de mens veroorzaakte overlast in de vorm van geur, licht en geluid.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator

Ernstige geurhinder inwoners provincie Utrecht.

Relatie eis

Uit het jaarlijks uitgevoerde Doorlopend Leefsituatie Onderzoek van het CBS blijkt dat in 1998 gemiddeld over Nederland sprake is van 15% geurgehinderden door verkeer (7%) en/of industrie (9%). Daarnaast ondervond 12% van de Nederlanders geurhinder van landbouw en 10% van allesbranders/open haarden (CBS/RIVM, 2000).

Een beperkt deel van hen ondervindt geurhinder van meerdere bronnen, zodat deze percentages niet zondermeer opgeteld mogen worden. Lokaal is sprake van sterk uiteenlopende percentages gehinderden, afhankelijk van de aanwezigheid van één of meerdere geurbronnen. Uit onderzoek blijkt dat het aantal geurgehinderden in de provincie Utrecht gunstig afsteekt tegen het landelijk gemiddelde. Toch wil de provincie hier blijvende aandacht aan besteden. De geurdoelstellingen zijn:

- Nieuwe hinder moet worden voorkomen.
- In het jaar 2010 mag geen ernstige hinder meer optreden

In het jaar 2000 mocht maximaal 12% gehinderden bestaan.

Elke 4 jaar wordt de Peiling Milieuhinder uitgevoerd. Deze vond voor het laatst plaats in 2007. Daarnaast raadpleegt de provincie Utrecht inwoners over het leven in de provincie. Recent onderzoek (2008) onder dit burgerpanel, bestaande uit 1104 inwoners, wijst uit dat 12,8% het (volledig) eens is met de volgende vraag: 'Ik heb regelmatig last van stank van nabij gelegen (agrarische) bedrijvigheid, verkeer of industrie'. Ondanks dat deze gegevens het meest recent zijn, hebben wij besloten in de Staat van Utrecht de gegevens uit de Peiling Milieuhinder te gebruiken. Deze gegevens maken namelijk vergelijking met voorgaande jaren mogelijk.

vervolg volgende pagina >>

Indicator	2	VERVOLG GEURHINDER
Planet		Lucht
Eis		Er is geen door de mens veroorzaakte overlast in de vorm van geur, licht en geluid.
Kleurcode		Groen

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	16,667%
Richting	-
Norm Rood	> 12%
Norm Oranje	6 - 12%
Norm Groen	1 - 6%
Norm Goud	< 1%
Data bronnen	Peiling Milieuhinder, 2007
Waarde	5%

Benchmark
2001: 10%
1996: 13%

Indicator	3	GELUIDSBELASTING
Planet		lucht
Eis		Er is geen door de mens veroorzaakte overlast in de vorm van geur, licht en geluid.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator
Percentage normoverschrijdingen in grondwaterbeschermingsgebieden voor nitraat en fosfaat.

Relatie eis
<p>Deze indicator past bij de opzet van het ecologisch kapitaal, ook omdat geluidsoverlast een typisch stedelijk probleem is. Utrecht wordt doorkruist door vele wegen en spoorlijnen en de toename van verkeer richting Schiphol levert extra druk op. De provincie is actief op de gebieden verkeer (snelwegen, provinciale wegen, spoorlijnen), vliegverkeer, stiltegebieden en geluidsveroorzakende locaties zoals industrieterreinen. De doelstelling is om het aantal woningen langs provinciale wegen dat te maken heeft met geluidshinder van 65 dB(A) of meer in 2010 te hebben gereduceerd tot 500. De provincie beschikt over cijfers van het aantal woningen dat wordt blootgesteld aan 50 dB(A). De gewenste indicator is het percentage woningen met geluidsoverlast. Er zijn alleen gegevens beschikbaar van geluidsbelasting door provinciale wegen. Daarom wordt het aantal ernstig geluidsgehinderden t.g.v. alle bronnen in de provincie Utrecht als indicator opgenomen.</p> <p>Elke 4 jaar wordt de Peiling Milieuhinder uitgevoerd. Deze vond voor het laatst plaats in 2007. Daarnaast raadpleegde de provincie Utrecht inwoners over het leven in de Provincie. Recent onderzoek (2008) onder dit burgerpanel, bestaande uit 1104 inwoners, wijst uit dat 19,7% het (volledig) eens is met de volgende vraag: 'Ik heb in mijn buurt erg vaak last van lawaai van verkeer of bureu'. Ondanks dat deze gegevens het meest recent zijn, is besloten in de Staat van Utrecht de gegevens uit de Peiling Milieuhinder te gebruiken. Deze gegevens maken namelijk vergelijking met voorgaande jaren mogelijk.</p>

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	16,667%
Richting	-
Norm Rood	> 20%
Norm Oranje	10% - 20%
Norm Groen	1% - 10%
Norm Goud	< 1%
Data bronnen	Provincie Utrecht: Peiling Milieuhinder, 2007
Waarde	2007: 15%

Benchmark
2001: 20% / 1996: 19%

Indicator	4	LICHTHINDER
Planet	Lucht	
Eis	Er is geen door de mens veroorzaakte overlast in de vorm van geur, licht en geluid.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator
Hoeveelheid gepercipieerde lichthinder.

Relatie eis
<p>Nederland is een van de meest verlichte landen van Europa. Verreweg de grootste lichtbron is de glastuinbouw. Drie procent van de Nederlandse elektriciteit gaat op aan het verlichten van kassen. De laatste tien jaar worden steeds meer kassen verlicht door speciale verlichting, zogenaamde assimilatieverlichting. Vooral rozen en andere snijbloemen blijken beter en sneller te groeien als ze meer licht ontvangen. Niet alleen het aantal kassen dat door assimilatieverlichting wordt belicht, maar ook de verlichtingssterkte in de kas zelf neemt nog steeds toe. Dat betekent dat de hemel in Nederland in veel gebieden een rode gloed krijgt en schijnbaar in brand staat. Deze gloed is tot op een afstand van ongeveer 20 kilometer waar te nemen. Een groot deel van Nederland wordt door een relatief klein aantal kassen verlicht. Andere belangrijke toepassingen van verlichting zijn sportvelden, openbare verlichting, lichtreclame en tuinverlichting.</p> <p>Aangezien voor elektrische verlichting fossiele brandstoffen worden opgestookt, betekent dit een ongewenste uitstoot van kooldioxide in de atmosfeer. Lichtvervuiling vormt, evenals lawaai en stank, een aanslag op het milieu. Elke 4 jaar wordt de Peiling Milieuhinder uitgevoerd. De peiling Milieuhinder van 2007 laat zien dat 9% van de inwoners van de Provincie Utrecht regelmatig of vaak lichthinder ervaart (percentage regelmatig of vaak lichthinder). Ook recent onderzoek (2008) onder inwoners van de provincie Utrecht wijst uit dat de provincie kampt met lichthinder. Met de stelling 's nachts is het volledig donker in de buurt, is 74,9% het (volledig) oneens.</p>

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	16,667%
Richting	-
Norm Rood	>10%
Norm Oranje	5% - 10%
Norm Groen	1% - 5%
Norm Goud	< 1%
Data bronnen	Provincie: Peiling Milieuhinder, 2007
Waarde	9%

Benchmark
Geen benchmark (niet gemeten in 2001 en 1996).

Indicator	5	FIJN STOF
Planet	Lucht	
Eis	De lucht is vrij van voor mens en natuur schadelijke verontreinigingen van antropogene oorsprong.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator
Percentage woningen waarbij de norm voor fijn stof wordt overschreden.

Relatie eis
<p>Fijn stof (PM₁₀) is een verzamelnaam. Het bestaat uit een scala van stoffen die op verschillende wijze in de buitenlucht terechtkomen. Fijn stof is één van de meest schadelijke stoffen die luchtverontreiniging veroorzaken. Een deel wordt door natuurlijke processen (zeezout en opwaaiend bodemstof) in de lucht gebracht. Een deel door menselijke handelen. De belangrijkste, door menselijk handelen veroorzaakte uitstoot komt van transport, industrie en landbouw.</p> <p>Gezondheidskundige studies wijzen uit dat het vroegtijdig overlijden van enige duizenden mensen in Nederland samenhangt met kortdurende blootstelling aan fijn stof. De levensverkortening is vermoedelijk kort: enkele dagen tot maanden. Dergelijke resultaten zijn niet alleen in Nederland, maar overal op de wereld gevonden en ze zijn vrij robuust. Als bepaalde Amerikaanse studies over langdurende blootstelling geldig zijn voor Nederland, zouden mogelijk tienduizend tot enige tienduizenden mensen tien jaar eerder overlijden. Deze uitkomsten zijn echter zeer onzeker. Gezondheidseffecten zijn zowel voor fijn stof (PM₁₀) als voor het voor het fijnere deel van fijn stof (PM_{2,5}) gevonden. Uitstoten door het verkeer spelen een rol bij de gezondheidseffecten. Er zijn meerdere manieren om naar de aanwezigheid van fijn stof te kijken. Zo kan men de jaargemiddelde concentratie bekijken, het aantal overschrijdingen van de grenswaarden per jaar/etmaal en het aantal blootgestelde woningen. De laatste is de meest gebruikte aanduiding. Volgens EU-normen mag daggemiddelde concentratie niet meer dan 35 dagen per jaar hoger zijn dan 50 µg/m³.</p>

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	-
Norm Rood	>10%
Norm Oranje	5% - 10%
Norm Groen	1% - 5%
Norm Goud	< 1%
Data bronnen	Provincie: Peiling Milieuhinder, 2007
Waarde	9%

Benchmark
Er is geen benchmark beschikbaar voor deze indicator.

Voorraad **Planet** Oppervlaktewater

Eisen:

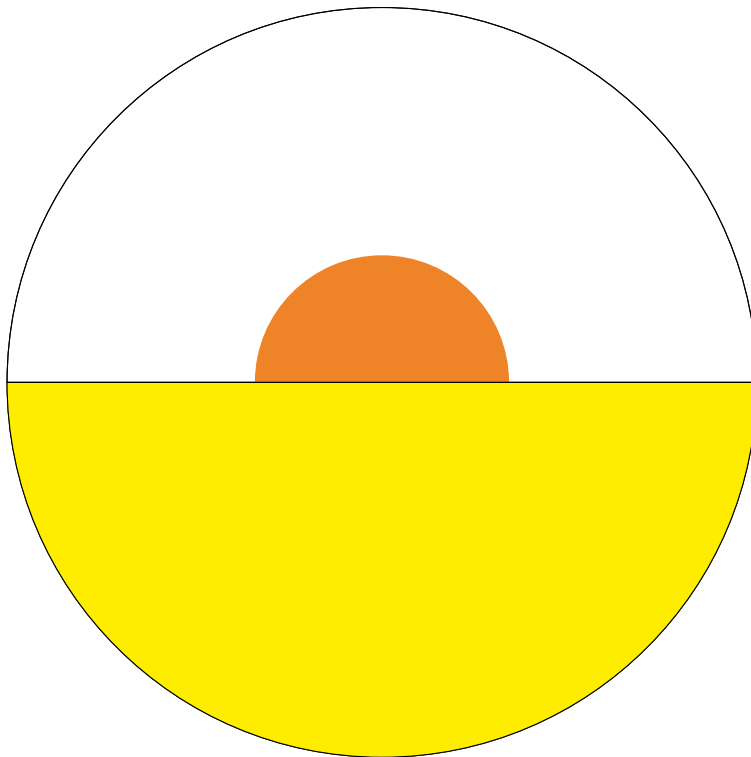
- Het oppervlaktewater is vrij van, voor mensen en natuur, schadelijke antropogene verontreinigingen.
- Het areaal oppervlaktewater is zodanig groot dat het kan voldoen aan alle gewenste functies (recreatie, retentie, koelwater, ecologische structuur, etc.).

Onder de voorraad oppervlaktewater wordt verstaan: dat deel van de bodem dat (in principe) is bedekt met water. We onderscheiden stromende wateren zoals rivieren en beken en stilstaande wateren zoals meren, kanalen, sloten en vennen. In de voorraad oppervlaktewater gaat het met name om de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Voor deze voorraad zijn op dit moment slechts twee indicatoren ingevuld. In deze voorraad wordt aansluiting gezocht bij de Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen, zodat een bestendige normering en informatievoorziening kan worden gehanteerd in de toekomst.

Op dit moment zijn de indicatoren ecologische toestand en chemische toestand ingevuld. De ecologische toestand vertoont een zorgelijk beeld. De chemische toestand van het oppervlaktewater in de provincie Utrecht scoort goed.

Ecologische toestand

Chemische toestand

Indicator	1	ECOLOGISCHE TOESTAND
Planet		Oppervlaktewater
Eis		Het oppervlaktewater is vrij van, voor mensen en natuur, schadelijke antropogene verontreinigingen.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator

Percentage overschrijdingen voor ecologische toestand in oppervlaktewater uit het waterplan.

Relatie eis

Het aandeel waterlichamen dat voldoet aan de eisen van de KRW voor ecologische doelstellingen is de indicator die gemeten wordt om de verontreinigingen te meten in het oppervlaktewater voor de provincie Utrecht.

Einheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht
Weging	50%
Richting	+
Norm Rood	< 50%
Norm Oranje	50% - 75%
Norm Groen	75% - 100%
Norm Goud	100%
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2008
Waarde	58,9%

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	2	CHEMISCHE TOESTAND
Planet		Oppervlaktewater
Eis		Het oppervlaktewater is vrij van, voor mensen en natuur, schadelijke antropogene verontreinigingen.
Kleurcode		Goud

Omschrijving indicator

Percentage overschrijdingen voor chemische toestand in oppervlaktewater uit het waterplan.

Relatie eis

Het aandeel waterlichamen dat voldoet aan de eisen van de KRW voor chemische doelstellingen is de indicator die gemeten wordt om de verontreinigingen te meten in het oppervlaktewater voor de provincie Utrecht.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	50%
Richting	+
Norm Rood	< 50%
Norm Oranje	50% - 75%
Norm Groen	75% - 100%
Norm Goud	100%
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2008
Waarde	100%

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Voorraad **Planet** Natuur en landschap

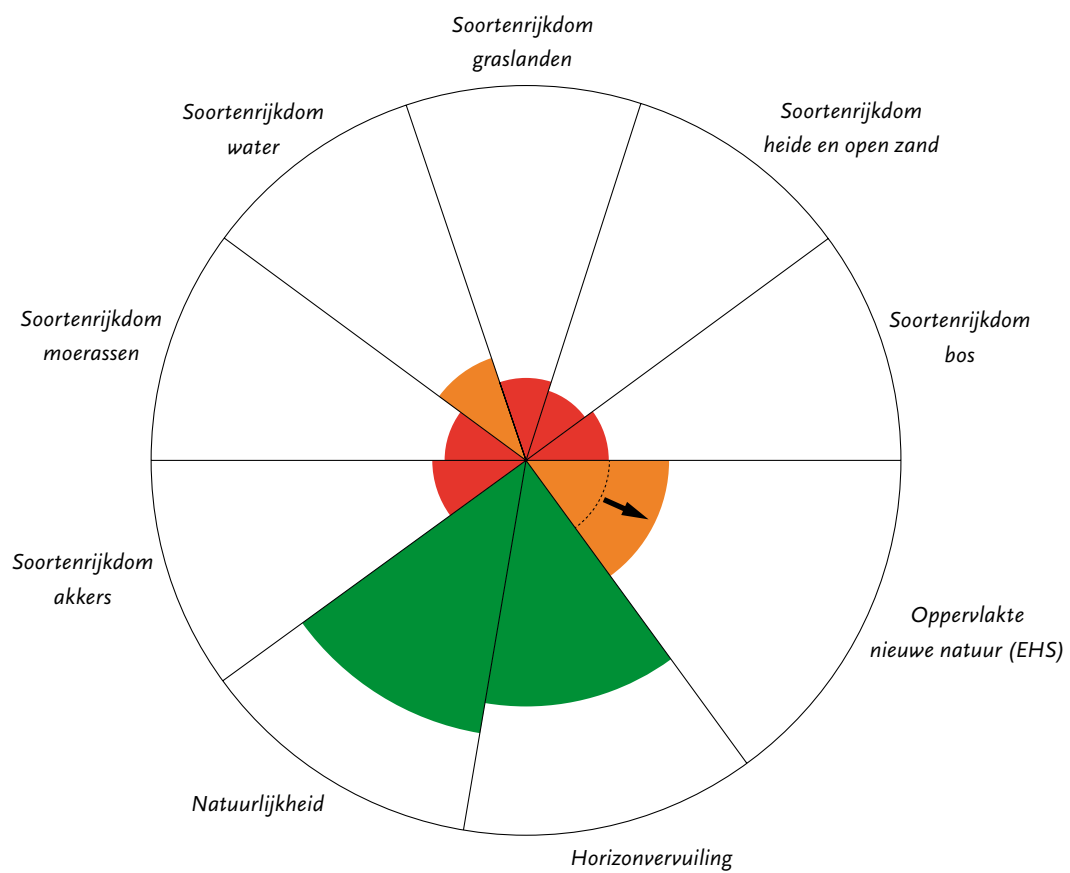
Eisen:

- Er is sprake van een ruimtelijk stabiele, duurzaam te behouden Ecologische Hoofdstructuur (EHS), in 2018 is 11.230 ha aan nieuwe natuur gerealiseerd.
- In de verschillende biotooptypen is een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan plant- en diersoorten aanwezig.
- Met name in gebieden buiten de EHS, waar sprake is van geconcentreerde actuele natuurwaarden, worden deze waarden in stand gehouden en waar mogelijk versterkt.
- De identiteit van de verschillende cultuurlandschappen wordt behouden en versterkt.

In de Staat van Utrecht wordt voor het onderdeel natuur een ecosysteem-benadering gehanteerd die samenhangt met de biodiversiteit in een gebied. Er is aangesloten bij de monitoring van natuur zoals de provincie Utrecht die uitvoert. In deze voorraad wordt gekeken naar de soortenrijkdommen, zoals deze bekend is in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het onderdeel landschap wordt binnen het ecologisch kapitaal zeer beperkt gedefinieerd. Landschap heeft slechts betrekking op de beleving van agrarische landschapstypen. Het betreft de ruimtelijke kwaliteit van gebieden die is gebaseerd op de bebouwingskenmerken en de structurering door groene elementen.

De voorraad natuur en landschap scoort van alle voorraden de meeste rode kaarten, allen in het gedeelte natuur. Het gedeelte met landschap scoort twee voldoende, zowel de natuurlijkheid en horizonvervuiling zijn op orde. Voor het gedeelte van natuur zijn de slechte resultaten voor soortenrijkdom duidelijk, alleen het soortenrijkdom water scoort zorgelijk. Hierbij moet worden aangetekend dat voor de invulling van deze gegevens faunagegevens (nog) niet beschikbaar bleken te zijn en derhalve floragegevens zijn gehanteerd. In de toekomst wordt getracht om andere meetsystemen te betrekken in de invulling van deze indicatoren.

Daarnaast is de situatie omtrent de Ecologische Hoofdstructuur op dit moment zorgelijk. De provincie Utrecht werkt hier aan, waardoor in de toekomst waarschijnlijk betere resultaten zichtbaar worden. Ten opzichte van de situatie in 2001 is vooruitgang geboekt.

Indicator	1	SOORTENRIJKDOM GRASLANDEN
Planet		Natuur en landschap
Eis		In de verschillende biotooptypen is een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan plant- en diersoorten aanwezig.
Kleurcode		Rood

Omschrijving indicator
Indeling in kwaliteitsklasse.

Relatie eis
<p>Voor de vulling van deze indicator zijn gegevens gebruikt van de vlakdekkende inventarisaties in het buitengebied van de provincie Utrecht. Hierbij konden alleen flora/vegetatie gegevens worden betrokken. Faunagegevens zijn nog niet voor de hele provincie beschikbaar.</p> <p>Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende leefgebieden: heide en open zand, bossen, akkers, graslanden, moerassen en wateren.</p> <p>De kwaliteit van de natuurwaarden wordt middels rekenregels uitgewerkt. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van karakteristieke soorten voor het leefgebied en hun aantallen. Ook wordt rekening gehouden met de kwetsbaarheid en zeldzaamheid van de soorten.</p> <p>Op de website 'Buiten in beeld' wordt deze informatie vlakdekkend gepresenteerd. Er wordt aangegeven of de natuurkwaliteit van een gebied uitstekend, goed, redelijk of matig is. Voor de analyse voor de Staat van Utrecht worden de gegevens in relatie tot het oppervlak gewogen en per leefgebied geaggregeerd.</p>

Einheid	Kwaliteitsklasse
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	10%
Richting	+
Norm Rood	< 1,5
Norm Oranje	1,5 – 2,5
Norm Groen	2,5 – 3,5
Norm Goud	> 3,5
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2005
Waarde	1,29

Benchmark
Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	2	SOORTENRIJKDOM HEIDE EN OPEN ZAND
Planet	Natuur en landschap	
Eis	In de verschillende biotooptypen is een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan plant- en diersoorten aanwezig.	
Kleurcode	Rood	

Omschrijving indicator
Indeling in kwaliteitsklasse.

Relatie eis
<p>Voor de vulling van deze indicator zijn gegevens gebruikt van de vlakdekkende inventarisaties in het buitengebied van de provincie Utrecht. Hierbij konden alleen flora/vegetatie gegevens worden betrokken. Faunagegevens zijn nog niet voor de hele provincie beschikbaar.</p> <p>Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende leefgebieden: heide en open zand, bossen, akkers, graslanden, moerassen en wateren.</p> <p>De kwaliteit van de natuurwaarden wordt middels rekenregels uitgewerkt. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van karakteristieke soorten voor het leefgebied en hun aantallen. Ook wordt rekening gehouden met de kwetsbaarheid en zeldzaamheid van de soorten.</p> <p>Op de website 'Buiten in beeld' wordt deze informatie vlakdekkend gepresenteerd. Er wordt aangegeven of de natuurkwaliteit van een gebied uitstekend, goed, redelijk of matig is. Voor de analyse voor de Staat van Utrecht worden de gegevens in relatie tot het oppervlak gewogen en per leefgebied geaggregeerd.</p>

Einheid	Kwaliteitsklasse
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht
Weging	7,5%
Richting	+
Norm Rood	< 1,5
Norm Oranje	1,5 – 2,5
Norm Groen	2,5 – 3,5
Norm Goud	> 3,5
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2005
Waarde	1,19

Benchmark
Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	3	SOORTENRIJKDOM BOS
Planet	Natuur en landschap	
Eis	In de verschillende biotooptypen is een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan plant- en diersoorten aanwezig.	
Kleurcode	Rood	

Omschrijving indicator
Indeling in kwaliteitsklasse.

Relatie eis
<p>Voor de vulling van deze indicator zijn gegevens gebruikt van de vlakdekkende inventarisaties in het buitengebied van de provincie Utrecht. Hierbij konden alleen flora/vegetatie gegevens worden betrokken. Faunagegevens zijn nog niet voor de hele provincie beschikbaar.</p> <p>Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende leefgebieden: heide en open zand, bossen, akkers, graslanden, moerassen en wateren.</p> <p>De kwaliteit van de natuurwaarden wordt middels rekenregels uitgewerkt. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van karakteristieke soorten voor het leefgebied en hun aantallen. Ook wordt rekening gehouden met de kwetsbaarheid en zeldzaamheid van de soorten.</p> <p>Op de website 'Buiten in beeld' wordt deze informatie vlakdekkend gepresenteerd. Er wordt aangegeven of de natuurkwaliteit van een gebied uitstekend, goed, redelijk of matig is. Voor de analyse voor de Staat van Utrecht worden de gegevens in relatie tot het oppervlak gewogen en per leefgebied geaggregeerd.</p>

Einheid	Kwaliteitsklasse
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht
Weging	10%
Richting	+
Norm Rood	< 1,5
Norm Oranje	1,5 – 2,5
Norm Groen	2,5 – 3,5
Norm Goud	> 3,5
Data bronnen	Provincie Utrecht
Waarde	1,34

Benchmark
Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	4	OPPERVLAKTE NIEUWE NATUUR (EHS)
Planet		Natuur en landschap
Eis		Er is sprake van een ruimtelijke stabiele duurzaam te behouden Ecologische Hoofdstructuur, in 2018 is 11.230 ha aan nieuwe natuur gerealiseerd.
Kleurcode		Rood

Omschrijving indicator

Percentage van de realisatie van de doelstelling voor nieuwe natuur.

Relatie eis

De EHS is een netwerk van natuurgebieden. Doel van de EHS is het realiseren van grotere natuurgebieden en het aanbrengen van verbindingen tussen natuurgebieden. In grotere natuurgebieden is een meer diverse natuur mogelijk. Door verbindingen kunnen soorten zich over meer gebieden verspreiden.

Naast natuurgebieden maken agrarische natuurbeheersgebieden gedeeltelijk deel uit van de EHS. Het doel van agrarisch natuurbeheer is het verhogen van de natuurkwaliteit van het landelijk gebied door aangepaste agrarische bedrijfsvoering (bijvoorbeeld latere maaidata voor broedende weidevogels of minder mest voor de ontwikkeling van bloemrijke graslanden). De percelen behouden hun (primaire) landbouwfunctie.

Om de gewenste ecologische duurzaamheid te bereiken heeft de provincie Utrecht gekozen voor het realiseren van een ruimtelijk stabiele, duurzaam te behouden Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Ontwikkeling van nieuwe natuur is voor de totstandkoming hiervan een belangrijke voorwaarde.

De cijfers zijn opgebouwd uit het aantal hectares aangekocht ten behoeve van terreinbeherende organisaties, aantal hectares met een contract particulier natuurbeheer en aantal hectares met een contract agrarisch natuurbeheer. De doelstelling voor nieuwe natuur is om 11.230 ha te hebben gerealiseerd in 2018. Per 1 januari 2008 was er 5.123 ha gerealiseerd. In 2001 was dit 3.004 ha.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	+
Norm Rood	< 50%
Norm Oranje	50 – 80%
Norm Groen	80 – 90%
Norm Goud	> 90%
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2008
Waarde	46%

Benchmark

2001: 27%

Indicator	5	HORIZONVERVUILING
Planet	Natuur en landschap	
Eis	De identiteit van de verschillende cultuurlandschappen wordt behouden en versterkt.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator
BelevingsGis score voor horizonvervuiling in het landschap.

Relatie eis
Deze indicator modelleert de negatieve waardering door Nederlanders van storende elementen in het landschap. Tot de horizonvervuiling wordt gerekend hoge elementen hoogbouw, hoogspanningsmasten en energiemolens. Iedere indicator krijgt een waarde tussen 0 en 4 in de belevingsGIS. De categorieën voor horizonvervuiling zijn als volgt opgebouwd:
Categorieën Horizonvervuiling:
0 geen hoogbouw, elektriciteitsmasten en/of energiemolens
1 weinig zichtbaar of alleen windmolens aanwezig
2 vrij weinig zichtbaar of elektriciteitsmasten/hoogbouw op 1 a 2,5 km afstand
3 elektriciteitsmasten zichtbaar binnen 1 km
4 hoogbouw zichtbaar binnen 1 km

Eenheid	Score
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	12,5%
Richting	-
Norm Rood	≥ 1,5 tot 4
Norm Oranje	≥ 1,2 en < 1,5
Norm Groen	≥ 0,9 en < 1,2
Norm Goud	< 0,9
Data bronnen	Alterra, 2005
Waarde	1,02

Benchmark
Groningen: 1,23, Friesland: 1,10, Drenthe: 0,89, Overijssel: 1,20, Flevoland: 1,34, Gelderland: 1,02, Noord-Holland: 1,35, Zuid-Holland: 1,50, Zeeland: 1,08, Noord-Brabant: 0,97, Limburg: 1,25

Indicator	6	NATUURLIJKHEID
Planet	Natuur en landschap	
Eis	De identiteit van de verschillende cultuurlandschappen wordt behouden en versterkt.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator
BelevingsGis score voor natuurlijkheid van het landschap.

Relatie eis
Met de indicator Natuurlijkheid wordt de waardering van het Nederlandse landschap gemodelleerd. De aanname hierbij is: hoe natuurlijker, hoe aantrekkelijker. De indicator Natuurlijkheid wordt bepaald door de oppervlakte per gridcel aan natuurlijke vegetaties (inclusief bos) het belangrijkste criterium, waarbij ook lijnvormige beplantingen zijn meegeteld. Dit leidt tot de volgende indeling: 0 geen natuur: < 0,1% natuur en < 50% grasland 1 weinig natuur 0,1 – 5% natuur of < 0,1% natuur met > 50% grasland 2 vrij weinig natuur 5-10% natuur en <50% grasland of 0,1-5% natuur met >50% grasland 3 veel natuur 10-50% natuur 4 zeer veel natuur > 50% natuur Bij aanwezigheid van natuurlijk water (beken, rivieren, plassen, meren en zee) wordt er bij de categorieën 0 t/m 3 een punt opgeteld.

Eenheid	Score
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	+
Norm Rood	< 1,5
Norm Oranje	≥ 1,5 en < 2,0
Norm Groen	< 2,0 en < 2,5
Norm Goud	≥ 2,5 tot 4
Data bronnen	Alterra, 2005
Waarde	2,47

Benchmark
Groningen: 1,61, Friesland: 1,99, Drenthe: 2,39, Overijssel: 2,53, Flevoland: 1,78, Gelderland: 2,69, Noord-Holland: 1,93, Zuid-Holland: 1,86, Zeeland: 1,48, Noord-Brabant: 2,49, Limburg: 2,58

Indicator	7	SOORTENRIJKDOM AKKERS
Planet	Natuur en landschap	
Eis	In de verschillende biotooptypen is een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan plant- en diersoorten aanwezig.	
Kleurcode	Rood	

Omschrijving indicator
Indeling in kwaliteitsklasse.

Relatie eis
<p>Voor de vulling van deze indicator zijn gegevens gebruikt van de vlakdekkende inventarisaties in het buitengebied van de provincie Utrecht. Hierbij konden alleen flora/vegetatie gegevens worden betrokken. Faunagegevens zijn nog niet voor de hele provincie beschikbaar.</p> <p>Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende leefgebieden: heide en open zand, bossen, akkers, graslanden, moerassen en wateren.</p> <p>De kwaliteit van de natuurwaarden wordt middels rekenregels uitgewerkt. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van karakteristieke soorten voor het leefgebied en hun aantallen. Ook wordt rekening gehouden met de kwetsbaarheid en zeldzaamheid van de soorten.</p> <p>Op de website 'Buiten in beeld' wordt deze informatie vlakdekkend gepresenteerd. Er wordt aangegeven of de natuurkwaliteit van een gebied uitstekend, goed, redelijk of matig is. Voor de analyse voor de Staat van Utrecht worden de gegevens in relatie tot het oppervlak gewogen en per leefgebied geaggregeerd.</p>

Einheid	Kwaliteitsklasse
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht
Weging	10%
Richting	+
Norm Rood	< 1,5
Norm Oranje	1,5 – 2,5
Norm Groen	2,5 – 3,5
Norm Goud	> 3,5
Data bronnen	Provincie Utrecht
Waarde	1,47

Benchmark
Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	8	SOORTENRIJKDOM MOERASSEN
Planet	Natuur en landschap	
Eis	In de verschillende biotooptypen is een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan plant- en diersoorten aanwezig.	
Kleurcode	Rood	

Omschrijving indicator
Indeling in kwaliteitsklasse.

Relatie eis
<p>Voor de vulling van deze indicator zijn gegevens gebruikt van de vlakdekkende inventarisaties in het buitengebied van de provincie Utrecht. Hierbij konden alleen flora/vegetatie gegevens worden betrokken. Faunagegevens zijn nog niet voor de hele provincie beschikbaar.</p> <p>Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende leefgebieden: heide en open zand, bossen, akkers, graslanden, moerassen en wateren.</p> <p>De kwaliteit van de natuurwaarden wordt middels rekenregels uitgewerkt. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van karakteristieke soorten voor het leefgebied en hun aantallen. Ook wordt rekening gehouden met de kwetsbaarheid en zeldzaamheid van de soorten.</p> <p>Op de website 'Buiten in beeld' wordt deze informatie vlakdekkend gepresenteerd. Er wordt aangegeven of de natuurkwaliteit van een gebied uitstekend, goed, redelijk of matig is. Voor de analyse voor de Staat van Utrecht worden de gegevens in relatie tot het oppervlak gewogen en per leefgebied geaggregeerd.</p>

Einheid	Kwaliteitsklasse
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht
Weging	10%
Richting	+
Norm Rood	< 1,5
Norm Oranje	1,5 – 2,5
Norm Groen	2,5 – 3,5
Norm Goud	> 3,5
Data bronnen	Provincie Utrecht
Waarde	1,28

Benchmark
Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	9 SOORTENRIJKDOM WATER
Planet	Natuur en landschap
Eis	In de verschillende biotooptypen is een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan plant- en diersoorten aanwezig.
Kleurcode	Oranje

Omschrijving indicator

Indeling in kwaliteitsklasse.

Relatie eis

Voor de vulling van deze indicator zijn gegevens gebruikt van de vlakdekkende inventarisaties in het buitengebied van de provincie Utrecht. Hierbij konden alleen flora/vegetatie gegevens worden betrokken. Faunagegevens zijn nog niet voor de hele provincie beschikbaar.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende leefgebieden:

heide en open zand, bossen, akkers, graslanden, moerassen en wateren.

De kwaliteit van de natuurwaarden wordt middels rekenregels uitgewerkt. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van karakteristieke soorten voor het leefgebied en hun aantallen. Ook wordt rekening gehouden met de kwetsbaarheid en zeldzaamheid van de soorten.

Op de website 'Buiten in beeld' wordt deze informatie vlakdekkend gepresenteerd. Er wordt aangegeven of de natuurkwaliteit van een gebied uitstekend, goed, redelijk of matig is. Voor de analyse voor de Staat van Utrecht worden de gegevens in relatie tot het oppervlak gewogen en per leefgebied geaggregeerd.

Einheid	Kwaliteitsklasse
(Des)aggregatie	Provincie Utrecht
Weging	10%
Richting	+
Norm Rood	< 1,5
Norm Oranje	1,5 – 2,5
Norm Groen	2,5 – 3,5
Norm Goud	> 3,5
Data bronnen	Provincie Utrecht
Waarde	1,62

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Voorraad Grondwater Planet

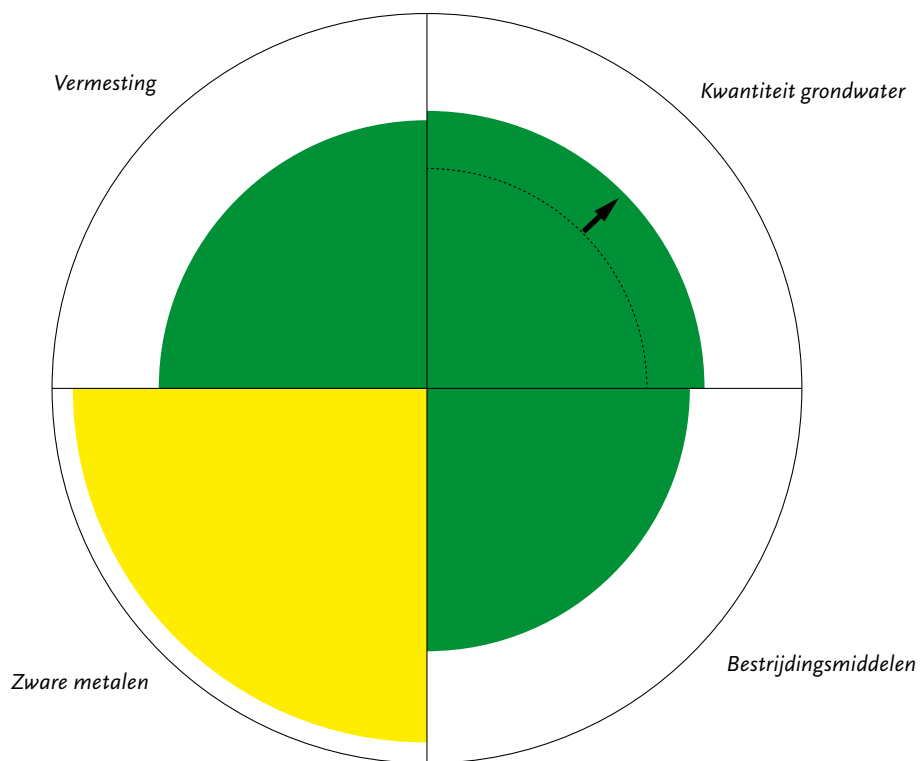
Eisen:

- Het grondwater is vrij van voor mens en natuur schadelijke verontreinigingen met een antropogene oorsprong.
- De onttrekking van grondwater mag de natuurlijke capaciteit voor aanvulling niet overschrijden.

Het onderscheid tussen de voorraad grondwater, oppervlaktewater en bodem is soms moeilijk vast te stellen. Voor de Staat van Utrecht is uitgegaan van 'diep' grondwater (10 meter) dat wordt gewonnen voor bijvoorbeeld proceswater en beregening van landbouwgebieden. De grondwaterkwaliteit kan worden bedreigd door vermesting, verzuring en de verspreiding van milieugevaarlijke stoffen zoals bestrijdingsmiddelen. Daarnaast speelt ook de kwantiteit van het grondwater een rol in de vorm van grondwateronttrekkingen.

De voorraad grondwater scoort goede resultaten. Voor de zware metalen is er zelfs sprake van een optimale situatie. Er zal voor moeten worden gewaakt dat deze situatie blijvend is. Overige typen schadelijke verontreinigingen (vermesting en bestrijdingsmiddelen) scoren beide voldoende. De doelstelling zal moeten zijn om ook deze twee indicatoren naar het optimale niveau te brengen. De kwantiteit grondwater is op orde, maar ook hier geldt de uitdaging om dit naar het optimale niveau te brengen.

Al met al ontstaat er een positief beeld voor de voorraad grondwater.

Indicator	1	KWANTITEIT GRONDWATER
Planet		Grondwater
Eis		Het grondwater is vrij van, voor mens en natuur, schadelijke verontreinigingen met een antropogene oorsprong.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator
Index van grondwateronttrekkingen.

Relatie eis
Er wordt onderscheid gemaakt in zes categorieën: onttrekkingen voor industrie, beregening, drinkwatervoorziening, bronbemaling, grondwatersanering en warmte/koudeopslag. Ten aanzien van onttrekkingen hanteert de provincie een stand-still principe. Het referentiejaar is 1987. De indicator voor grondwaterkwantiteit is de totale (netto) jaarlijkse onttrokken hoeveelheid water ten opzichte van het referentiejaar (index).

Eenheid	Index
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	-
Norm Rood	> 125
Norm Oranje	100 - 125
Norm Groen	75 - 100
Norm Goud	< 75
Data bronnen	Grondwaterregister Provincie Utrecht, 2007
Waarde	75,89

Benchmark
2001: 90,94

Indicator	2	BESTRIJDINGSMIDDELEN
Planet		Grondwater
Eis		Het grondwater is vrij van, voor mens en natuur, schadelijke verontreinigingen met een antropogene oorsprong.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator

Percentage overschrijdingen voor bestrijdingsmiddelen in het grondwater.

Relatie eis

Voor bestrijdingsmiddelen is in 2006 een uitgebreide meetronde uitgevoerd. Hierbij is het percentage overschrijdingen in alle grondwateranalyses gemeten, wanneer getoetst wordt aan de EU norm van 0,1 µg/l.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	-
Norm Rood	≥ 50%
Norm Oranje	20% - 50%
Norm Groen	5% - 20%
Norm Goud	< 5%
Data bronnen	Provinciaal meetnet grondwaterkwaliteit, Provincie Utrecht, 2006
Waarde	8,9%

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	3	ZWARE METALEN
Planet	Grondwater	
Eis	Het grondwater is vrij van, voor mens en natuur, schadelijke verontreinigingen met een antropogene oorsprong.	
Kleurcode	Goud	

Omschrijving indicator
Percentage overschrijdingen zware metalen in het grondwater.

Relatie eis
Voor de zware metalen wordt het percentage overschrijdingen van cadmium, nikkel en zink in het grondwater gemeten, getoetst aan de MTR normen. In alle analyses van de NW4 (vierde nota waterhuishouding) kwam het percentage op < 1%. Het meetjaar is 2007.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	-
Norm Rood	≥ 50%
Norm Oranje	20% - 50%
Norm Groen	5% - 20%
Norm Goud	< 5%
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2007
Waarde	< 1%

Benchmark
Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	4	VERMESTING
Planet	Grondwater	
Eis	Het grondwater is vrij van, voor mens en natuur, schadelijke verontreinigingen met een antropogene oorsprong.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator
Percentage van overschrijdingen van nitraat in het grondwater.

Relatie eis
De mate van vermessing wordt bepaald aan de hand van de gehalten fosfaat en nitraat. Fosfaat wordt gebonden aan de gronddeeltjes, nitraat spoelt door. Bij grondwater wordt voor de vermessingparameter daarom alleen gekeken naar het nitraatgehalte. Dit wordt weergegeven in het percentage overschrijdingen in alle analyses van de EU norm van 50 mg/l NO ₃ (nitraat).

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	-
Norm Rood	≥ 50%
Norm Oranje	20% - 50%
Norm Groen	5% - 20%
Norm Goud	< 5%
Data bronnen	Provincie Utrecht, 2007
Waarde	7,3%

Benchmark
Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

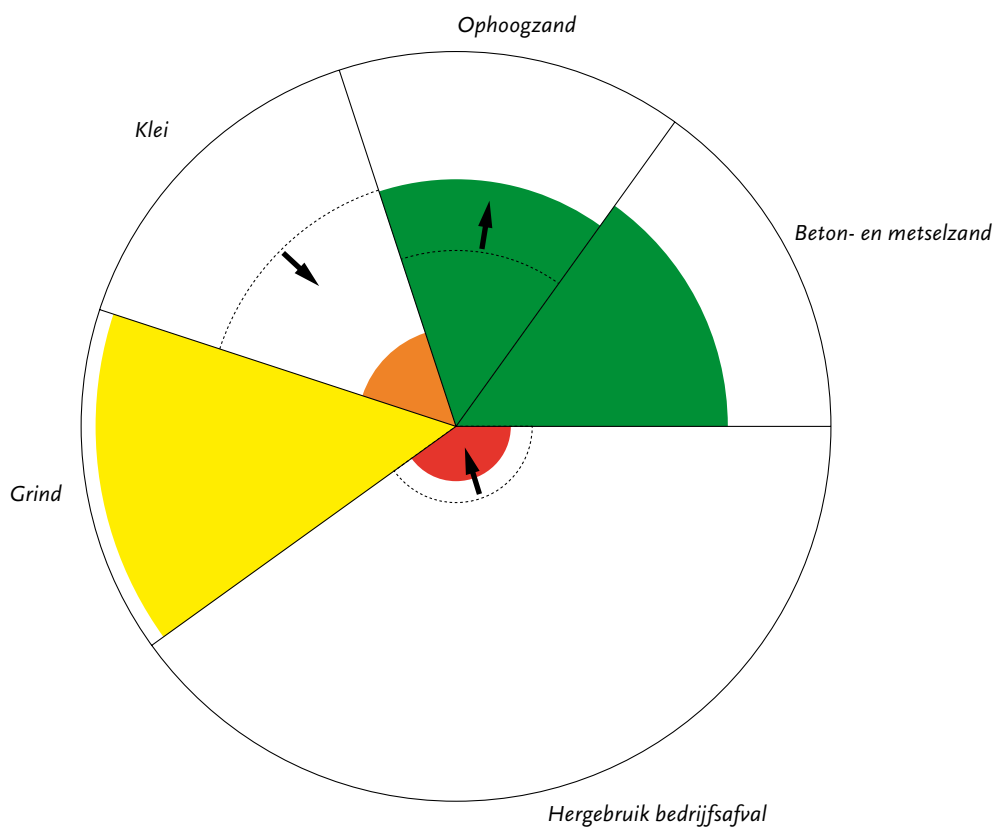
Voorraad Grondstoffen Planet

Eisen:

- De winning van (niet-hernieuwbare) delfstoffen wordt verminderd.
- Investerings van bedrijven zijn gericht op het verminderen van het gebruik van niet-hernieuwbare grond- en hulpstoffen en het vermijden van giftige stoffen.

Bij de voorraad grondstoffen gaat het om de niet-hernieuwbare hulpbronnen die lokaal in de bodem aanwezig zijn. In de provincie Utrecht bestaat de voorraad grondstoffen hoofdzakelijk uit granulaire oppervlaktedelfstoffen zoals grind, zand en klei. Daarnaast is het hergebruik van bedrijfsafval een onderdeel van deze voorraad.

Deze voorraad scoort over het geheel genomen redelijk, met één optimale situatie (de winning van grind). De winning van ophoogzand en beton- en metselzand is prima op orde. De situatie omtrent de kleiwinning is enigszins zorgelijk te noemen. Het hergebruik van bedrijfsafval scoort in de provincie Utrecht onder de maat, wat leidt tot een onacceptabel resultaat. We zien dat, ten opzichte van de situatie in 2001, de winning van klei een slechter beeld vertoont en de winning van ophoogzand een beter beeld.

Indicator	1	OPHOOGZAND
Planet	Grondstoffen	
Eis	De winning van niet-hernieuwbare delfstoffen wordt verminderd.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator
Winning ophoogzand (miljoen ton).

Relatie eis
In de voorraad delfstoffen staan de niet-hernieuwbare lokaal aanwezige hulpbronnen centraal. In Utrecht worden hoofdzakelijk granulaire oppervlakedelfstoffen gewonnen. Deze stoffen (grind, beton en metselzand, ophoogzand en klei) worden voornamelijk gebruikt in de bouwsector.

Eenheid	Miljoen ton
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	-
Norm Rood	> 4 miljoen ton
Norm Oranje	2 miljoen ton - 4 miljoen ton
Norm Groen	0 miljoen ton - 2 miljoen ton
Norm Goud	< 0 miljoen ton
Data bronnen	Provincie Utrecht, Afdeling vergunningverlening, 2007
Waarde	0,70

Benchmark
2001: 2,25
2002: 0,96
2003: 1,76
2004: 1,90
2005: 0,01
2006: 2,50

Indicator	2	BETON- EN METSELZAND
Planet		Grondstoffen
Eis		De winning van niet-hernieuwbare delfstoffen wordt verminderd.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator
Winning beton- en metselzand (miljoen ton).

Relatie eis
In de voorraad delfstoffen staan de niet-hernieuwbare lokaal aanwezige hulpbronnen centraal. In Utrecht worden hoofdzakelijk granulaire oppervlaktedelfstoffen gewonnen. Deze stoffen (grind, beton en metselzand, ophoogzand en klei) worden voornamelijk gebruikt in de bouwsector.

Eenheid	Miljoen ton
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	-
Norm Rood	> 4 miljoen ton
Norm Oranje	2 miljoen ton - 4 miljoen ton
Norm Groen	0 miljoen ton - 2 miljoen ton
Norm Goud	0 miljoen ton
Data bronnen	Provincie Utrecht, Afdeling vergunningverlening, 2007
Waarde	0,174

Benchmark
2001: 0,155
2002: 0,130
2003: 0,110
2004: 0,330
2005: 0,250
2006: 0,190

Indicator	3	HERGEBRUIK BEDRIJFSAFVAL
Planet		Grondstoffen
Eis		Investerings van bedrijven zijn gericht op het verminderen van het gebruik van niet-hernieuwbare grond- en hulpstoffen en het vermijden van giftige stoffen.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator

Het aandeel hergebruikt bedrijfsafval op de totale productie van bedrijfsafval.

Relatie eis

Voor bedrijven vormen naast arbeid, kapitaal en kennis ook grond- en hulpstoffen belangrijke input voor het productieproces. Waar het gaat om grond- en hulpstoffen kan vastgesteld worden dat deze in toenemende mate niet of tegen hoge kosten (moeilijk winbaar, schaars) beschikbaar zijn. Vandaar dat er in toenemende mate aandacht is voor het gebruik van nieuwe materialen ter vervanging van deze schaarse, uitputbare input, het zuiniger gebruiken van de beschikbare voorraden en het hergebruiken van materialen.

Bij het vaststellen van de grenswaarden zijn we er vanuit gegaan dat het streven er op gericht is zoveel mogelijk bedrijfsafval te hergebruiken. Met andere woorden het aandeel hergebruik dient zo dicht mogelijk in de buurt van de 100% te liggen. Kijkend naar het landelijke gemiddelde en de historische ontwikkeling van het aandeel hergebruik komen we tot de volgende grenswaarden.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	40%
Richting	+
Norm Rood	≤ 80%
Norm Oranje	> 80% en ≤ 85%
Norm Groen	> 85% en ≤ 95%
Norm Goud	> 95%
Data bronnen	CBS, 2006
Waarde	49,4%

Benchmark

Provincie Utrecht 2004: 53,5%

Andere provincies:

Flevoland: 77,4%, Gelderland: 90,1%, Noord-Holland: 94,7%, Zuid-Holland: 87,4%

Indicator	4	GRIND
Planet	Grondstoffen	
Eis	De winning van niet-hernieuwbare delfstoffen wordt verminderd.	
Kleurcode	Goud	

Omschrijving indicator
Winning grind (miljoen ton).

Relatie eis
In de voorraad delfstoffen staan de niet-hernieuwbare lokaal aanwezige hulpbronnen centraal. In Utrecht worden hoofdzakelijk granulaire oppervlaktedelfstoffen gewonnen. Deze stoffen (grind, beton en metselzand, ophoogzand en klei) worden voornamelijk gebruikt in de bouwsector.

Eenheid	Miljoen ton
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	-
Norm Rood	> 0,5 miljoen ton
Norm Oranje	0,25 miljoen ton - 0,5 miljoen ton
Norm Groen	0 miljoen ton - 0,25 miljoen ton
Norm Goud	0 miljoen ton
Data bronnen	Provincie Utrecht, Afdeling vergunningverlening, 2007
Waarde	0

Benchmark
2002: 0
2003: 0
2004: 0
2005: 0
2006: 0

Indicator	5	KLEI
Planet	Grondstoffen	
Eis	De winning van niet-hernieuwbare delfstoffen wordt verminderd.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator
Winning klei (miljoen ton).

Relatie eis
In de voorraad delfstoffen staan de niet-hernieuwbare lokaal aanwezige hulpbronnen centraal. In Utrecht worden hoofdzakelijk granulaire oppervlaktedelfstoffen gewonnen. Deze stoffen (grind, beton en metselzand, ophoogzand en klei) worden voornamelijk gebruikt in de bouwsector.
De registratie van de kleiwinning wordt uiteengezet in drie onderdelen: Grofkeramische industrie, dijkverzwaring en overige doelen.
In 2007 werd 75 miljoen ton voor de grofkeramische industrie gewonnen, 200 miljoen ton voor dijkverzwaring en 215 miljoen ton voor overige doelen.

Eenheid	Miljoen ton
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	15%
Richting	-
Norm Rood	> 0,5 miljoen ton
Norm Oranje	0,25 miljoen ton - 0,5 miljoen ton
Norm Groen	0 miljoen ton - 0,25 miljoen ton
Norm Goud	0 miljoen ton
Data bronnen	Provincie Utrecht, Afdeling vergunningverlening, 2007
Waarde	0,490

Benchmark
2002: 0,087
2003: 0,099
2004: 0,551
2005: 0,645
2006: 0,881

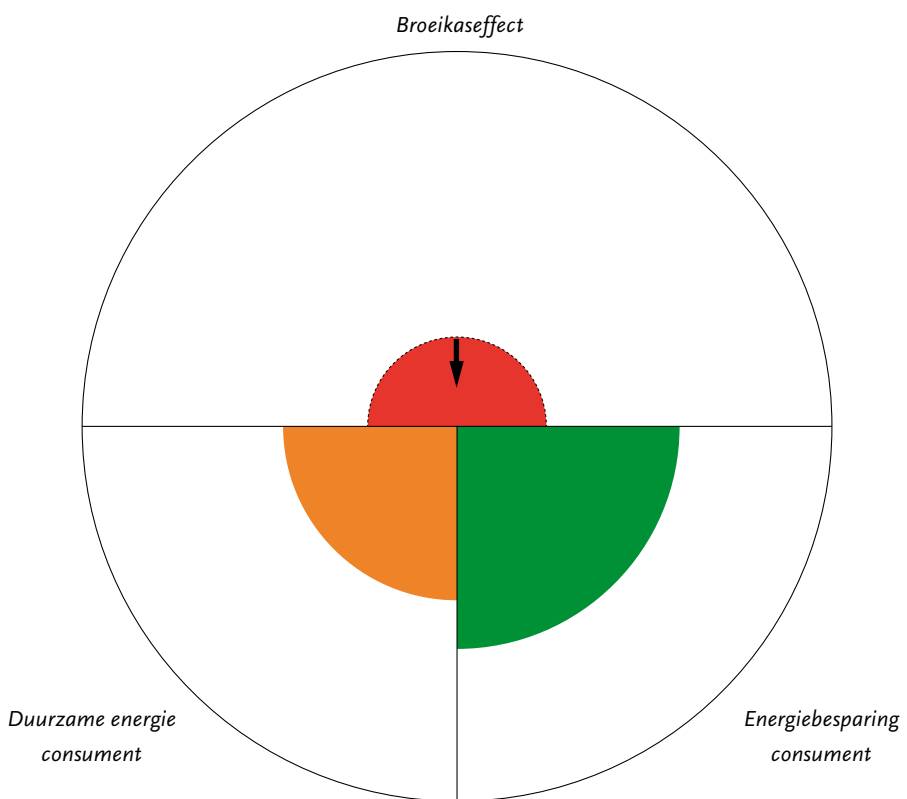
Voorraad **Planet** Energie en klimaat

Eisen:

- Investerings van bedrijven zijn gericht op vermindering van energieverbruik en uitstoot van schadelijke stoffen.
- Burgers consumeren minder energie en stoten minder schadelijke stoffen uit.
- Alle geconsumeerde energie wordt duurzaam opgewekt.
- Utrecht is klimaatneutraal.

Deze voorraad richt zich in eerste instantie op de productie van duurzame energie en de energiebesparing. In principe wordt daarbij zowel gekeken naar de producent als de consument. Op het gebied van klimaatverandering wordt de oorzaak bekeken, de uitstoot van CO₂ uit verbrandingsprocessen. Deze problematiek speelt zich af op mondiaal niveau en een provincie heeft weinig mogelijkheden om de score op deze indicator te beïnvloeden. Het is desalniettemin van belang om inzichtelijk te maken wat de stand van zaken op dit terrein is.

Op dit moment is deze voorraad slechts beperkt ingevuld, omdat er geen harde gegevens beschikbaar zijn over verschillende vormen van duurzame energie voor de provincie Utrecht. Daarnaast ontbreken er gegevens over de energiebesparing van burgers. In de toekomst zal dat naar verwachting veranderen. Als tijdelijke oplossing zijn daarom gegevens van het burgerpanel ingezet om de indicatoren voor energie in te vullen. De indicator broeikasemissie is ingevuld met gegevens uit een nationaal databestand. Dat betekent dat de provincie Utrecht weinig kan doen aan deze onacceptabele score.

Indicator	1	BROEIKASEFFECT
Planet		Energie en klimaat
Eis		Investeringen van bedrijven zijn gericht zijn op het verminderen van energieverbruik en uitstoot van schadelijke stoffen.
Kleurcode		Rood

Omschrijving indicator

De emissie van CO₂ in W/m².

Relatie eis

De CO₂-emissie is voor een groot deel verantwoordelijk voor het broeikaseffect. Het overgrote deel van het energieverbruik is, zeker hier in Nederland, gebaseerd op het verbruik van fossiele brandstoffen zodat de CO₂-emissie in grote lijnen overeenkomt met het feitelijke energieverbruik. In het Kyoto-verdrag is overeengekomen dat de emissie van broeikasgassen in 2010 6% lager zal zijn dan in 1990. Het beleid van de landelijke overheid gaat ervan uit dat deze reductie voor een groot deel zal worden gerealiseerd bij andere broeikasgassen dan CO₂ en dat 50% van de beleidsdoelstelling in het buitenland zal worden gerealiseerd. Om aan de verplichtingen van Kyoto te voldoen mag daarom de CO₂-emissie constant blijven op het niveau van 2000.

Eenheid	W/m ²
(Des)aggregatie	Nationaal
Weging	50%
Richting	+
Norm Rood	≥ 2,39 W/m ²
Norm Oranje	≥ 2,19 W/m ² en < 2,39 W/m ²
Norm Groen	≥ 0,89 W/m ² en < 2,19 W/m ²
Norm Goud	< 0,89 W/m ²
Data bronnen	Mobis, 2006
Waarde	2,69

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	2	ENERGIEBESPARING CONSUMENT
Planet		Energie en klimaat
Eis		Burgers consumeren minder energie en stoten minder schadelijke stoffen uit.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator

Percentage mensen dat aangeeft spaarlampen in huis te gebruiken.

Relatie eis

Via het burgerpanel is gevraagd aan inwoners van Utrecht in of zij spaarlampen gebruiken in huis.

Burgerpanel provincie Utrecht:

'Ik heb in mijn huis vrijwel alle gloeilampen vervangen door spaarlampen'

volledig mee eens: 15%, mee eens: 29%, noch mee eens/noch mee oneens: 22%,
mee oneens: 23%, volledig mee oneens: 8%, weet niet: 3%

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Nationaal
Weging	25%
Richting	+
Norm Rood	< 30%
Norm Oranje	30% - 40%
Norm Groen	40% - 50%
Norm Goud	> 50%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	43,7%

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	3	DUURZAME ENERGIE CONSUMENT
Planet	Energie en klimaat	
Eis	Alle geconsumeerde energie wordt duurzaam opgewekt.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator

Percentage mensen dat niet aangeeft groene energie te willen gaan gebruiken.

Relatie eis

Het gebruik van groene energie is een indicator voor de productie van duurzame energie. Er dient vraag te zijn om een aanbod van dit type energie te garanderen en te ontwikkelen. Vanaf oktober 2008 zijn er alternatieve gegevens beschikbaar voor deze indicator.

Burgerpanel provincie Utrecht:

'Ik heb geen uitgesproken voorkeur voor groene energie'

volledig mee eens: 8%, mee eens: 28%, noch mee eens/noch mee oneens: 31%,
mee oneens: 21%, volledig mee oneens: 10%, weet niet: 2%

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	-
Norm Rood	> 50%
Norm Oranje	30% - 50%
Norm Groen	10% - 30%
Norm Goud	< 10%
Data bronnen	Burgerpanel provincie Utrecht, 2008
Waarde	31,8%

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Planet

Overzicht
Ecologisch kapitaal

VOORRAAD	INDICATOR	RICHTING	EENHEID	
Bodem	Zware metalen akker en weiland	-	Percentage	
	Vermesting GWB	-	Percentage	
	Zware metalen GWB	-	Percentage	
	Vermesting akker en weiland	-	Percentage	
	Verzuring natuurgebieden	-	Percentage	
	Zware metalen klei, zand en veen	-	Percentage	
	Vermesting klei, zand en veen	-	Percentage	
Lucht	Luchtconcentratie stikstofdioxide	-	ug /m ³	
	Geurhinder	-	Percentage	
	Geluidsbelasting	-	Percentage	
	Lichthinder	-	Percentage	
	Fijn stof	-	Percentage	
Oppervlaktewater	Ecologische toestand	-	Percentage	
	Chemische toestand	-	Percentage	
Natuur en landschap	Soortenrijkdom graslanden	+	Index	
	Soortenrijkdom heide	+	Index	
	Soortenrijkdom bos	+	Index	
	Oppervlakte nieuwe natuur (EHS)	+	Percentage	
	Horizonvervuiling	-	Score	
	Natuurlijkheid	+	Score	
	Soortenrijkdom akkers	+	Index	
	Soortenrijkdom moerassen	+	Index	
	Soortenrijkdom water	+	Index	

NORMERING					-1 METING		o METING	
1	2	3	4	5	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
o	5	25	50	100	-	-	15	37
o	5	10	25	100	-	-	15	56
o	5	10	25	100	-	-	15	0
o	5	25	50	300	-	-	15	205
o	5	25	50	100	-	-	10	72
o	5	25	50	100	-	-	15	29
o	5	25	50	100	-	-	15	23
o	10	20	25	100	-	-	25	20,3
o	1	6	12	100	-	-	16,667	5
o	1	10	20	100	-	-	16,667	15
o	1	5	10	100	-	-	16,667	9
o	1	5	10	100	-	-	25	9
o	50	75	99	100	-	-	50	58,9
o	50	75	99	100	-	-	50	100
o	1,5	2,5	3,5	10	-	-	10	1,29
o	1,5	2,5	3,5	10	-	-	10	1,19
o	1,5	2,5	3,5	10	-	-	10	1,34
o	50	80	90	100	15	27	15	46
o	0,9	1,2	1,5	4	-	-	12,5	1,02
o	1,5	2,5	3,5	4	-	-	12,5	2,47
o	1,5	2,5	3,5	10	-	-	10	1,47
o	1,5	2,5	3,5	10	-	-	10	1,28
o	1,5	2,5	3,5	10	-	-	10	1,62

vervolg volgende pagina >>

Planet

Vervolg overzicht
Ecologisch kapitaal

VOORRAAD	INDICATOR	RICHTING	EENHEID	
Grondwater	Kwantiteit grondwater	-	Index	
	Bestrijdingsmiddelen	-	Percentage	
	Zware metalen	-	Percentage	
	Verresting	-	Percentage	
Grondstoffen	Ophoogzand	-	Miljoen m3	
	Beton- en metselzand	-	Miljoen ton	
	Hergebruik bedrijfsafval	+	Percentage	
	Grind	-	Miljoen m3	
	Klei	-	Miljoen ton	
Energie en klimaat	Broeikasewffect	-	W/m2	
	Energiebesparing consument	+	Percentage	
	Duurzame energie consument	-	Percentage	

NORMERING					-1 METING		o METING	
1	2	3	4	5	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
0	75	100	125	500	25	90,94	25	75,89
0	5	20	50	100	-	-	25	8,9
0	5	20	50	100	-	-	25	1
0	5	20	50	100	-	-	25	7,3
0	0	2	4	10	15	2,25	15	0,7
0	0	2	4	10	15	0,155	15	0,174
0	80	85	95	100	40	66,4	40	49,4
0	0	0,25	0,5	10	-	-	15	0,0001
0	0	0,25	0,5	10	15	0,087	15	0,49
0	0,89	2,19	2,39	10	50	2,52	50	2,69
0	30	40	50	100	-	-	25	43,7
0	10	30	50	100	-	-	25	31,8

Profit

Economisch kapitaal

Het economisch kapitaal binnen de duurzaamheidbalans richt zich op het functioneren van de regionale economie. Daarbij is de focus gericht op behoud en versterking van het inkomensgenererende vermogen. Of een regio er ook daadwerkelijk in slaagt om voldoende inkomen te genereren, is afhankelijk van de vraag of de regio als gebied én de bedrijven in die regio erin slagen zich in de internationale concurrentiestrijd een goede uitgangspositie te verwerven.

De concurrentiekracht van een regio wordt in belangrijke mate bepaald door de kwaliteit van het regionale productiemilieu en de regionale productiestructuur. De productiestructuur betreft het geheel en de samenstelling van de regionale bedrijvigheid. Binnen het productiemilieu kunnen drie soorten relaties van een bedrijf met de omgeving onderscheiden worden: marktrelaties, institutionele relaties en fysieke relaties. De marktrelaties hebben betrekking op de geld- en kapitaalmarkt, de vastgoedmarkt, de arbeidsmarkt, de markt voor goederen, diensten en informatie. Onder de institutionele relaties vallen de relaties met de overheid en andere instituten. Deze uiten zich onder meer in wetgeving, regulering en sanctionering. Bij fysieke relaties is te denken aan de fysieke infrastructuur en de beschikbaarheid van bedrijventerreinen. Deze kunnen vaak niet of nauwelijks (alleen op lange termijn) worden gewijzigd.

Vorraden:

Arbeid

Investering en rendement

Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden

Economisch profiel

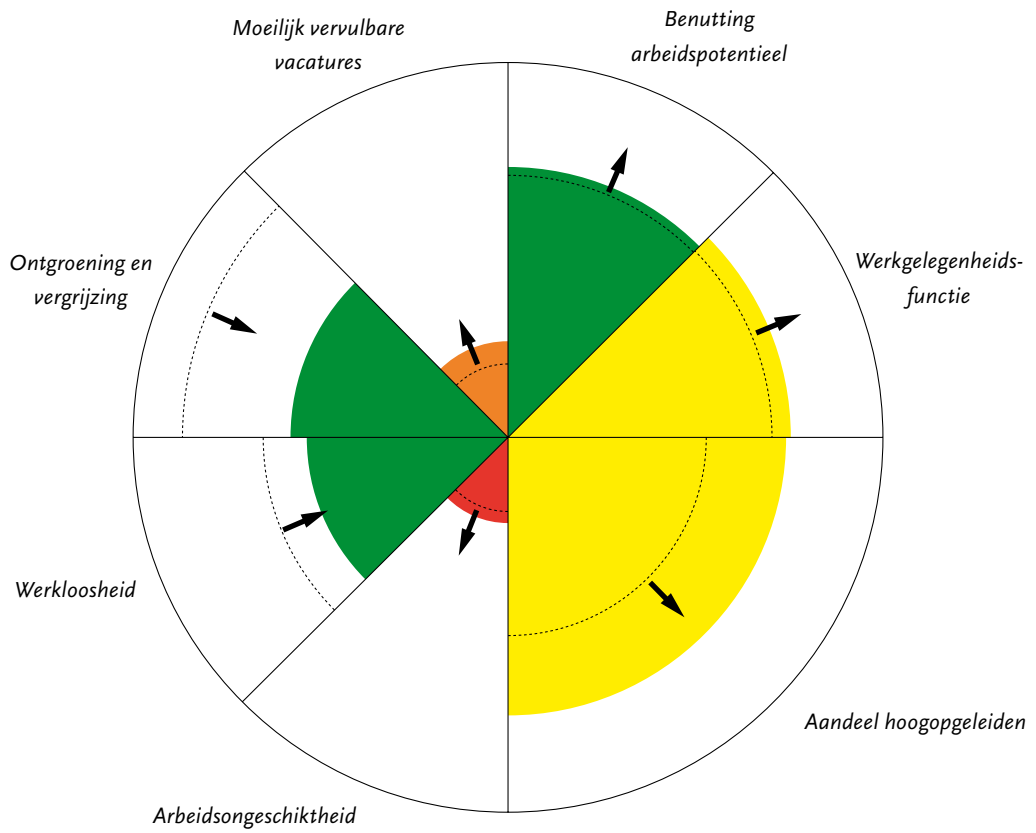
Eisen:

- De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief.
- Werk is gezond: langdurig ziekteverzuim en uitstroom t.g.v. arbeidsongeschiktheid worden voorkomen.
- Het arbeidsaanbod bezit minimaal een startkwalificatie.
- Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking stijgt.

Arbeid binnen het economisch kapitaal refereert aan het vermogen van de mens om een bijdrage te leveren aan het productieproces van goederen en diensten. De kwaliteit (kennis, ervaring, creativiteit) en de (kwantitatieve) beschikbaarheid van werk zijn een cruciale economische factor. Het functioneren van de arbeidsmarkt is van groot belang om vraag en aanbod bij elkaar te brengen.

Deze voorraad laat twee optimale scores zien (werkgelegenheidsfunctie en aandeel hoogopgeleiden). De provincie Utrecht heeft het hoogste aandeel hoogopgeleiden van Nederland, deze indicator scoort nu zelfs beter dan in 2001. Daarnaast zijn er goede scores voor benutting arbeidspotentieel en werkloosheid. De moeilijk vervulbare vacatures vertoonden een zorgelijk beeld, ondanks de lichte stijging t.o.v. 2001.

Arbeidsongeschiktheid scoort, net als in alle andere provincies onacceptabel. Dit is onder andere het gevolg van nationaal beleid in het verleden. De indicator scoort nu beter dan in 2001. We zien verder dat de demografische druk toeneemt, ontgroening en vergrijzing scores nog steeds voldoende.

Indicator	1	BENUTTING ARBEIDSPOTENTIEEL
Profit		Arbeid
Eis		De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator

Aandeel beroepsbevolking in totale bevolking tussen 15 jaar en 65 jaar.

Relatie eis

De arbeidsparticipatie is het aandeel van de beroepsbevolking in de totale bevolking tussen de 15 en 65 jaar (ook wel aangeduid als potentiële beroepsbevolking). Wanneer het uitsluitend het werkzame deel van de beroepsbevolking betreft, spreekt men van netto participatie. Volgens de definitie die in Nederland meestal wordt gehanteerd, worden uitsluitend personen die minimaal 12 uur per week werken tot de werkzame beroepsbevolking gerekend.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	12,5%
Richting	+
Norm Rood	< 50%
Norm Oranje	50% - 60%
Norm Groen	60% - 70%
Norm Goud	> 70%
Data bronnen	CBS, 2006
Waarde	69,1%

Benchmark

Groningen: 60,4%, Friesland: 61,2%, Drenthe: 63,4%, Overijssel: 62,6%, Flevoland: 66,4%, Gelderland: 64,9%, Noord-Holland: 66,1%, Zuid-Holland: 64,2%, Zeeland: 63,6%, Noord-Brabant: 64,9%, Limburg: 61,6%

Utrecht 2001: 68,4%

Indicator	2	WERKGELEGENHEIDSFUNCTIE
Profit		Arbeid
Eis		De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief.
Kleurcode		Goud

Omschrijving indicator

Verhouding tussen werkgelegenheid en werkzame beroepsbevolking.

Relatie eis

Bij de werkgelegenheid gaat het om arbeid in een bepaalde regio en dit betreft zowel mensen die in die regio zelf wonen als mensen die van elders komen ('pendelen'). Bij de werkzame beroepsbevolking gaat het om mensen die in een regio wonen. Deze kunnen zowel binnen als buiten die regio emploi vinden. De verhouding tussen aanwezige werkgelegenheid en werkzame beroepsbevolking geeft aan of een regio per saldo arbeid 'importeert' om de banen in de regio te vervullen of juist arbeid 'exporteert' om aan de vraag in omliggende regio's te voldoen. De verhouding tussen beide grootheden wordt aangeduid met de term werkgelegenheidsfunctie en is een maat voor de (regionale) kwantitatieve vraag-aanbod verhouding. Voor de benchmark is gebruik gemaakt van cijfers uit het jaar 2000.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	12,5%
Richting	+
Norm Rood	< 90
Norm Oranje	90 - 100
Norm Groen	100 - 110
Norm Goud	> 110
Data bronnen	CBS, 2006
Waarde	117,1%

Benchmark

Groningen: 103,1%, Friesland: 95,5%, Drenthe: 91,6%, Overijssel: 109,4%, Flevoland: 81,3%, Gelderland: 101,5%, Noord-Holland: 117,6%, Zuid-Holland: 109,0%, Zeeland: 93,7%, Noord-Brabant: 111,4%, Limburg: 103,8%

Utrecht 2000: 108,7%

Indicator	3	AANDEEL HOOGOPGELEIDEN
Profit		Arbeid
Eis		Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking stijgt en het arbeidsaanbod bezit minimaal een startkwalificatie.
Kleurcode		Goud

Omschrijving indicator

Deze indicator geeft aan hoe groot het aandeel hoogopgeleide mensen in de totale beroepsbevolking is. Hierbij worden alleen personen met een afgeronde HBO of WO opleiding, behorend tot de beroepsbevolking, meegenomen.

Relatie eis

Een stijging van het opleidingsniveau van de (beroeps)bevolking is een belangrijke maatschappelijke ontwikkeling. Het aandeel hoogopgeleide mensen in de beroepsbevolking geeft als het ware aan hoe kennisintensief de in de regio aanwezige productiefactor arbeid is. Een hoog opgeleide beroepsbevolking heeft als voordeel dat de factor arbeid in een regio beter in staat zal zijn aan de steeds hogere eisen van de werkgevers te voldoen in vergelijking met regio's met een laag geschoolde beroepsbevolking. Kennisintensieve arbeid levert in het algemeen een hogere arbeidsproductiviteit op.

Einheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	+
Norm Rood	< 30%
Norm Oranje	30% - 35%
Norm Groen	35% - 40%
Norm Goud	> 40%
Data bronnen	CBS, 2006
Waarde	40,49%

Benchmark

Groningen: 32,68%, Friesland: 25,27%, Drenthe: 27,57%, Overijssel: 26,54%, Flevoland: 23,46%, Gelderland: 30,35%, Noord-Holland: 36,04%, Zuid-Holland: 31,39%, Zeeland: 23,93%, Noord-Brabant: 29,39%, Limburg: 26,31%

Utrecht 2001: 35,74%

Indicator	4	ARBEIDSONGESCHIKTHEID
Profiel		Arbeid
Eis		Werk is gezond: langdurig ziekteverzuim en uitstroom t.g.v. arbeidsongeschiktheid worden voorkomen.
Kleurcode		Rood

Omschrijving indicator
Het aandeel WAO-ers in de beroepsbevolking.

Relatie eis
Mensen kunnen beroep doen op verschillende wettelijke regelingen waar het gaat om arbeidsongeschiktheid. Onderscheid wordt gemaakt tussen de WAO (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering), de Wajong (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten) en de WAZ (Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen). De gebruikte indicator: het aandeel WAO-ers in de potentiële beroepsbevolking. Voor de indicator is gebruik gemaakt van cijfers van het CBS uit het vierde kwartaal van 2006. Voor de benchmark is gebruik gemaakt van het vierde kwartaal van 2001.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	12,5%
Richting	-
Norm Rood	> 6%
Norm Oranje	3% - 6%
Norm Groen	1% - 3%
Norm Goud	< 1%
Data bronnen	CBS, 2006
Waarde	7,05%

vervolg volgende pagina >>

Indicator	4	VERVOLG ARBEIDSONGESCHIKTHEID
Profiel		Arbeid
Eis		Werk is gezond: langdurig ziekteverzuim en uitstroom t.g.v. arbeidsongeschiktheid worden voorkomen.
Kleurcode		Rood

Benchmark				
Groningen: 7,93%, Friesland: 7,25%, Drenthe: 8,78%, Overijssel: 8,09%, Flevoland: 7,51%, Gelderland: 7,38%, Noord-Holland: 8,10%, Zuid-Holland: 6,03%, Zeeland: 6,81%, Noord-Brabant: 7,52%, Limburg: 9,49%				
Utrecht 2001: 8,55%				
Aantal uitkeringen WAO, Wajong en WAZ naar regio				
Regio	Perioden	Geslacht totaal absoluut	Mannen absoluut	Vrouwen absoluut
Utrecht (provincie)	2005 1e kwartaal	9990	5340	4650
Utrecht (provincie)	2005 2e kwartaal	10030	5360	4670
Utrecht (provincie)	2005 3e kwartaal	10070	5390	4680
Utrecht (provincie)	2005 4e kwartaal	10110	5420	4700
Utrecht (provincie)	2006 1e kwartaal	10240	5500	4740
Utrecht (provincie)	2006 2e kwartaal	10180	5470	4710
Utrecht (provincie)	2006 3e kwartaal	10320	5560	4760
Utrecht (provincie)	2006 4e kwartaal	10520	5650	4870

Indicator	5	WERKLOOSHEID
Profiel		Arbeid
Eis		De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator
Deel van de beroepsbevolking dat werkloos is.

Relatie eis
Het werkloosheidspercentage zegt iets over het functioneren van de arbeidsmarkt. Een hoog werkloosheidspercentage duidt er op dat de arbeidsmarkt slecht functioneert. Dat slecht functioneren kan het gevolg zijn van het in kwantitatief opzicht niet op elkaar aansluiten van vraag en aanbod, maar ook betrekking hebben op het in kwalitatief opzicht niet goed op elkaar aansluiten van vraag en aanbod.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	12,5%
Richting	-
Norm Rood	≥ 9%
Norm Oranje	5% - 9%
Norm Groen	1% - 5%
Norm Goud	< 1%
Data bronnen	CWI/CBS, 2006
Waarde	4,3%

Benchmark
Groningen: 6,2%, Friesland: 6,3%, Drenthe: 7,1%, Overijssel: 5,7%, Flevoland: 7,6%, Gelderland: 5,0%, Noord-Holland: 5,3%, Zuid-Holland: 6,2%, Zeeland: 4,4%, Noord-Brabant: 4,8%, Limburg: 5,5%
Utrecht 2001: 2,5%

Indicator	6	ONTGROENING EN VERGRIJZING
Profit		Arbeid
Eis		De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator
Afwijking leeftijdsopbouw van de beroepsbevolking t.o.v. het provinciale gemiddelde.

Relatie eis
Een afwijking van de leeftijdsopbouw van de beroepsbevolking zegt iets over de toekomstige verhouding tussen de beroepsbevolking en de totale bevolking en daarmee iets over de toekomstbestendigheid van de arbeidsmarkt. Een relatief oude beroepsbevolking kan een probleem opleveren voor de toekomst doordat de verhouding werkenden/niet-werkenden (afhankelijkheidsratio) af zal nemen.

Eenheid	Score
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	12,5%
Richting	+
Norm Rood	< -1,0
Norm Oranje	≥ -1,0 en <1,0
Norm Groen	≥ 1,0 en < 4,0
Norm Goud	≥ 4,0
Data bronnen	CBS, 2006
Waarde	2,0

Benchmark
Groningen: 3,9, Friesland: 0,7, Drenthe: -7,2, Overijssel: 4,5, Flevoland: 4,9, Gelderland: -2,5, Noord-Holland: 0,4, Zuid-Holland: 1,4, Zeeland: -1,4, Noord-Brabant: -0,1, Limburg: -7,3
Utrecht 2001: 12,3

Indicator	7	MOEILIJK VERVULBARE VACATURES
Profit		Arbeid
Eis		De vraag naar en het aanbod van arbeid zijn in evenwicht, kwalitatief en kwantitatief.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator

Aandeel moeilijk vervulbare vacatures op het totaal aantal vacatures.

Relatie eis

Het aantal vacatures zegt iets over de spanning en de dynamiek op de arbeidsmarkt. Een grote dynamiek hoeft niet per definitie negatief te zijn. Belangrijker is daarom de mate waarin werkgevers moeite hebben met het aantrekken van nieuw personeel, wat tot uiting komt in het aantal moeilijk vervulbare vacatures. Het aandeel moeilijk vervulbare vacatures op het totaal aantal vacatures geeft een indicatie van de spanning op de arbeidsmarkt. In Nederland stijgt het percentage moeilijk vervulbare vacatures op de arbeidsmarkt de laatste paar jaar gestaag.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	12,5%
Richting	-
Norm Rood	≥ 30%
Norm Oranje	≥ 20% en < 30%
Norm Groen	≥ 10% en < 20%
Norm Goud	< 10%
Data bronnen	CBS, 2006
Waarde	29,9%

Benchmark

Groningen: 32,6%, Friesland: 32,1%, Drenthe: 24,4%, Overijssel: 25,5%, Flevoland: 25,0%, Gelderland: 30,7%, Noord-Holland: 29,6%, Zuid-Holland: 32,5%, Zeeland: 36,8%, Noord-Brabant: 36,6%, Limburg: 29,4%

Utrecht 2001: 45,8%

Voorraad *Profit* Investing en rendement

Eisen:

- Voor het in stand houden en versterken van het productieve vermogen van de Utrechtse economie is het nodig dat het bedrijfsleven voldoende investeert.
- Bedrijven beschikken over voldoende financiële middelen om te kunnen investeren. Daartoe moet voldoende winst worden gemaakt.

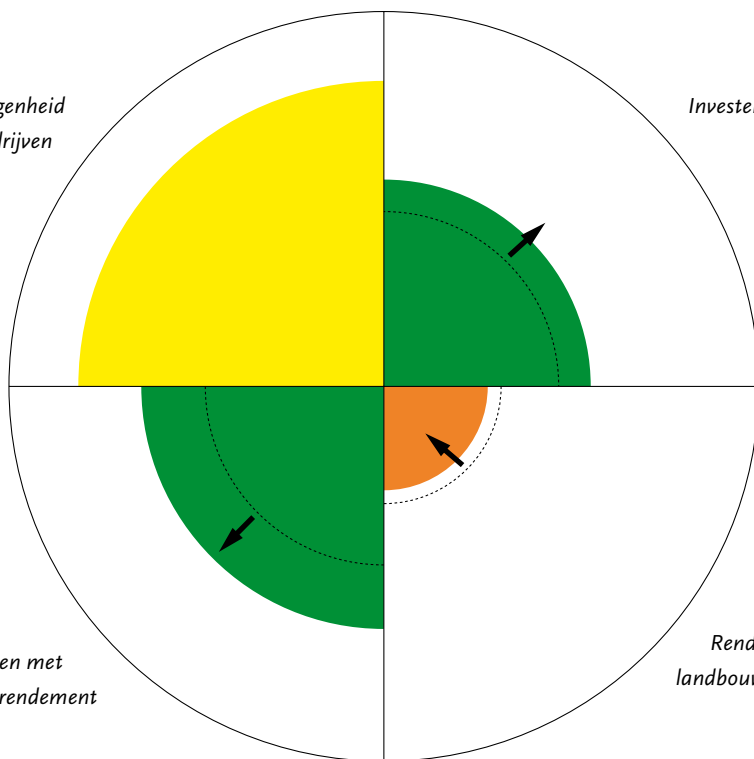
Tot kapitaalgoederen wordt alles gerekend wat voor de productie van goederen of diensten wordt gebruikt. Te denken valt hierbij aan machines, apparaten, transportmiddelen, grond en gebouwen, kortom 'productief kapitaal'.

Het is vanuit economisch oogpunt gezien van groot belang dat er voldoende kapitaalgoederen aanwezig zijn, dat de kwaliteit hiervan goed is en dat de voorraad via investeringen op peil gehouden dan wel uitgebreid wordt.

De voorraad investering en rendement scoort over het algemeen genomen goed, er zijn geen indicatoren met een onacceptabel resultaat in deze voorraad. Het aandeel werkgelegenheid buitenlandse bedrijven heeft een optimaal resultaat, het investeringsniveau en het rendementsniveau van de verschillende bedrijven is voldoende hoog. Deze zijn tevens gestegen ten opzichte van de situatie in 2001. Het rendement van de landbouwbedrijven is zorgelijk te noemen, er is een lichte verslechtering van de indicator ten opzichte van 2001 waar te nemen.

*Aandeel werkgelegenheid
buitenlandse bedrijven*

Investeringsniveau

*Bedrijven met
voldoende rendement*

*Rendement
landbouwbedrijven*

Indicator	1	INVESTERINGSNIVEAU
Profit		Investering en rendement
Eis		Voor het in standhouden en versterken van het productieve vermogen van de Utrechtse economie is het nodig dat het bedrijfsleven voldoende investeert.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator
Aandeel bedrijven dat investeert.

Relatie eis
Het investeringspeil van bedrijven dient op een zodanig niveau te zijn dat de bedrijven kunnen beschikken over een adequaat machinepark en een up-to-date uitrusting waar het ICT betreft. Uit groei van de investering blijkt ook het vertrouwen van ondernemers in de nabije toekomst. Een hogere investeringsbereidheid is in het algemeen goed voor de economie. Op lange termijn leidt het tot uitbreiding van productiecapaciteit. Op korte termijn leveren de bestellingen van investeringsgoederen werk en inkomen. Voor de benchmark is het jaar 2002 gehanteerd.

Einheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	+
Norm Rood	≤ 50%
Norm Oranje	> 50% en ≤ 65%
Norm Groen	> 65% en ≤ 75%
Norm Goud	> 75%
Data bronnen	ERBO enquête, KvK, 2007
Waarde	67%

Benchmark
Flevoland: 64%, Groningen: 61%, Limburg: 67%
Utrecht 2002: 63%

Indicator	2	RENDEMENT LANDBOUWBEDRIJVEN
Profit		Investering en rendement
Eis		Bedrijven beschikken over voldoende financiële middelen om te kunnen investeren, daartoe moet voldoende winst worden gemaakt.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator

Het gemiddelde aantal Nederlandse grootte-eenheden per landbouwbedrijf.

Relatie eis

De totale Nederlandse Grootte Eenheid (NGE) ten opzichte van het aantal bedrijven moet voldoende omvang hebben om weerstand te kunnen bieden aan de internationale concurrentie. Hierbij moet worden opgemerkt dat er een autonome afname van het aantal landbouwbedrijven is en een autonome stijging van het gemiddeld aantal NGE's door internationale concurrentiedynamiek. Desalniettemin kan deze indicator worden ingezet om de toestand in de agrarische sector te monitoren.

Eenheid	NGE
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	+
Norm Rood	< 60
Norm Oranje	60 - 80
Norm Groen	80 - 100
Norm Goud	> 100
Data bronnen	CBS/LEI, 2005
Waarde	63,05

Benchmark

Groningen: 80,62, Friesland: 80,38, Drenthe: 79,29, Overijssel: 57,77, Flevoland: 128,00, Gelderland: 60,43, Noord-Holland: 118,96, Zuid-Holland: 161,21, Zeeland: 66,33, Noord-Brabant: 86,42, Limburg: 98,60

Utrecht 2001: 66,20

Indicator	3	BEDRIJVEN MET VOLDOENDE RENDEMENT
Profit		Investering en rendement
Eis		Bedrijven beschikken over voldoende financiële middelen om te kunnen investeren, daartoe moet voldoende winst worden gemaakt.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator
Aandeel bedrijven met voldoende rendement.

Relatie eis
De tevredenheid van bedrijven/ondernemers in de regio met het behaalde rendement op het geïnvesteerde vermogen zegt iets over het investeringsklimaat in de betreffende regio. Bedrijven die positief zijn over het behaalde rendement en dus over het investeringsklimaat in hun regio zullen minder snel geneigd zijn om die reden hun heil elders te zoeken. Hiervan gaat een zekere uitstraling uit naar bedrijven elders. De positieve indruk van een regio trekt andere bedrijven aan, hetgeen de economische potentie van de regio vergroot. Voor de benchmark is het jaar 2002 gehanteerd.

Einheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	+
Norm Rood	≤ 55%
Norm Oranje	> 55% en ≤ 70%
Norm Groen	> 70% en ≤ 80%
Norm Goud	> 80%
Data bronnen	KvK, ERBO-enquête, 2007
Waarde	76%

Benchmark
Flevoland: 64%, Groningen: 70%, Friesland: 67%, Drenthe: 74%, Limburg: 70%
Utrecht 2002: 69%

Indicator	4	AANDEEL WERKGELEGENHEID BUITENLANDSE BEDRIJVEN
Profit		Investering en rendement
Eis		Voor het instandhouden en versterken van het productieve vermogen van de Utrechtse economie is het nodig dat het bedrijfsleven voldoende investeert.
Kleurcode		Goud

Omschrijving indicator

Het regionale aandeel werkgelegenheid bij buitenlandse ondernemingen in de totale nationale werkgelegenheid bij buitenlandse ondernemingen, gerelateerd aan het regionale werkgelegenheidsaandeel in de totale nationale werkgelegenheid.

Relatie eis

Het aandeel werkgelegenheid bij buitenlandse bedrijven zegt iets over de mate waarin buitenlandse ondernemingen heil zien in investeringen in de provincie Utrecht. Voor deze indicator is gebruik gemaakt van een rapport van de Stec. groep uit 2006.

Wanneer we de trend van het aantal banen bij buitenlandse bedrijven analyseren komen we tot de conclusie dat de provincie Utrecht de afgelopen tien jaar steeds minder extra banen bij buitenlandse bedrijven krijgt. Het lijkt er dus op dat het relatieve percentage hiermee dus ook gaat dalen, aangezien de relatieve nationale werkgelegenheid in de provincie Utrecht geen eenduidige stagnatie vertoont.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	+
Norm Rood	< 80%
Norm Oranje	80% - 90%
Norm Groen	90% - 110%
Norm Goud	> 110%
Data bronnen	Stec. groep, 2006
Waarde	133%

Benchmark

Groningen: 76%, Friesland: 52%, Drenthe: 106%, Overijssel: 72%, Flevoland: 58%, Gelderland: 73%, Noord-Holland: 150%, Zuid-Holland: 84%, Zeeland: 76%, Noord-Brabant: 92%, Limburg: 129%

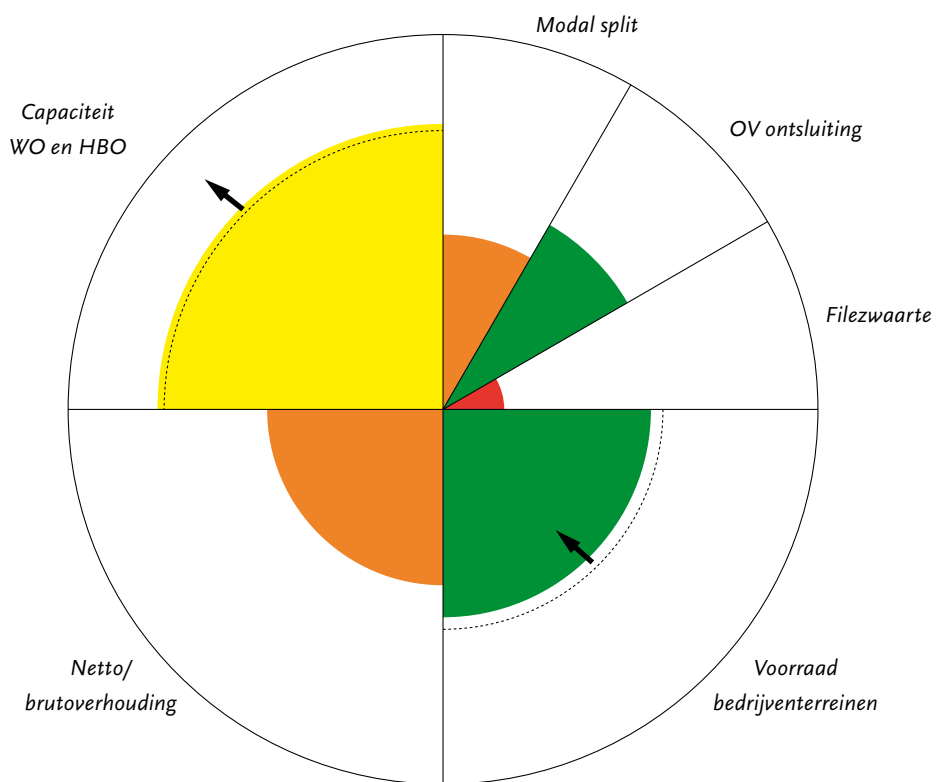
Voorraad *Profit* Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden

Eisen:

- Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten via weg, spoor, water, lucht en ICT.
- Er is voldoende ruimte (terreinen, bedrijfspanden) beschikbaar voor bedrijvigheid.
- De beschikbare ruimte voor bedrijvigheid wordt optimaal beheerd: zuinig met ruimte en aangepast aan de tijd.
- De kennisinfrastructuur is van een hoog niveau en ondersteunt de bedrijvigheid.

Bij deze voorraad gaat het om zaken als de infrastructuur in al zijn verschijningsvormen (weg, spoor, water, lucht, buis, breedband), de beschikbaarheid, segmentatie en kwaliteit van bedrijventerreinen en de beschikbaarheid en kwaliteit van bedrijfsruimte en kantoorgebouwen. Hoewel infrastructuur, bedrijventerreinen, bedrijfshuisvesting en kantoorgebouwen te beschouwen zijn als een vorm van kapitaalgoed, worden ze meegenomen als eigenstandige voorraad. Ze fungeren immers niet als directe input in het productieproces, maar als randvoorwaarde voor het goed functioneren van de regionale economie.

In de voorraad ruimtelijke vestigingsvoorwaarden springt de onacceptabele score voor filezwaarte in het oog. Utrecht is de nationale draaischijf, er is sprake van permanente mobiliteitsdruk op de aanwezige infrastructuur met als gevolg files. De provincie Utrecht heeft een bereikbaarheidsprobleem. Een van de middelen om deze situatie te doen veranderen is openbaar vervoer dat wel goed scoort. Veel mensen maken hier geen gebruik van, getuige de zorgelijke score bij modal split. De voorraad bedrijventerreinen scoort voldoende, de netto/bruto verhouding van deze terreinen scoort zorgelijk. Waar het gaat om de kennisinfrastructuur kan worden vastgesteld dat deze, gemeten in capaciteit WO en HBO, optimaal is en licht verbeterd ten opzichte van 2001.

Indicator	1	MODAL SPLIT
Profit		Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden
Eis		Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten zijn via weg, spoor, water, lucht en ICT.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator

De modal split geeft de verhouding aan tussen de verschillende vormen van mobiliteit of, in dit concrete geval, de verdeling van de verplaatsingen over de vervoerswijzen. De afstanden die personen afleggen per vervoermiddel zijn gegeven in kilometers. De afgelegde afstand per vervoerswijze wordt uitgedrukt in een percentage van het totaal, om de verdeling in het gebruik van de verschillende vervoerswijze zichtbaar te maken.

Relatie eis

De bereikbaarheid van een regio hangt onder andere af van de aanwezige infrastructuur. Voor een optimale bereikbaarheid is het noodzakelijk om in te springen op de wensen en de gewoonten van de reizigers. Met behulp van de modal split kan worden bekeken van welke vervoerswijzen men veel gebruik maakt. Naarmate de spreiding van de modal split groter is, zal de mobiliteit naar verwachting toenemen, omdat de keuze aan vervoerswijzen groter is. De keuze voor een bepaald vervoermiddel hangt niet alleen van de afstand af. Vertrek- en aankomsttijden van openbaar vervoer, bereikbaarheid en reisduur spelen uiteraard ook een rol.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	8,33%
Richting	+
Norm Rood	< 0,1
Norm Oranje	≥ 0,1 en < 0,2
Norm Groen	≥ 0,2 en < 0,3
Norm Goud	≥ 0,3
Data bronnen	Provincie Utrecht, afdeling Mobiliteit, 2008
Waarde	0,19

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	2	OV ONTSLUITING
Profit		Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden
Eis		Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten zijn via weg, spoor, water, lucht en ICT.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator
De ontsluitingsgraad door het openbaar vervoer wordt gedefinieerd als een functie van zowel de afstand van de woning tot een OV-voorziening als de frequentie waarmee men gebruik kan maken van een OV-voorziening.

Relatie eis
Het Ruimtelijk Planbureau presenteert twee indicatoren die een beeld geven van de openbaar vervoer ontsluiting in een provincie.
<ol style="list-style-type: none"> 1. De gemiddelde afstand vanaf de woning tot een OV-voorziening, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de afstand tot een treinstation en tot een bus-, tram- of metrostation. 2. Het aandeel woningen dat een trein-, bus-, tram- of metrovoorziening binnen een straal van 500 meter binnen bereikt heeft.

Eenheid	Rapportcijfer
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	8,33%
Richting	+
Norm Rood	< 230
Norm Oranje	≥ 230 en < 280
Norm Groen	≥ 280 en < 330
Norm Goud	≥ 330
Data bronnen	Ruimtelijke Plan Bureau, 2003
Waarde	296

Benchmark
Groningen: 262, Friesland: 197, Drenthe: 172, Overijssel: 251, Flevoland: 279, Gelderland: 236, Noord-Holland: 328, Zuid-Holland: 333, Noord-Brabant: 232, Limburg: 250

Indicator	3	FILEZWAARTE
Profiel	Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden	
Eis	Bedrijven, voorzieningen, instellingen en economische centra zijn goed bereikbaar dan wel ontsloten zijn via weg, spoor, water, lucht en ICT.	
Kleurcode	Rood	

Omschrijving indicator

Aantal kilometers file vermenigvuldigd met de totale tijdsduur van files.

Relatie eis

Autobezit en het gebruik ervan zijn de laatste 20 jaar enorm gestegen en lijkt nog steeds verder toe te nemen. Het grote aantal auto's op de wegen leidt steeds meer tot dichtslibbing van het wegennet, met name in de centra en tijdens de spitsuren. Ondernemingen worden als gevolg hiervan moeilijker bereikbaar voor personeel, bezoekers en goederenvervoer. Aangezien een moderne economie niet zonder een goed functionerend verkeers- en vervoerssysteem kan, zal de economie nadeel ondervinden van het dichtslibben van het wegennet. De filezwaarte geeft een beeld van knelpunten in de bereikbaarheid.

Eenheid	Km/min
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	8,33%
Richting	-
Norm Rood	> 3000
Norm Oranje	> 2000 en ≤ 3000
Norm Groen	> 1000 en ≤ 2000
Norm Goud	≤ 1000
Data bronnen	Provincie Utrecht, afdeling Mobiliteit, 2008
Waarde	3600

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	4	VOORRAAD BEDRIJVENTERREINEN
Profit		Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden
Eis		Er is voldoende ruimte (terreinen, bedrijfspanden) beschikbaar voor bedrijvigheid.
Kleurcode		Groen

Omschrijving indicator
Verhouding tussen het aanbod uitgifbaar terrein en het uitgiftegemiddelde in het verleden.

Relatie eis
Voor ontwikkeling van de bedrijvigheid, in het bijzonder voor nieuw aan te trekken bedrijven van buiten de provincie en voor bedrijven die op hun huidige locatie te krap in hun ruimtelijke jasje zitten, is het van belang dat er in Utrecht voldoende ruimte beschikbaar is voor bedrijventerreinen. Als indicator is daarom gebruik gemaakt van de verhouding tussen het aanbod uitgifbaar terrein en het uitgiftegemiddelde over de laatste periode. Voor de benchmark is het jaar 2003 gehanteerd.

Eenheid	Score
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	+
Norm Rood	≤ 5
Norm Oranje	> 5 en ≤ 10
Norm Groen	> 10 en ≤ 15
Norm Goud	> 15
Data bronnen	IBIS, 2007
Waarde	11,3

Benchmark
2003: 11,88
2004: 11,43
2005: 10,52
2006: 9,43

Indicator	5	NETTO/BRUTOVERHOUDING
Profit		Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden
Eis		De beschikbare ruimte voor bedrijvigheid wordt optimaal beheerd: zuinig met ruimte en aangepast aan de tijd.
Kleurcode		Oranje

Omschrijving indicator

Aantal m2 bedrijfsvloeroppervlak t.o.v. het uitgegeven grondoppervlak van het bedrijventerrein.

Relatie eis

Deze indicator is opgenomen in de Staat van Utrecht om een mate van zuinig ruimtegebruik te kunnen aanduiden met behulp van een kwantitatieve methode. Het totaal bedrijfsvloeroppervlak wordt berekend voor de Floor Space Index (FSI). Dit bedrijfsvloeroppervlak wordt gedeeld door het netto uitgegeven terreinoppervlak wat leidt tot een uniek FSI-cijfer voor het bedrijventerrein.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	+
Norm Rood	< 65%
Norm Oranje	65% - 75%
Norm Groen	75% - 85%
Norm Goud	> 85%
Data bronnen	Provincie Utrecht
Waarde	73,8%

Benchmark

Er is voor deze indicator geen benchmark beschikbaar.

Indicator	6	CAPACITEIT WO EN HBO
Profit		Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden
Eis		De kennisinfrastructuur is van hoog niveau en ondersteunt de bedrijvigheid..
Kleurcode		Goud

Omschrijving indicator
Percentage WO en HBO leerlingen op de totale bevolking.

Relatie eis
De indicator beoogt de verspreiding van de kennis weer te geven. De totale scholingscapaciteit in WO en HBO per provincie wordt uitgedrukt als het aantal voltijd en deeltijdstudenten in dit type onderwijs als aandeel op de totale bevolking per provincie. Voor een onderneming zijn het opleidingsniveau en de vaardigheden van de beroepsbevolking zeer belangrijk. Voor een goed ontwikkeld bedrijfsleven is toegang tot hoogwaardige kennis en gekwalificeerd personeel essentieel. Het wetenschappelijk en technologisch arbeidspotentieel van een land zorgt voor het merendeel van de innovaties. Dit wetenschappelijk en technologisch arbeidspotentieel wordt geoperationaliseerd als arbeidspotentieel dat een opleiding heeft op HBO- of academisch niveau. We kunnen bij kennis en innovatie onderscheid maken tussen 'embodied' en 'disembodied knowledge'. Bij 'embodied knowledge' gaat het om de kennis die arbeidskrachten bezitten, wat bij deze indicator aan de orde is. De 'disembodied knowledge' wordt ondervangen in de voorraad Economisch profiel met de indicator R&D-intensiteit.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	+
Norm Rood	< 2%
Norm Oranje	2% - 3%
Norm Groen	3% - 5%
Norm Goud	> 5%
Data bronnen	CBS, 2006
Waarde	5,69%

Benchmark
2001: 5,18%
2002: 5,20%
2003: 5,19%
2004: 5,31%
2005: 5,52%

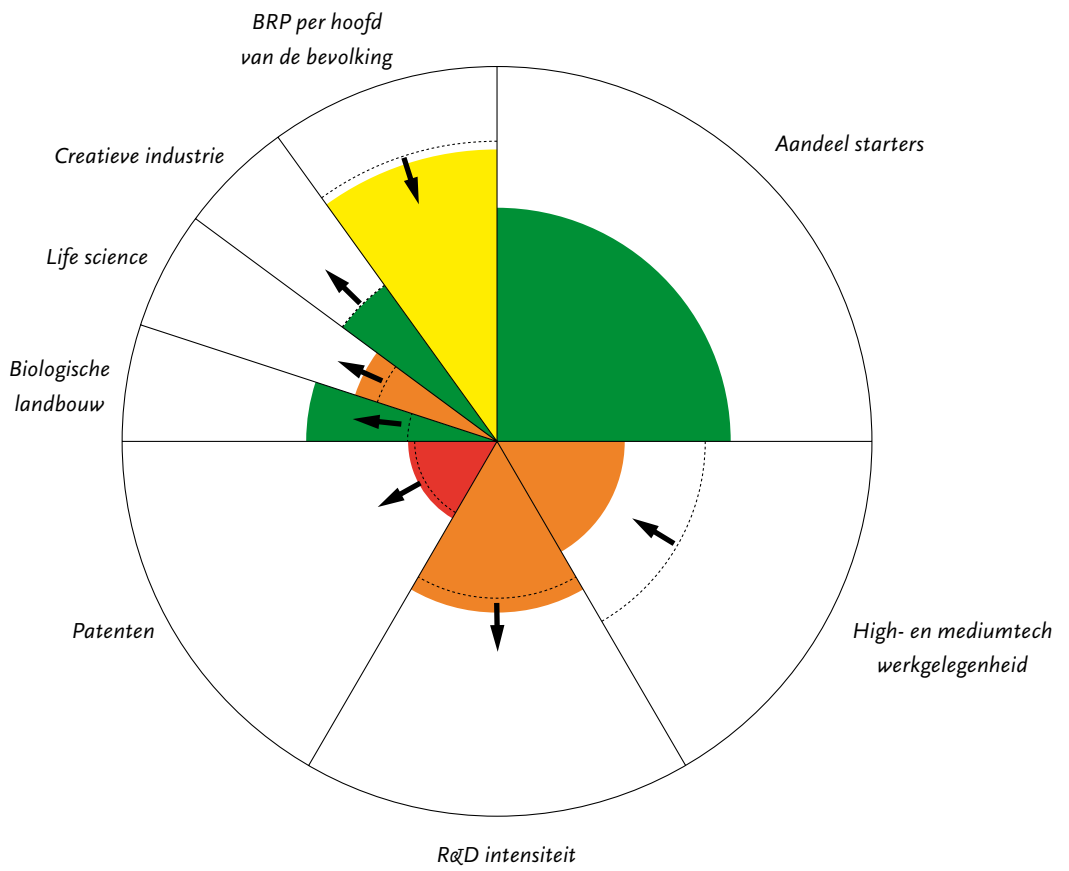
Voorraad **Profit** Economisch profiel

Eisen:

- De economische structuur van Utrecht wordt permanent versterkt en vernieuwd door de komst van startende ondernemingen en zich nieuw in Utrecht vestigende ondernemingen.
- De regionale bedrijvigheid is samengesteld uit een goede mix van stuwende en verzorgende bedrijvigheid, waardoor de creatie van toegevoegde waarde bevorderd wordt.
- Het creatieve, adaptieve en innovatieve vermogen van en in bedrijven wordt voortdurend versterkt.
- Investerings van bedrijven zijn gericht op voortdurende vernieuwing van producten, productieprocessen en dienstverleningsconcepten, opdat de continuïteit van de onderneming gewaarborgd is.

De kracht van een regionale economie wordt in belangrijke mate bepaald door de in die regio aanwezige bedrijvigheid. Daarbij gaat het om het geheel van al die bedrijven en de samenstelling daarvan (de regionale productiestructuur). De samenstelling moet zodanig zijn dat deze economische groei kan genereren, maar ook conjuncturele schokken kan opvangen. Daarnaast moet er sprake zijn van voldoende dynamiek en vernieuwing (starters, bedrijven die zich nieuw in de regio vestigen). Ondernemingen moeten daarbij investeren in nieuwe producten en diensten.

De voorraad economisch profiel vertoont een wisselend beeld. Het hoge bruto regionaal product in de provincie Utrecht leidt tot een optimale score. Het aandeel starters is prima op orde. De biologische landbouw, high- en medium tech werkgelegenheid en R&D intensiteit laten een zorgelijk beeld zien. High- en medium tech werkgelegenheid scoort aanzienlijk slechter vergeleken met de situatie in 2001. R&D intensiteit scoort beter vergeleken met 2001. Het aantal patenten scoort onacceptabel laag. De indicatoren creatieve industrie en life science worden gemeten aan de hand van de werkgelegenheidcijfers in deze sectoren. Deze zijn gestegen ten opzichte van 2001. Over het algemeen kun je stellen dat de innovatie stijgt ten opzichte van de situatie in 2001.

Indicator	1	AANDEEL STARTERS
Profiel	Economisch profiel	
Eis	De economische structuur van Utrecht wordt permanent versterkt en vernieuwd door de komst van startende ondernemingen en zich nieuw in Utrecht vestigende ondernemingen.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

Aandeel startende bedrijven van het totaal aantal bedrijven.

Relatie eis

Nieuwe bedrijven hebben een positieve invloed op de werkgelegenheid. In 2004 namen nieuw opgerichte bedrijven in Nederland 54% van de totale bruto banencreatie voor hun rekening. In absolute aantallen komt dit neer op zo'n 119.000 banen. Ook hebben nieuwe startende bedrijven een positieve invloed op de ontwikkeling van de arbeidsproductiviteit. Dit zit hem niet zozeer in de eigen initiële arbeidsproductiviteit (deze is bij de start immers laag), maar vooral in hun positieve invloed op de structurele ontwikkeling van de arbeidsproductiviteit. Dit komt enerzijds doordat bestaande bedrijven hun gedrag aanpassen en anderzijds doordat startende ondernemingen in de tijd een snelle groei van de arbeidsproductiviteit laten zien. Nieuwe startende ondernemingen hebben vaak prikkelende en vernieuwende inzichten en dwingen daarmee bestaande bedrijven scherp te blijven, zich aan te passen aan de zich wijzende concurrentieverhoudingen op hun markten.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	25%
Richting	+
Norm Rood	< 4%
Norm Oranje	≥ 4% en < 6%
Norm Groen	≥ 6% en < 10%
Norm Goud	≥ 10%
Data bronnen	KvK, 2006
Waarde	7,96%

Benchmark

Groningen: 8,55%, Friesland: 7,66%, Drenthe: 8,17%, Overijssel: 7,33%, Flevoland: 10,66%, Gelderland: 7,74%, Noord-Holland: 7,07%, Zuid-Holland: 7,86%, Zeeland: 7,37%, Noord-Brabant: 7,77%, Limburg: 8,17%

Indicator	2	HIGH EN MEDIUM TECH WERKGELEGENHEID
Profiel	Economisch profiel	
Eis	De regionale bedrijvigheid is samengesteld uit een goede mix van stuwende en verzorgende bedrijvigheid, waardoor de creatie van toegevoegde waarde bevordert wordt.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator
Aandeel van high en medium tech werkgelegenheid in de industrie en kennisintensieve hightech diensten in de totale werkgelegenheid.

Relatie eis
In de internationale concurrentie tussen ondernemingen speelt de technologie- en kenniscomponent van de producten en diensten een zeer belangrijke rol. Voor deze indicator maken we gebruik van Eurostat gegevens met betrekking tot aandeel medium en hightech werkgelegenheid in de industrie en de kennisintensieve hightech diensten.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	16,67%
Richting	+
Norm Rood	< 7%
Norm Oranje	7% - 8,5%
Norm Groen	8,5% - 12%
Norm Goud	> 12%
Data bronnen	Eurostat, 2006
Waarde	7,54%

Benchmark
2001: 9,25%
2002: 7,94%
2003: 7,96%
2004: 7,88%
2005: 8,27%

Indicator	3	R&D INTENSITEIT
Profiel	Economisch profiel	
Eis	Investerings van bedrijven zijn gericht op voortdurende vernieuwing van producten, productieprocessen en dienstverleningsconcepten, opdat de continuïteit van de onderneming gewaarborgd is.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator

Omvang R&D-uitgaven uitgedrukt als percentage van het BBP.

Relatie eis

Investerings in R&D (Research en Development) zijn van groot belang voor de moderne, kennisintensieve economie. R&D draagt immers bij aan het niveau en de benutting van kennis, die op hun beurt weer cruciaal zijn voor het vermogen van bedrijven om producten en productiemethoden te innoveren. Technologische vooruitgang wordt bereikt door de ontwikkeling, verspreiding en toepassing van kennis en R&D kan dus worden gezien als een van de pijlers van de kennistransfer.

We kunnen bij kennis en innovatie een onderscheid maken tussen ‘embodied’ en ‘disembodied knowledge’.

Bij ‘disembodied knowledge’ gaat het dus om kennis die organisaties bezitten, wat bij deze indicator aan de orde is.

De ‘embodied knowledge’ wordt ondervangen in de voorraad Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden met de indicator Capaciteit WO en HBO uitgedrukt op totale bevolking.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	16,67%
Richting	+
Norm Rood	< 1,0%
Norm Oranje	≥ 1,0% en < 1,85%
Norm Groen	≥ 1,85% en < 2,7%
Norm Goud	> 2,7%
Data bronnen	CBS, 2005
Waarde	1,71%

Benchmark

Groningen: 1,35%, Friesland: 0,72%, Drenthe: 0,70%, Overijssel: 1,15%, Flevoland: 1,67%, Gelderland: 2,07%, Noord-Holland: 1,32%, Zuid-Holland: 1,53%, Zeeland: 0,56%, Noord-Brabant: 3,1%, Limburg: 1,96%

Utrecht 2001: 1,58%

Indicator	4	PATENTEN (PER MILJOEN CAPITA)
Profiel	Economisch profiel	
Eis	Investerings van bedrijven gericht zijn op voortdurende vernieuwing van producten, productieprocessen en dienstverleningsconcepten, opdat de continuïteit van de onderneming gewaarborgd is.	
Kleurcode	Rood	

Omschrijving indicator
Aandeel ingediende patenten per miljoen personen in de bevolking.

Relatie eis
Dit is een indicator die iets zegt over technologische output. Immers het aanvragen van een octrooi betekent dat de onderzoeks- en ontwikkelactiviteiten ook tot kennis hebben geleid die mogelijk omgezet kan worden in een nieuw product of nieuwe dienst. Hiermee is overigens nog niets gezegd of deze omzetting ook daadwerkelijk gaat plaatsvinden. Nederland staat er om bekend dat ze een goede score weet te behalen als het gaat om het aantal aangevraagde Europese patenten gerelateerd aan de omvang van de beroepsbevolking, maar dat het daadwerkelijk vermarkten van deze kennis vaak achterblijft. We spreken ook wel van de Nederlandse kennisparadox. De normering is bepaald door de scores af te zetten t.o.v. het nationale gemiddelde. Dit gemiddelde wordt omhoog gestuwd door de hoge score van Noord-Brabant.

Eenheid	Aantal per capita
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	16,67%
Richting	+
Norm Rood	< 195
Norm Oranje	195 - 244
Norm Groen	244 - 293
Norm Goud	> 293
Data bronnen	Eurostat, 2002
Waarde	182

Benchmark
Groningen: 109, Friesland: 54, Drenthe: 87, Overijssel: 110, Flevoland: 69, Gelderland: 133, Noord-Holland: 131, Zuid-Holland: 146, Zeeland: 60, Noord-Brabant: 885, Limburg: 187
Utrecht 2001: 169

Indicator	5	BIOLOGISCHE LANDBOUW
Profiel	Economisch profiel	
Eis	De regionale bedrijvigheid is samengesteld uit een goede mix van stuwende en verzorgende bedrijvigheid, waardoor de creatie van toegevoegde waarde bevordert wordt.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

Percentage werkgelegenheid biologische landbouw t.o.v. de totale werkgelegenheid in de landbouw.

Relatie eis

De biologische landbouw zegt iets over de mate waarin het transitieproces in de landbouw vorderingen maakt. Dit is van belang voor de regionale bedrijvigheid en de daaruit voortkomende creatie van toegevoegde waarde. De cijfers voor deze indicator zijn afkomstig van het Landbouw Economisch Instituut.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	5%
Richting	+
Norm Rood	< 1,5%
Norm Oranje	1,5% - 3%
Norm Groen	3% - 4,5%
Norm Goud	> 4,5%
Data bronnen	CBS/LEI, 2004
Waarde	2,19%

Benchmark

Groningen: 1,96%, Friesland: 1,99%, Drenthe: 1,55%, Overijssel: 1,15%, Flevoland: 5,36%, Gelderland: 1,49%, Noord-Holland: 1,83%, Zuid-Holland: 0,99%, Zeeland: 1,11%, Noord-Brabant: 0,87%, Limburg: 0,74%

Utrecht 2001: 1,46%

Indicator	6	LIFE SCIENCE
Profiel	Economisch profiel	
Eis	De regionale bedrijvigheid is samengesteld uit een goede mix van stuwende en verzorgende bedrijvigheid, waardoor de creatie van toegevoegde waarde bevordert wordt.	
Kleurcode	Oranje	

Omschrijving indicator

Percentage werkgelegenheid life science t.o.v. de totale werkgelegenheid.

Relatie eis

De sector life science is een belangrijk onderdeel van de bedrijvigheid in de provincie Utrecht en daardoor van belang voor de mix van stuwende en verzorgende bedrijvigheid in de provincie Utrecht.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	5%
Richting	+
Norm Rood	< 13%
Norm Oranje	13% - 15%
Norm Groen	15% - 17%
Norm Goud	> 17%
Data bronnen	CBS, 2006
Waarde	14,15%

Benchmark

Groningen: 18,80%, Friesland: 18,08%, Drenthe: 19,53%, Overijssel: 15,30%, Flevoland: 12,07%, Gelderland: 16,94%, Noord-Holland: 13,01%, Zuid-Holland: 14,59%, Zeeland: 17,51%, Noord-Brabant: 13,65%, Limburg: 16,17%

Utrecht 2001: 13,68%

Indicator	7	CREATIEVE INDUSTRIE
Profiel	Economisch profiel	
Eis	De regionale bedrijvigheid is samengesteld uit een goede mix van stuwende en verzorgende bedrijvigheid, waardoor de creatie van toegevoegde waarde bevordert wordt.	
Kleurcode	Groen	

Omschrijving indicator

Percentage werkgelegenheid creatieve industrie t.o.v. de totale werkgelegenheid.

Relatie eis

De creatieve industrie is voor de provincie Utrecht van groot belang. De provincie Utrecht zet sterk in op de dienst- en verzorgende sector in tegenstelling tot de stuwende bedrijvigheid. Een onderdeel waar Utrecht zich onder andere op focust is de gaming-industrie.

Eenheid	Percentage
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	5%
Richting	+
Norm Rood	< 2%
Norm Oranje	2% - 4%
Norm Groen	4% - 6%
Norm Goud	> 6%
Data bronnen	CBS, 2006
Waarde	4,13%

Benchmark

Groningen: 3,25%, Friesland: 3,87%, Drenthe: 3,89%, Overijssel: 3,31%, Flevoland: 3,58%, Gelderland: 3,96%, Noord-Holland: 5,43%, Zuid-Holland: 4,26%, Zeeland: 3,15%, Noord-Brabant: 3,39%, Limburg: 3,34%

Utrecht 2001: 4,05%

Indicator	8	BRP PER HOOFD VAN DE BEVOLKING
Profiel	Economisch profiel	
Eis	De regionale bedrijvigheid is samengesteld uit een goede mix van stuwende en verzorgende bedrijvigheid, waardoor de creatie van toegevoegde waarde bevordert wordt.	
Kleurcode	Goud	

Omschrijving indicator
Het bruto regionaal product (BRP) betreft de waarde van de totale regionale productie minus de waarde van het intermediaire verbruik.

Relatie eis
De ontwikkeling van het BRP is een indicator voor de economische groei van een regio en daarmee ook voor de concurrentiepositie van een regio. Om de regio's onderling te kunnen vergelijken en ook vergelijkingen in de tijd te kunnen maken wordt gebruik gemaakt van het BRP per hoofd van de bevolking. In onderstaande tabel wordt in eerste instantie de ontwikkeling van het BRP per capita sinds 1995 weergegeven. Vervolgens worden alle provinciale cijfers afgezet tegen de landelijke, waardoor in één oogopslag duidelijk wordt of een regio in positieve of negatieve afwijkt van het landelijke beeld.

Eenheid	Index
(Des)aggregatie	Provincie
Weging	10%
Richting	+
Norm Rood	< 80
Norm Oranje	80 – 90
Norm Groen	90 - 110
Norm Goud	> 110
Data bronnen	CBS, 2005
Waarde	119

Benchmark
Groningen: 124, Friesland: 80, Drenthe: 77, Overijssel: 85, Flevoland: 73, Gelderland: 84, Noord-Holland: 117, Zuid-Holland: 101, Zeeland: 87, Noord-Brabant: 99, Limburg: 89
Utrecht 2001: 126

Overzicht

Economisch kapitaal

Profit

VOORRAAD	INDICATOR	RICHTING	EENHEID	
Arbeid	Benutting arbeidspotentieel	+	Percentage	
	Werkgelegenheidsfunctie	+	Percentage	
	Aandeel hoogopgeleiden	+	Percentage	
	Arbeidsongeschiktheid	-	Percentage	
	Werkloosheid	-	Percentage	
	Ontgroening en vergrijzing	+	Score	
	Moeilijk vervulbare vacatures	-	Percentage	
Investing en rendement	Investeringsniveau	+	Percentage	
	Rendement landbouwbedrijven	+	NGE	
	Bedrijven met voldoende rendement	+	Percentage	
	Aandeel werkgelegenheid buitenlandse bedrijven	+	Percentage	
Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden	Modal split	+	Score	
	OV ontsluiting	+	Percentage	
	Filezwaarte	-	kmmin	
	Voorraad bedrijventerreinen	+	Score	
	Netto/brutoverhouding	+	Percentage	
	Capaciteit WO en HBO	+	Percentage	
Economisch profiel	Aandeel starters	+	Percentage	
	High en medium tech werkgelegenheid	+	Percentage	
	R&D intensiteit	+	Percentage	
	Patenten	+	Aantal/Capita	
	Biologische landbouw	+	Percentage	
	Life science	+	Percentage	
	Creatieve industrie	+	Percentage	
	BRP per hoofd van de bevolking	+	Index	

NORMERING					-1 METING		o METING	
1	2	3	4	5	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
o	50	60	70	100	12,5	68,4	12,5	69,1
o	90	100	110	200	12,5	108,7	12,5	117,1
o	30	35	40	100	25	35,74	25	40,49
o	1	3	6	20	12,5	8,55	12,5	7,05
o	1	5	9	20	12,5	2,5	12,5	4,3
-10	-1	1	4	20	12,5	12,3	12,5	2
o	10	20	30	100	12,5	45,8	12,5	29,9
o	50	65	75	100	25	63	25	67
o	60	80	100	200	25	66,2	25	63,05
o	55	70	80	100	25	69	25	76
o	80	90	110	200	-	-	25	133
o	0,1	0,2	0,3	1	-	-	8,333	0,19
o	230	280	330	500	-	-	8,333	296
o	1000	2000	3000	5000	-	-	8,333	3600
o	5	10	15	100	25	11,88	25	11,3
o	65	75	85	100	-	-	25	73,8
o	2	3	5	20	25	5,18	25	5,69
o	4	6	10	100	-	-	25	7,96
o	7	8,5	12	100	16,667	9,25	16,667	7,54
o	1	1,85	2,7	100	16,667	1,58	16,667	1,71
o	195	244	293	1000	16,667	169	16,667	182
o	1,5	3	4,5	100	5	1,46	5	2,19
o	13	15	17	100	5	13,68	5	14,15
o	2	4	6	100	5	4,05	5	4,13
o	80	90	110	200	10	126	10	119

Conclusie Staat van Utrecht

Duurzame ontwikkeling betekent in de ogen van Telos het zoeken van balans tussen ecologische, sociale en economische ontwikkelingen. In het beoordelen van de mate waarin een regio voldoet aan een dergelijke eis, staat voortdurend het lange termijn perspectief centraal. Anders geformuleerd: slaagt een regio erin haar lange termijn ambities waar te maken én gebeurt dat op een evenwichtige manier. De Staat van Utrecht 2009 laat zien dat de ontwikkeling van de drie kapitalen redelijk in balans is. Het ecologische en sociaal-culturele kapitaal blijven iets achter bij het economische. In een zijn algemeenheid kan populair geformuleerd vastgesteld worden dat de provincie Utrecht het niet slecht doet.

Wanneer wat nadrukkelijker ingezoomd wordt op het beeld binnen de drie kapitalen dan ontstaat een gedifferentieerder beeld.

Het ecologische kapitaal kent de meeste rode kaarten. Zo heeft het agrarische buitengebied te lijden onder vermisting en andere bodemverontreiniging. De Utrechtse natuurgebieden kampen met verzuring en laat de biodiversiteit in bos, heide en graslanden te wensen over. De natuur is in Utrecht nog steeds te veel versnipperd. Wel kan vastgesteld worden dat er in de afgelopen jaren een forse slag gemaakt is waar het gaat om de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor de kwaliteit van de lucht zijn geen rode kaarten uitgedeeld. Wel bestaan er in Utrecht grote lokale verschillen in vervuiling van lucht. Zo is de mate van luchtvervuiling in (binnen)steden en langs snelwegen hoog. De klimaatproblematiek en daarmee samenhangend het energievraagstuk vragen om aandacht.

Utrecht scoort in het sociaal-culturele kapitaal onder andere goed door haar historische kenmerkendheid, de omvang van de cultuursector, het opleidingsniveau van haar inwoners en het gegeven dat er weinig langdurige werkloosheid is. Het vertrouwen in de politiek en het risico op overstromingen behoeven directe aandacht.

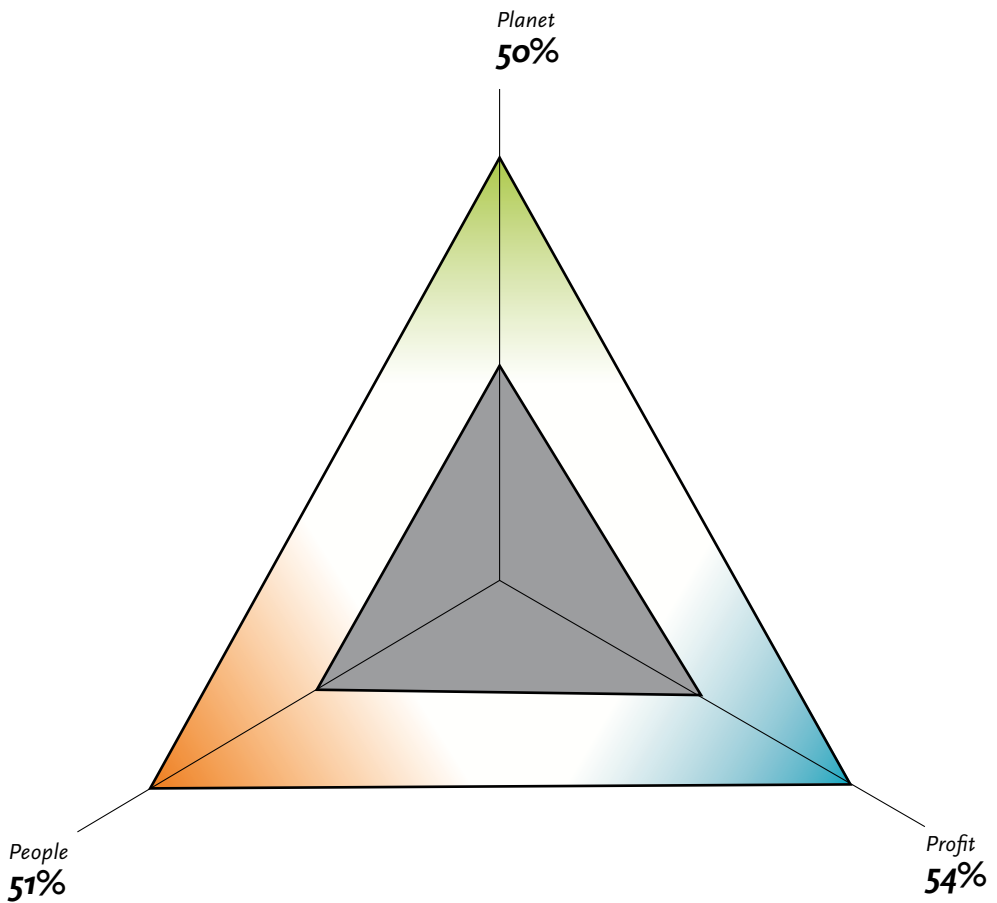
Over het economisch kapitaal kan tenslotte opgemerkt worden dat Utrecht een hoog aandeel hoog opgeleiden, een hoge werkgelegenheid en een hoog Bruto Regionaal Product per hoofd van de bevolking heeft. Filezwaarte vormt een groot probleem samen met het aantal arbeidsongeschikten, wat nationaal gezien geen uitzondering is.

Deze versie van de Staat van Utrecht is een eerste versie. Alvorens een volwassen Staat van Utrecht te kunnen presenteren zal naar buiten moeten worden getreden om voorraden, eisen, indicatoren en normeringen te toetsen binnen het huidige maatschappelijke debat met de diverse relevante stakeholders. De conferentie '**Samen op weg naar 2040!**' is een goede eerste stap in dit proces geweest. Wanneer alle partijen er samen de schouders onder zetten, kan worden toegewerkt naar een duurzaam Utrecht.

Het is daarom van belang te beseffen dat deze meting niet gezien wordt als eindpunt of finishlijn. Het is het begin van een boeiend proces waarin belangrijke keuzes gemaakt moeten worden. Keuzes van de provincie, maar ook keuzes van burgers en bedrijven. Kortom, keuzes voor Utrecht.

Staat van Utrecht

Duurzaamheidsdriehoek

Colofon

Onderzoek:

John Dagevos en Ruben Smeets

Data verzameling:

People: Maartje Rijkers

Planet: Marleen van Klingeren en Ruben Smeets

Profit: Ruben Smeets en John Dagevos

Redactie:

Daniëlle Lukkenaer

Ontwerp:

KWIK grafische vormgeving

Druk en drukwerkbegeleiding:

Grafisch centrum

Lijst van mensen die medewerking hebben verleend

Provincie Utrecht

Janneke van Bakel, Henk Boom, Maarten Bergmeijer, Rudolf Buis, Jaap Buursma, Monique van Deelen, Christa Docter, Monike van Duren, Annet Geijtenbeek, Janco van Gelderen, Liza Groeneveld, Geert Janssen, Herbert Kuyvenhoven, Benedikte Lampe, Evert van Linge, Dick Neuteboom, Geert Nortier, Frans Otto, Ingrid Schuringa, Ellen van Stratum, Tjeerd Velders.

Telos

Wim Haarmann, Frans Hermans, Mieke Lustenhouter, Hans Mommaas.

UvT

Kim Kamphuis

En de vele andere mensen die zijdelings betrokken waren.